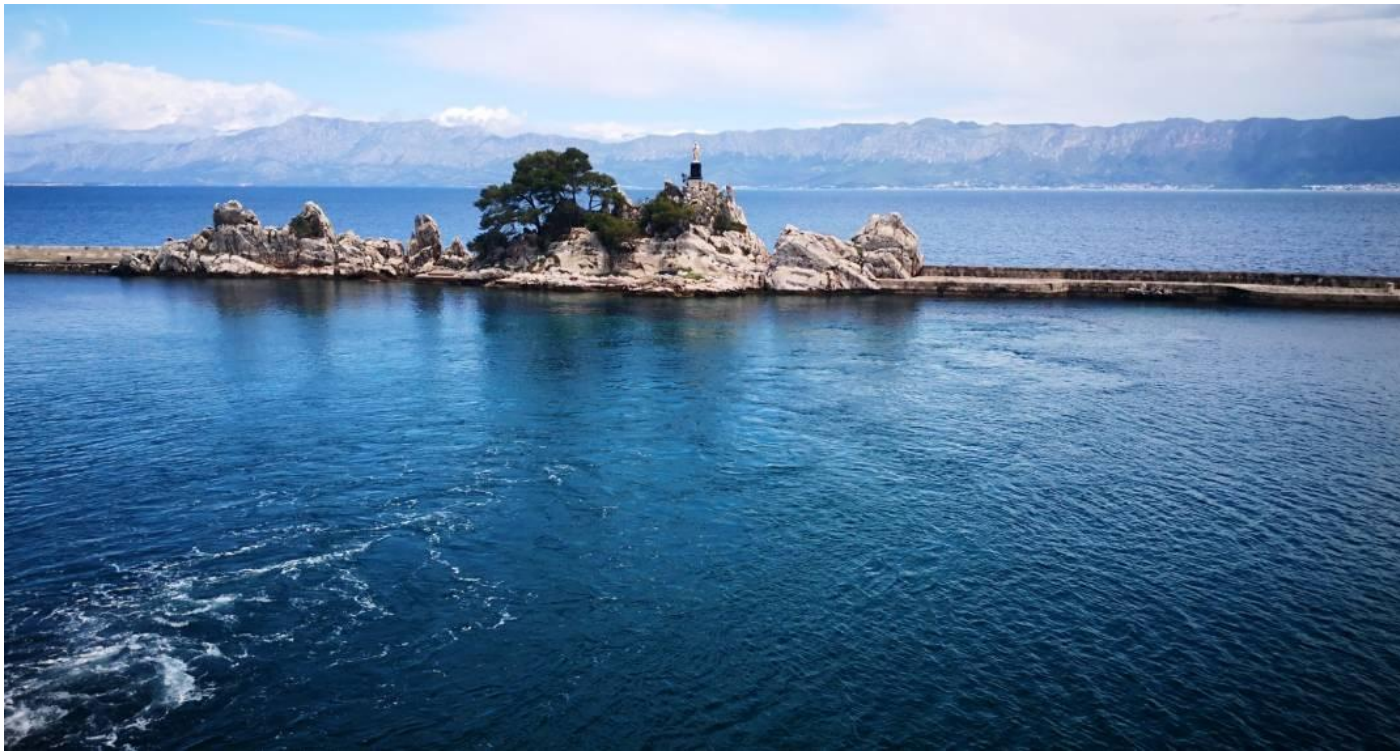

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OPĆINA TRPANJ

Naručitelj

Turistička zajednica općine Trpanj

Izrađivač

Virtualni asistent, obrt za poslovno savjetovanje

Trpanj
Veljača 2026.

SADRŽAJ

SADRŽAJ 2
1. UVOD I PRISTUP 4
1.1. Polazište i ciljevi Plana 4
1.2. Metodologija rada 6
1.3. Ključni dionici 8
2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA 9
2.1. Profil turističkog odredišta – općina Trpanj 9
2.2. Turistički proizvod i usluge 14
2.3. Popis resursne osnove 15
2.3.1. Prirodni resursi 15
2.3.2. Kulturno-povijesna baština 18
2.3.3. Turistički putevi 25
2.3.4. Geografska, klimatska i prirodna obilježja 26
2.4. Analiza javne turističke infrastrukture 27
2.5. Komunalna infrastruktura 28
2.5.1. Telekomunikacije 28
2.5.2. Elektroopskrba i obnovljivi izvori energije 29
2.5.3. Vodoopskrba 29
2.5.4. Otpadne vode i oborinska odvodnja 30
2.5.5. Gospodarenje otpadom 30
2.6. Prometna infrastruktura 31
2.7. Stanje digitalizacije 31
2.8. Stanje pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama 31
2.9. Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji (javne usluge i servisi) 32
2.10. Stanje i potreba ljudskih potencijala 32
2.11. Komunikacijske aktivnosti 32
2.12. Analiza konkurencije 33
2.13. Izvješće o provedenoj analizi stanja 33
3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA 35
4. POKAZATELJI ZA PRAĆENJE RAZVOJA I ODRŽIVOSTI TURIZMA 38
4.1. Obavezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti 38
4.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone 39
4.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom 39
4.1.3. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom 40
4.1.4. Pristupačnost destinacije 41
4.1.5. Sigurnost destinacije 41
4.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti 41
4.2.1. Upravljanje vodnim resursima 42
4.2.2. Gospodarenje otpadom 42

4.2.3. Zaštita bioraznolikosti ... 44
4.2.4. Održivo upravljanje energijom ... 44
4.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama ... 45
4.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti ... 45
4.3.1. Turistički promet ... 46
4.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu ... 47
4.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma ... 48
4.4.1. Turistička infrastruktura ... 48
4.4.2. Održivo upravljanje destinacijom ... 49
4.4.3. Održivo upravljanje prostorom ... 49
5. RAZVOJNI SMJER DESTINACIJE S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA ... 51
5.1. SWOT analiza ... 53
5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma ... 55
5.2.1. Analiza tržišta ... 57
5.2.2. Analiza ciljanih tržišta ... 60
5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta ... 63
5.3.1. Vizija i misija upravljanja turizmom općine Trpanj ... 64
5.4. Ciljevi razvoja turizma općine Trpanj ... 66
5.4.1. Stvaranje poticajnog socijalnog okruženja koje će podržavati turistički razvoj ... 66
5.4.2. Uspostava turističke strukture koja će moći udovoljiti zahtjevima potražnje inducirane tržišnom komercijalizacijom novih turističkih doživljaja područja ... 67
5.4.3. Diversifikacija turističkih proizvoda/atrakcija ... 67
5.4.4. Uspostava (međunarodne) tržišne prepoznatljivosti i poželjnosti / brending ... 67
5.5. Mjere i aktivnosti za ostvarenje razvojnog smjera ... 69
6. MJERNICE I PREPORUKE ZA RAZVOJ/UNAPRJEĐENJE DESTINACIJE ... 71
6.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave ... 71
6.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu ... 73
6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji ... 74
7. POPIS PROJEKATA ... 76
7.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti 76
7.2. Popis projekata od posebnog značaja za destinaciju ... 96

1. UVOD I PRISTUP

1.1. Polazište i ciljevi Plana

Pravna osnova za izradu i donošenje Plana upravljanja destinacijom (u daljnjem tekstu: Plan) proizlazi iz Zakona o turizmu („Narodne novine“ broj 156/23.) (u daljnjem tekstu: ZOT).

Plan predstavlja planski dokument za razvoj održive destinacije te se izrađuje za razdoblje od četiri godine. Svrha je Planom odrediti smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima s ciljem postizanja konkurentnosti, otpornosti i održivosti destinacije. Njegova primarna svrha je usmjeriti turistički razvoj prema načelima održivosti, uvažavajući potrebe lokalne zajednice, posjetitelja te prirodnih i kulturnih resursa. Ovaj se dokument temelji na važećim strateškim, prostornim i razvojnim dokumentima Općine Trpanj (u daljnjem tekstu: Općine) te razmatra i analizira strateško-planske, programske te izvještajne dokumente ostalih sektora, kako na lokalnoj, tako i na županijskoj, pa i nacionalnoj razini.

Plan se sastoji od:

- analize stanja, studija prihvatnih kapaciteta
- popisa resursne osnove,
- obveznih pokazatelja održivosti na razini destinacije,
- razvojnog smjera s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje,
- prijedloga smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije,
- popisa projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije
- popisa projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

Plan se izrađuje u sljedećim fazama:

- pokretanje izrade Plana,
- izrada prijedloga Plana,
- javno savjetovanje o prijedlogu Plana,
- donošenje odluke Turističkog vijeća Turističke zajednice općine Trpanj o prijedloga Plana na usvajanje predstavničkom tijelu,
- usvajanje Plana od strane Općinskog vijeća Općine Trpanj
- objava Plana u službenom glasniku Općine Trpanj i na mrežnim stranicama Turističke zajednice općine Trpanj,
- dostava popisa projekata Ministarstvu turizma i sporta.

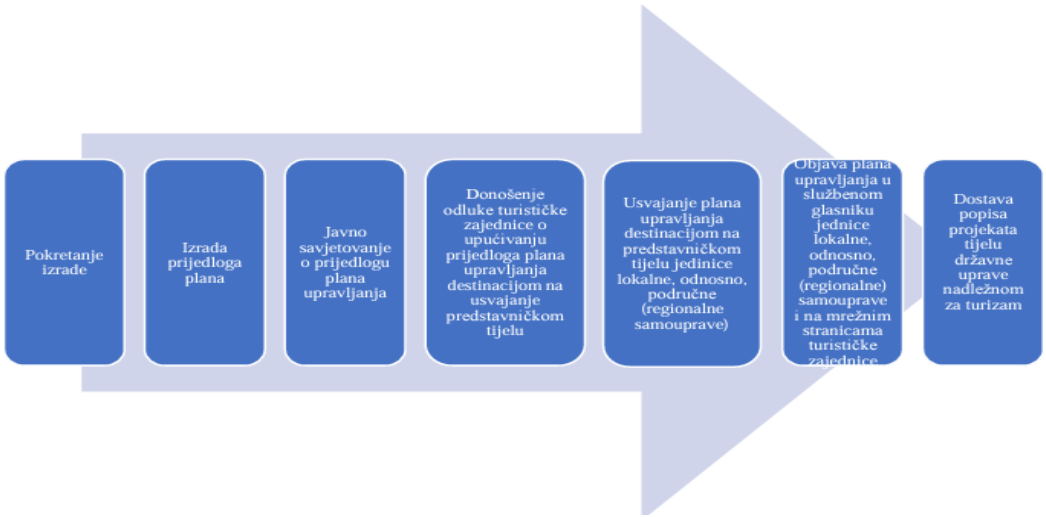

SLIKA 1. POSTUPAK IZRADE I USVAJANJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM, IZVOR: SMJERNICE

Turizam Općine Trpanj suočava se s izazovima. Naime, radi se o području koje pripada poluotoku Pelješcu, te čini cjelovitu dio jedinstvenog područja. Sama Općina posjeduje zanimljivu kulturnu baštinu, značajnu enološku i gastro ponudu, kao i prirodne ljepote, ta područja prepoznata u ljekovite svrhe. Sve je ovo je komparativna prednost u odnosu na ostale destinacije. Za razvoj autentične turističke ponude bitno je na pravi način usmjeriti daljnji razvoj turizma uz očuvanje i prostora i tradicijskih vrijednosti.

Stoga se ovim dokumentom postavljaju temelji za pozicioniranje Općine Trpanj kao jedinstvene destinacije koja promovira autentična iskustva na čitavom svome području, za što je iznimno važna interakcija s lokalnom zajednicom. Primarno se to može ostvariti putem unapređenja valorizacije prirodnih i kulturnih resursa, tradicijskih proizvoda i gastro ponude.
Trenutni izazovi poput starenja stanovništva, emigracijskog trenda, fragmentacije turističke ponude, neujednačenosti turističkih razvojnih prostora i nedostatne koordinacije dionika zahtijevaju dubinsku analizu koju ovaj dokument sadrži. Svrha Plana upravljanja destinacijom je dati integriran uvid u sadašnje turističke (i šire gospodarske) trendove i potencijale, uvažavajući buduća turistička kretanja, kako bi se utemeljeno donosile odluke i planirale turističke aktivnosti u općini. Turizam je, uz poljoprivrede, glavna gospodarska aktivnost na području općine Trpanj, kao i u većini priobalnih općina i najvažnija. Glavni su razlozi dolaska turista u općinu Trpanj privlačnost njene obale za provođenje ljetnog odmora.
Dobra prometna povezanost, zahvaljujući pružanju autoceste Zagreb-Dubrovnik koja je stigla do Ploča, te je Trpanj trajektnom vezom na samom ulazu na auto cestu, a izgradnje mosta Pelješac omogućila je dostupnost općine cestovnim putem glavnim europskim tržištima. To je osobito došlo do izražaja 2020. godine (autocesta), kada su, zbog pandemije korona virusom, brojne europske i pogotovo vaneuropske destinacije orijentirane primarno na zračni prijevoz, pretrpjele znatno veće štete nego destinacije lako dostupne cestovnim putem.

Razvoj turizma rezultirao je brojnim pozitivnim učincima na gospodarstvo općine, ali je doveo i do zanemarivanja ostalih gospodarskih aktivnosti, međutim razvoj turizma pojačao je i razvoj vinarstva I vinogradarstva kao važne gospodarske djelatnosti izrazito vezane za razvoj turizma. Međutim, značajan problem u ovoj destinaciji, i cijelom Pelješcu, je depopulacija i nedostatak kvalificirane radne snage.

Općina Trpanj je manje izložena prekomjernom rastu turizma zbog svoje turističke infrastrukture, međutim i ovdje su izražene negativne posljedice razvoja turizma na prostor i infrastrukturu. A to se

posebno odnosi na gužve u automobilskom prometu, gospodarenju otpadom, te dodatni pritisak na komunalnu infrastrukturu. Kroničan problem je nedostatak parkirališnih mjesta, odnosno nedostatan broj istih, iako je Trpanj pokazao nekoliko bitnih odluka koje su bitno poboljšale stanje s parkingom.

Osim na prometnu mrežu, rast broja turista ima za posljedicu i povećanje pritiska na komunalnu infrastrukturu, naročito kada je riječ o kanalizacijskim sustavima i odlaganju otpada. Problemi vezani uz onečišćenje osobito su opasni na plažama kao osnovnom resursu kupališnog turizma.

Kao problem javlja se i devastacija prostora neprikladnom gradnjom apartmana i kuća za odmor, koja odudara od izvornog arhitektonskog izričaja ovih prostora i narušava privlačnost mnogih obalnih mjesta. Međutim, s druge strane na prostorima poput ovih turizam je jedini način zadržavanja populacije, pa narušavanje izvornog arhitektonskog izričaja bitno je manji problem od depopulacije prostora.

Treba voditi računa i da prostor nije jedini kriterij prema kojem se određuje prihvatni kapacitet nekog područja, već on, osim o nizu donekle odredivih parametara kao što su vodoopskrba, odvodnja fekalnih i oborinskih voda, prometa, plaže, odlaganja otpada i slično, ovisi i o nizu teže odredivih parametara koji se odnose na socio-kulturnu problematiku. Osim dobne, obrazovne i ekonomske strukture stanovništva tu se ubrajaju i stavovi lokalnih stanovnika, dužnosnika jedinica lokalne samouprave ili turista o stanju razvoja turizma, a koji su određeni percepcijom koja se teško može egzaktno odrediti.

Ovi su elementi važni stoga što negativna percepcija lokalnog stanovništva prema turizmu može ugroziti razvoj turizma, dok nezadovoljstvo turista ponudom može rezultirati smanjenjem broja turističkih dolazaka, posebice u suvremenim okolnostima za koje je znakovit snažan utjecaj društvenih mreža i rast svijesti o važnosti zaštite okoliša. Iz toga proizlazi da prihvatni kapacitet u postojećem stanju određuje primarno onaj parametar odnosno pokazatelj koji omogućuje prihvat najmanjeg broja turista, odnosno čini tzv. 'usko grlo' za određeno područje.

Ovaj plan se zasniva na parametrima koji su dobiveni iz održanih radionica s javnim, privatnim i civilnim sektorom, statističkih podataka i dubinskog intervjua s ključnim dionicima. što znači da će, u najvećoj mjeri, biti zasnovana na detektiranju i sagledavanju uskih grla, odnosno ključnih ograničenja daljnjeg rasta prema kojima će se odrediti smjer upravljanja.

1.2. Metodologija rada

Metodologija izrade ove studije zasniva se na kombinaciji znanstvenih metodologija korištenih od strane više autora, specifičnost prostora općine Trpanj, te razlike u percepciji autora u određivanju koji je limitirajući čimbenik najvažniji prilikom određivanja smjera upravljanja destinacijom, a korišteni su i elementi nekih drugih metodologija.

Međutim ključni okvir je Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom koje je izdalo Ministarstvo turizma i sporta u rujnu 2024., u daljnjem tekstu: Smjernice, a koje je temeljeno na Zakonu o turizmu (NN 156/23), te Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/2024) od 27.09.2024., u daljnjem tekstu: Pravilnik.

Metodološki pristup osmišljen je tako da se osigura zastupljenost svih relevantnih dionika u procesu izrade Plana, kako bi se osigurala kontinuirana informiranost i podrška za implementaciju. Uključenost dionika osigurana je provođenjem dubinskih intervjua s predstavnicima dionika koje Naručitelj identificira kao ključne za razvoj turizma na području općine Trpanj te kroz prezentaciju rezultata

Studije i Akcijskog plana širokom spektru dionika. Prema propisanim Smjernicama Plan se izrađuje prema slijedećem planu.

SLIKA 2. IZRADA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM, IZVOR: SMJERNICE

Proces rada na ovom projektu odvijao se slijedom tri ključna koraka:

1. Prvim je korakom, kroz analizu postojećeg stanja, definirano koji sve elementi utječu na fizičku i društvenu komponentu razvoja destinacije, kakav je njihov značaj u tom procesu i koji su izvori podataka potrebni za ocjenu tih elemenata.
2. U drugom koraku obišli smo teren s Naručiteljem, te utvrdio sve značajnije atrakcije od interesa za uspostavu ne samo cjelovitog tematsko interpretativnog okvira, već i novog identitetskog sustava područja općine Trpanj. Uključivanje lokalnih razvojnih dionika i stručnjaka Neposredno uključivanje predstavnika različitih lokalnih interesnih skupina i/ili razvojnih dionika, ali i stručnjaka različitih profila u izradi Plana treba opravdavati potrebom za sagledavanjem različitih stavova, ali i potrebom za razmjenom mišljenja u cilju postizanja što je moguće većeg konsenzusa svih relevantnih dionika oko ključnih razvojnih usmjerenja i/ili prijedloga.
3. korak su bila kabinetska ('desk') istraživanja'. Uz obilazak terena i razgovore s cijelim nizom relevantnih stručnjaka, rad na projektu podrazumijevao je i cijeli niz kabinetskih ('desk') istraživanja utemeljenih u većem broju različitih sekundarnih izvora informacija uključujući znanstvenu i stručnu literaturu, statističke izvore podataka i internet portale.

Rad na projektu podrazumijevao je prikupljanje i analizu brojnih sekundarnih izvora podataka. Prije svega, analizirani su sljedeći sekundarni podaci:

- podaci o stanovništvu (Popis stanovništva 2021. i drugi objavljeni podaci), gospodarstvu,
- prometnoj i komunalnoj infrastrukturi, komercijalnim turističkim kapacitetima i turističkom
- prometu Državnog zavoda za statistiku, te podaci Hrvatske turističke zajednice (sustav eVisitor),

- istraživanje stavova lokalnog stanovništva i predstavnika lokalne samouprave o razvoju turizma,
- prostorno planska dokumentacija općine Trpanj,
- izvješća javnih poduzeća (elektrodistribucija, vodovod, kanalizacija, javni promet itd.),
- planovi gospodarskog i turističkog razvoja Dubrovačko-neretvanske županije

1.3. Ključni dionici

- načelnik Općine Trpanj
- predstavnici DVD-a
- direktorica TZO Trpanj
- predstavnici udruga civilnog društva
- predstavnik hotela
- ugostitelji
- predstavnici vinara
- gospodarstvenici
- privatni iznajmljivači

Svaki od identificiranih razvojnih dionika ima specifičnu ulogu u budućem turističkom razvoju, te bi, shodno tome, morao preuzeti i određenu razinu odgovornosti. Sukladno tome, organizirano i međusobno koordinirano djelovanje svih razvojnih dionika ključno je za uspješan i dugoročno održivi turistički rast i razvoj.

Ovaj plan je rađen na način da će se revizija istoga napraviti do listopada 2026. iz razloga jer je kasnim donošenjem odluke o izradi nedostajalo vremena da se u izradu Plana uključe svi relevantni podaci, ali i svi dionici.

Dio podataka potrebnih za detaljniju analizu biti će dostupan tek predajom završnih računa za 2025., te će se postupati sukladno tim podacima i sa izmjenama plana.

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

2.1. Profil turističkog odredišta – općina Trpanj

Općina Trpanj nalazi se na sjeverozapadnom dijelu poluotoka Pelješca. Općina Trpanj nalazi se na zapadnoj strani Pelješca, koji predstavlja brdoviti masiv s najvišim vrhom sv. Ilijom (961 m), od kojega se padine strmo ruše prema sjeveru i jugu.

Zauzima površinu od 36,7 km2 te je, prema zadnjem popisu stanovništva iz 2021. godine, imala 683 stanovnika. Obuhvaća 4 naselja: Trpanj, Gornja Vrućica, Donja Vrućica i Duba. S gustoćom naseljenosti od svega 19 stanovnika/km2.

Naselje Trpanj jedno je od najstarijih naselja na poluotoku Pelješcu te cijela općina predstavlja turističku oazu na poluotoku Pelješcu. Naselja Gornja i Donja Vrućica smještena su u unutrašnjosti Pelješca te s brojnim vinogradima, maslinicima i mediteranskim raslinjem predstavljaju vinogradarski i ruralni karakter trpanjskog kraja. Podno najvišeg vrha Pelješca (Sv. Ilija) smješteno je najmanje naselje općine Trpanj - Duba, koje još uvijek nije zahvaćeno masovnim turizmom te je pravi primjer izvornog dalmatinskog ribarskog i maslinarskog mjesta. U novije vrijeme, općina Trpanj je dominantno okrenuta turizmu, vinarstvu, maslinarstvu i ribarstvu. Trpanjska regija koja pokazuje obilježja svojevrsnog tradicionalnog turističkog područja, nije posebno razvijena, ali se jako razvija privatni smještaj.

Slika: Karta Općine Trpanj, izvor:google karte

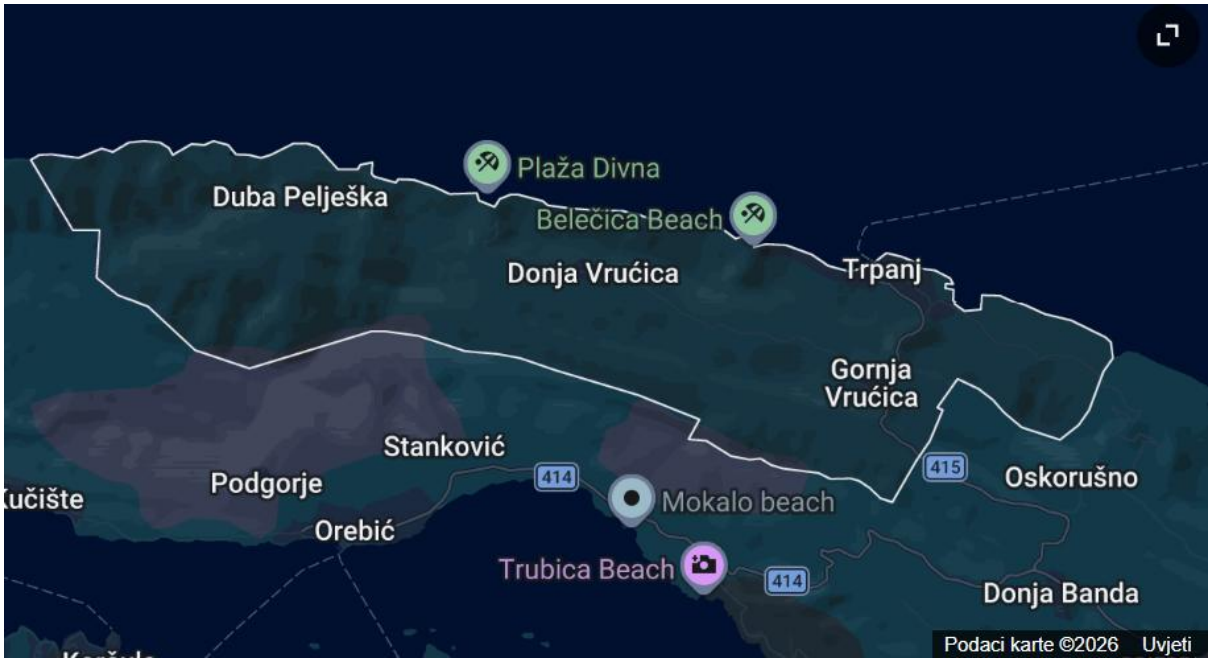

Paralelno s razvojem turizma na obali, a povezano i s dugogodišnjim iseljavanjem mladog i obrazovanijeg stanovništva, odnosno postupnim odumiranjem naselja u središnjem dijelu poluotoka, cijeli Pelješac je zahvatila i djelomična deagrarizacija. Na sreću, deagrarizacija nije bila radikalnih proporcija, s obzirom da je poljoprivredna proizvodnja, usmjerena na vinogradarstvo i maslinarstvo, pružala relativno pristojnu mogućnost egzistencije stanovnicima Pelješca. Samim tim, poljoprivreda je i dalje za dobar dio populacije ostala ako ne glavna, ono barem važna dopunska djelatnost. Posljednjih

godina su vidljive promjene u prostoru vezane uz revitalizaciju poljoprivrede, najčešće kroz obnavljanje starih i sadnju novih vinograda, te obnovu maslinika.

Uz navedene gospodarske djelatnosti, u novije su vrijeme na Pelješcu sve više zastupljeni i građevinarstvo i trgovina, pri čemu se u zadnjih nekoliko godina povećava značaj prometa nekretninama. Neovisno o tome, za ukupnu gospodarsku aktivnost lokalnog stanovništva turizam, marikultura, ribarstvo, vinarstvo i maslinarstvo predstavljaju i dalje najvažnije izvore egzistencije.[1]

Općina Trpanj smještena je na zapadnom dijelu poluotoka Pelješca. Pelješac je po veličini (površini) drugi najveći hrvatski poluotok (iza Istre). U administrativnom smislu, Pelješac u cijelosti pripada Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Slika: Smještaj Općine Trpanj u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Na području Općine Trpanj nalaze se:

1. strogo zaštićene i ugrožene vrste
2. ekološki značajna područja
3. zaštićena područja
4. područja ekološke mreže (EU ekološke mreže Natura 2000)

[1] Institut za turizam, Plan upravljanja turizmom poluotoka Pelješca, Zagreb 2011.

Ekološka mreža Republike Hrvatske, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/2013), predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000. Ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000) prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži čine:

-područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju).

Na području Općine Trpanj postoji po jedno tzv. POVS i jedno POP područje koja se navode u nastavku (kod i naziv lokaliteta),:

POVS područje:

- HR3000476 - Uvala Divna – Pelješac

POP područje:

- HR1000036 - Srednjedalmatinski otoci i Pelješac

Od interesa za općinu Trpanj iz Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske možemo izdvojiti slijedeće smjernice:

Od značaja za prostor današnje općine Trpanj postavke koje se odnose na načela razvoja u ostvarivanju dugoročne koncepcije razvitka turizma, naveli bi samo najbitnije:

- očuvanje kvalitete prostora,
- uvažavanje prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara,
- unapređenje specifičnosti ukupne turističke ponude,
- unaprjeđenje gastronomske promocije,
- uključivanje kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu i unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone.

Prema prostornom planu

- ugostiteljsko-turističku namjenu (T3): TL „Kamp Duba“ u okviru građevinskog područja naselja Duba Pelješka u naravi izgrađeni postojeći kamp
- ugostiteljsko-turističku namjenu (T3): TL „Kamp Luka“ u okviru građevinskog područja naselja Trpanj u naravi izgrađeni postojeći kamp
- ugostiteljsko-turističku namjenu (T1): TL „Faraon“ hotel u okviru građevinskog područja naselja Trpanj u naravi izgrađeni postojeći hotel
- ugostiteljsko-turističku namjenu (T1): TL „Blaca“ hotel u okviru građevinskog područja naselja Trpanj u naravi planirani hotel
- ugostiteljsko-turističku namjenu (T2): TL „Luka 1“ u okviru građevinskog područja naselja Trpanj u naravi turističko naselje
- luka nautičkog turizma LN „Trpanj“
- gospodarsku namjenu (I): GL „Trpanj 1“ (u okviru naselja Trpanj u naravi izgrađena gospodarska zona
- gospodarsku namjenu (I): GL „Trpanj 2“ (u okviru naselja Trpanj u naravi izgrađena gospodarska zona

- športsko-rekreacijsku namjenu: uređene plaže „Luka“ (R3).
- Površine namijenjene uređenim plažama planirane su u naselju Trpanj (uređena plaža „Luka“)
- športsko-rekreacijsku namjenu: ŠRC «Trpanj» športska luka (LS) „Trpanj“
- prometna namjena – parkirališta „Centar 1“ i „Centar 2“ – Trpanj.

Profil odredišta: općina Trpanj

Lokacija	poluotok Pelješac	Dubrovačko-neretvanska županija
Prometna povezanost (zračni prijevoz, cestovne veze, željezničke veze, brodske veze i dr.)	Zračna luka Dubrovnik, udaljenost 129 km; Zračna luka Split, udaljenost 150-190 km (ovisi koristi li se trajekt ili most)	Auto cesta, udaljenost 65 km (reko mosta), 15,5 km trajektom; Pelješki most, udaljenost 43,5 km; državna cesta D –415.
Udaljenost od glavnog grada i glavnih emitivnih tržišta:	Zagreb, udaljenost 568 km	BiH (Sa), udaljenost 231 km; Češka, udaljenost 1.168 km; Poljska, udaljenost 1.590 km
Geografska obilježja (reljef, planine, rijeke i dr.)	Općina Trpanj ima povoljan geografski položaj na poluotoku, Trpanj leži na sjevernoj strani poluotoka Pelješca, blizu njegova najužeg dijela prema kopnu, nasuprot gradovima i obali Hrvatskog kopna. Poluotok Pelješac sam je veliki krševiti rt jugozapadne Dalmacije koji se proteže zapadno od Stona prema jugu, a Trpanj je jedno od naselja na njegovoj sjevernoj obali, tik uz more.	Obala Pelješca je pretežito kamenita, na južnom dijelu uglavnom strma i stjenovita, dok je na sjevernom, zaštićenijem dijelu, nešto položenija, osobito u Malostonskom zaljevu. Diferenciranom erozijom nastale su brojne uvale u mekšim stijenama. Biljni pokrov Pelješca je mediteranski, bogat i raznolik. Sveprisutna su crnogorična stabla alepskog bora (Pinus halepensis), pinije (pinus pinea), dalmatinskog crnog bora (pinus nigra Dalmatica), čempresa (cypressus) i dr. Makija, koja prekriva dio Pelješca, uglavnom sadrži planiku, vrijes, smrčiku i grahorac.
Klimatska obilježja (prosječni broj sunčanih dana, količina padalina, prosječne sezonske temperature)	Mediteranska klima	2500 sunčanih sati; zimski mjeseci oko 10°C, ljetni mjeseci oko 33°C
Broj stalnih stanovnika	Popis stanovništva 2021.	683
Broj turista	2025	
Prosječna duljina boravka	2025	
Ugostiteljski sadržaji	Sezonski - restorani, kafići	
Najpopularnije turističke atrakcije:	geološke značajke; more; kultura života i rada	Ljekovito blato
Glavni turistički proizvodi:	Plaže	Gastronomija, vinarije
Prostor – turističke zone i površine	T2, Jović Zaglav, 5.74ha; T2 Divna, 3ha	T1, Faraon Trpanj, 0,40ha; T1 Blaca, Trpanj, 0,37 ha; T2 Luka1, Trpanj, 3,17ha; T3 kamp Luka, Trpanj, 1,10 ha; T3, kamp Duba, 0,61ha.
Turistička infrastruktura (kongresni kapaciteti, pješačke/planinarske/biciklističke staze, plaže i dr.)	Biciklističke staze	Plaže, ljekovito blato

2.2. Turistički proizvod i usluge

Prema podacima iz sustava eVisitor u 2024. godine na području općine Trpanj smještajnu uslugu čini 3.344 kreveta, te ukupno 674 objekta. Najviše je nekategoriziranih objekata, odnosno smještajnih jedinica koje se u prvom redu odnose na vikendice čak 523. Visokokategoriziranih smještajnih jedinica na području općine nema. Smještajnom ponudom općine Trpanj u komercijalne svrhe dominira ponuda privatnog smještaja. Na području općine postoji hotel, kampovi i smještaj u domaćinstvu.

Vrsta turista	Dolasci 2025	Dolasci 2024	Dolasci 2023	Noćenja 2025	Noćenja 2024	Noćenja 2023
Domaći	3.955	3.238	3.072	18.583	17.447	16.727
Strani	18.361	17.821	17.218	131.260	134.251	129.616
Ukupno:	22.316	21.059	20.290	149.843	151.698	146.343

TABLICA 1. TURISTIČKI PROMET U OPĆINI TRPANJ 2023.- 2025., EVISITOR

Prema podacima Turističke zajednice općine Trpanj i sustava eVisitor može se zaključiti kako turistički promet ima tendenciju rasta iz godine u godinu, bilo da se radi o broju dolazaka turista ili ostvarenih noćenja. Blagi pad noćenja ostvaren je u 2025. godini, međutim još nije zabrinjavajuće.

U ukupnom turističkom prometu prednjače strani turisti. Domaći turisti iz godine u godinu povećavaju broj dolazaka u Trpanj, a povećava se i njihov udio u noćenjima. Iz navedenog se može zaključiti kako domaći turisti imaju tendenciju kraćih no učestalijih boravaka u Trpanju.

Ugostiteljsku ponudu općine Trpanj čine ugostiteljska objekata s ponudom hrane koji predstavljaju raznolikost mediteranske kuhinje. Spoj je to mediteranskih okusa, primarno lokalnih namirnica, a zaokružuju je vrhunska maslinova ulja i više sorti sjajnih vina.

Usluge hrane i pića pruža više ugostiteljskih objekata koji se nalaze na području cijele općine, a to su prema podacima TZO Trpanj:

- Restoran Mak sat
- Caffe bar Laganini
- Caffe bar Joja
- Pizzerija Dundo
- Konoba Škojera
- Caffe bar Libe
- Agroturizam Šeput
- Restoran Aurora
- Restoran Plavi
- Buffet Žalo
- Caffe bar Trenta
- Pizzerija Veslo
- Restoran Stari ribar
- Pansion Antunović

Na području općine agroturizam je slabo razvijen iako za razvoj istoga to postoje dobri preduvjeti.

Generalno razvojno opredjeljenje općine je nastaviti razvoj u istom smjeru – kroz obnovu i obogaćenje kulturne baštine, njezinu adaptaciju suvremenim razvojnim potrebama turizma, kulture i ostalih gospodarskih djelatnosti. Umjetničko stvaralaštvo novih stanovnika i privređivanje dijela lokalnog autohtonog stanovništva na temelju poljoprivrede, agroturizma i drugih vrsti turizma, te zanatstva, male privrede i trgovine čini temelj razvojnih perspektiva moderne općine Trpanj.

2.3. Popis resursne osnove

Turistička atrakcijska osnova svake turističke destinacije predstavlja ishodište i uvjet za kreiranje optimalnog turističkog proizvoda.

Za identifikaciju i evidenciju potencijalnih i realnih turističkih resursa Pelješca, a samim time i Općine Trpanj, korišteni su brojni i raznovrsni izvori, od prostornih planova, službenih pregleda zaštićenih dijelova prirodne i kulturne baštine do zavičajnih pisanih materijala, obilaska i razgovora.

2.3.1. Prirodni resursi

Sjeverno zapadni dio poluotoka, koji zauzima općina Trpanj, poznato je po nasadima vinograda plavca malog, te drugih poznatih vinskih sorti, te nasadi maslina.

A samo područje pogodno je za razvoj aktivnog turizma korištenjem prirodnih elemenata ponude kroz koje su postavljenje biciklističke i pješačke staze.

2.3.1.1. Plaže i aktivnosti na moru

Plaže u općini Trpanj vrlo popularne i omiljene među turistima. Uređena morska plaža unutar ili izvan naselja je nadzirana i pristupačna svima pod jednakim uvjetima s kopnene i morske strane uključivo i osobama s poteškoćama u kretanju, većim dijelom uređenog i izmijenjenog prirodnog obilježja, te infrastrukturno i sadržajno (tuševi, kabine i sanitarni uređaji) uređen kopneni prostor neposredno povezan s morem, označen i zaštićen s morske strane.

Prirodna morska plaža unutar ili izvan naselja je nadzirana i pristupačna s kopnene i/ili morske strane infrastrukturno neopremljena, potpuno očuvanog zatečenog prirodnog obilježja.

Glavne plaže u općini Trpanj

- **Plaža *Pozora***
  Nalazi se **u samom Trpnju**, odmah pored hotela Faraon.
  Šljunčana plaža s prirodnim hladom i plićakom, pogodna za **obitelji s djecom**.
- **Plaža *Luka***
  Smještena u **uvali Luka** na istočnom ulazu u Trpanj.
  Šljunčana, s prirodnim hladom i šetnicom, idealna za dnevno kupanje. Planira se dodatno uređenje i opremanje s pratećim sadržajima.
- **Plaža *Divna***
  Nalazi se oko **10 km od Trpnja** prema Duba Pelješka.
  Jedna od najpoznatijih i najljepših plaža u okolici — kombinacija **pješčano-šljunčanog priobalja i tirkiznog mora**, obavijena borovom šumom.
- **Plaža *Duba Pelješka***
  U lijepoj uvali naselja **Duba**, oko **13 km od Trpnja**.
  Šljunčana plaža uz mali ribarski porat i borovu hladovinu.
- **Plaža *Jezero***
  Mala plaža-uvalica blizu **Dube**, poznata po prirodnoj ljepoti i miru.
  Pristup je obično **brodom ili barkom**, ali pruža vrlo posebnu atmosferu i netaknutu prirodu.
- **Ostale uvale i manje kupališta**

- Ljekovito blato – Uvala Blace, Trpanj

Na području **Općina Trpanj** nalazi se **nalazište ljekovitog blata** u **uvali Blace** – jedno od prirodnih i tradicionalnih ljekovitih bogatstava ovog kraja. Ljekovito blato koje se nalazi u uvali Blace spada u

skupinu **peloida** – prirodnih morskih ili riječnih muljeva bogatih mineralima i organskim tvarima. Prema istraživanjima, trpanjski mulj ima **mehaničke i kemijske osobine koje ga svrstavaju među ljekovite vrste blata**.

Ovo blato se tradicionalno koristi kao **element za fizioterapijske i wellness tretmane** — prije svega oblaganje tijela koje kombinira utjecaj minerala, sunca i mora.

- **Uvala Blace** – na zapadnoj strani mjesta **Trpanj**, uz šetnicu i šljunčane plaže.
- More u uvali je obično **mirno i bez valova**, što stvara idealne uvjete za boravak i korištenje blata.

Tradicionalna praksa uključuje:

- Nanošenje sloja blata na kožu, gdje se prirodni minerali apsorbiraju kroz kožu.
- **Sunčanje i sušenje** nanesenog blata – što pojačava učinak.
- Nakon sušenja, blato se ispire u moru.
- Takvi tretmani se koriste kako bi se **ublažile reumatske tegobe, tegobe mišićno-koštanog sustava, pa i određeni ženski zdravstveni problemi**.

Prema informacijama iz terenskih i medicinskih izvora, trpanjski mulj je bio predmet stručnih ispitivanja u Zavodu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Medicinskog fakulteta u Zagrebu i drugih institucija, gdje su rezultati ukazali na njegov potencijal u terapiji različitih oboljenja.

Uz navedene glavne plaže, u općini Trpanj i okolici ima **mnoge manje uvale i skriveni zaljevi** pogodni za kupanje i privatnije trenutke uz more — često ih je najbolje otkriti šetnjom obalom ili čamcem.

2.3.1.2. Biljni i životinjski svijet

U akvatoriju Pelješkog kanala mogu se vidjeti dobri dupini. U Malostonskom kanalu uzgajaju se kamenice, pri čemu tradicija uzgoja seže još u antička vremena, a tu se nalazi i nekoliko uzgajališta riba. Uz kamenice uzgajaju se i dagnje. Za razliku od biljnog svijeta, životinjski svijet slabo je istražen iako sve upućuje na njegovo bogatstvo. Inventarizacija životinjskog svijeta bila bi odlična podloga za osmišljavanje tzv. fotosafarija.

Biljni pokrov karakterizira dalmatinska makija, a od uzgajane vegetacije prevladavaju vinogradi i maslinici.

Pelješac je bogat endemskim biljem koje je dobro istraženo, od čega su brojne vrste zaštićene.

Značajni prirodni elementi su duboki, prirodno zaštićeni morski usjeci (Malostonski kanal, Stonski kanal).

2.3.1.3. Prirodna baština

Na području Općine Trpanj nalaze se:
1. strogo zaštićene i ugrožene vrste
2. ekološki značajna područja
3. zaštićena područja i
4. područja ekološke mreže (EU ekološke mreže Natura 2000)

Strogo zaštićene i ugrožene vrste

Na području Općine Trpanj stalno ili povremeno živi niz ugroženih i strogo zaštićenih vrsta

Morski organizmi

- dobri dupin (*Tursiops truncatus*)
- glavata želva (*Caretta caretta*)
- plemenita periska (*Pinna nobilis*) – kritično ugrožena

Ptice

- sredozemni galeb
- eleonorin sokol
- sivi sokol
- različite vrste šišmiša (u krškim područjima i špiljama)

Kopnene vrste

- endemske biljke krških travnjaka i makije
- strogo zaštićene vrste gmazova i vodozemaca tipične za mediteransko područje

Ekološki značajna područja

Područje Trpnja dio je **Ekološke mreže Republike Hrvatske**, koja obuhvaća:

- obalni i morski pojas s važnim staništima za morske vrste
- krške padine i šumska područja Pelješca (makija, garig, kamenjarski travnjaci)
- područja važna za migraciju i gniježđenje ptica

Zaštićena prirodna baština :

Na samom administrativnom području općine **nema velikih kategorija zaštite** poput nacionalnog parka ili parka prirode, ali postoje:

- **vrijedni krajobrazi obale i uvala** (npr. Divna, Duba)
- lokalno značajni prirodni predjeli (tradicionalni kulturni krajolik vinograda, maslinika i suhozida)
- potencijalna područja predložena za krajobraznu zaštitu kroz prostorno-plansku dokumentaciju

Natura 2000 - Sukladno mehanizmu EU Direktive o staništima, Zakon o zaštiti prirode propisuje da se dijelovi ekološke mreže mogu štititi kao posebno zaštićena područja ili provedbom planova upravljanja, kao i kroz postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu svakog ugrožavajućeg zahvata. Negativno ocijenjen zahvat se može odobriti samo u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa i uz Zakonom utvrđene kompenzacijske uvjete. Važan mehanizam je i mogućnost sklapanja ugovora s vlasnicima i ovlaštenicima prava na područjima ekološke mreže, uz osiguranje poticaja za one djelatnosti koje doprinose očuvanju biološke raznolikosti.

Dijelovi općine i pripadajućeg mora uključeni su u europsku mrežu:

Kopnena Natura 2000 područja

- **HR2001364 – Pelješac**
  Važno za:
  - sredozemne šume i makiju
  - suhe travnjake
  - staništa šišmiša i rijetkih biljaka

Morska Natura 2000 područja

- **HR3000171 – Akvatorij Pelješca**
  Važno za:
  - staništa dobrog dupina
  - morska cvjetnica *Posidonia oceanica*
  - očuvanje morskih ekosustava

2.3.2. Kulturno-povijesna baština

Zaštićenom kulturno-povijesnom baštinom smatraju se spomenici kulture i druga kulturna dobra koja su na osnovni posebnog zakona proglašena zaštićenima. Mjere zaštite kulturnih dobara propisane su Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Smjernice za uređenje, mjere zaštite i način prezentacije, određuje Konzervatorski odjel u Dubrovniku pri Ministarstvu kulture i medija. Spomenike graditeljstva treba čuvati i redovito održavati, a arheološke lokalitete istražiti, zaštititi i prezentirati. Zapuštenu i zanemarenu tradicijsku arhitekturu treba konzervirati, obnoviti i rekonstruirati, te revitalizirati.

Kulturno povijesna baština poluotoka Pelješca izuzetno je bogata.

Područje Općine Trpanj obiluje vrijednom materijalnom i nematerijalnom baštinom koja svjedoči o kontinuitetu života od antike do danas, uz snažan utjecaj pomorstva, ribarstva, vinogradarstva i dubrovačke kulturne tradicije. Područje Općina Trpanj odlikuje se vrijednom kulturno-povijesnom baštinom koja obuhvaća arheološke lokalitete, sakralne objekte, tradicijsku arhitekturu te očuvani kulturni krajolik. Najznačajniji materijalni elementi baštine uključuju prapovijesni i antički lokalitet Gradina s ostacima ilirskih i rimskih naseobina, kao i tragove rimskih gospodarskih objekata uz obalni pojas. Sakralnu baštinu čine crkva Gospe od Karmela, crkva sv. Petra i Pavla te niz manjih zavjetnih kapelica koje svjedoče o kontinuitetu duhovnog života lokalne zajednice.

Povijesna jezgra naselja Trpanj očuvala je karakterističnu dalmatinsku arhitekturu s kamenim kućama, uskim ulicama i tradicionalnom lučkom infrastrukturom. Posebnu vrijednost predstavlja kulturni krajolik oblikovan stoljetnim vinogradarstvom, maslinarstvom i gradnjom suhozida, koji je važan element identiteta prostora.

Nematerijalnu baštinu čine pomorska i ribarska tradicija, vinogradarska kultura, lokalni običaji, vjerske svečanosti i autohtona gastronomija. Ova baština predstavlja značajan potencijal za razvoj održivog kulturnog i eno-gastronomskog turizma te doprinosi prepoznatljivosti i autentičnosti destinacije.

2.3.2.1. Povijesne cjeline naselja

Jedan od najvažnijih resursa Pelješca su urbane i ruralne povijesne cjeline. Urbana jezgra Trpnja, čijom vizurom dominiraju zidine, kule i bastioni najvrednija je komponenta njegovog turističkog identiteta.

Ruralne cjeline, osobito u unutrašnjosti poluotoka svojevrsni su muzeji na otvorenom. Tipično zbijene kamene arhitekture, uske ulice i prekrasan pogled predstavljaju ideal ruralnog kulturnog krajolika te izuzetno potentne turističke resurse. Nekoliko urbanih, rubano-ruralnih i/ili ruralnih cjelina stavljeno je pod zaštitu (Trpanj sa zidinama, Mali Trpanj, Orebić, Viganj, Kučište i Potomje), dok su gotovo sve ostale evidentirane kao kulturno dobro u općinskim prostornim planovima te ih se planira staviti pod određeni režim zaštite.

Sakralna baština

Najznačajniji sakralni objekti:

- **Crkva Gospe od Karmela** – crkva iz 19. stoljeća, s vrijednim liturgijskim inventarom.
- **Crkva sv. Petra i Pavla** – župna crkva,
- **Crkvas sv**. **Roka** - smještena na brdu iznad mjesta;
- **Crkva Gospe od Milosrđa** – povijesna zavjetna crkvica
- Manje kapelice i zavjetni objekti raspoređeni po području općine.

Arheološka i antička baština

- **Gradina (prapovijesno-antičko naselje)** – ostaci ilirskog i kasnijeg rimskog utvrđenog lokaliteta.
- Tragovi **rimskih vila rustica** i gospodarskih objekata.
- Nalazi amfora, keramike i ostataka antičke obalne infrastrukture, što potvrđuje ranu gospodarsku i pomorsku aktivnost.

Tradicijska i graditeljska baština

- **Povijesna jezgra Trpnja** s tradicionalnim kamenim kućama i uskim ulicama.
- **Suhozidi**, terasasti vinogradi i maslinici – dio kulturnog krajolika Pelješca.
- Stare **pomorske i ribarske kuće**, magazini i lučka infrastruktura.
- Tradicionalna naselja u zaleđu (Duba Pelješka i druga manja mjesta).

Nematerijalna kulturna baština

- **Pomorska i ribarska tradicija**
- **Vinogradarstvo i vinarstvo** (Plavac mali i pelješka vinska kultura)
- Pučke i vjerske svečanosti (procesije, blagdani zaštitnika)
- Tradicionalna gastronomija (riba, školjke, domaća vina, maslinovo ulje)

Kulturno-povijesni značaj

Kulturna baština Općine Trpanj predstavlja spoj:

- mediteranskog ruralnog krajolika,
- dubrovačke povijesne i gospodarske sfere utjecaja,
- pomorske i vinogradarske tradicije,
- očuvanog ambijenta malog dalmatinskog mjesta

Tablice: Kulturna dobra, PPUO

PREGLED KULTURNIH DOBARA OPĆINE TRPANJ - INVENTARIZACIJA PREMA STANJU ZAŠTITE

1.0. Povijesna naselja i dijelovi naselja

1.1.	Gradsko-seoskih obilježja	Naselje	Oznaka	Status zaštite
1.1.1.	Poluurbana cjelina Trpanj - Naselje	Trpanj	TR-A/I	R
1.1.2.	Poluurbana cjelina Trpanj – Dekovići	Trpanj		P
1.1.3.	Poluurbana cjelina Trpanj - Žalo	Trpanj		P

1.2.	Seoskih obilježja	Naselje	Oznaka	Status zaštite
1.2.1.	Ruralna cjelina Gornja Vrućica - zaselaka Novačići	G. Vručica		P
1.2.2.	Ruralna cjelina Gornja Vrućica – zaselak Kračiniići	G. Vručica	ev-TR-C/1	E
1.2.3.	Ruralna cjelina Donja Vrućica – zaselak Ženjevka	D. Vručica	ev-TR-B/1	E
1.2.4.	Ruralna cjelina Donja Vrućica – zaselak Veli Vrh	D. Vručica		Ep
1.2.5.	Ruralna cjelina Donja Vrućica – zaselak Šeputi	D. Vručica		P
1.2.6.	Ruralna cjelina Donja Vrućica – zaselak Donje Selo	D. Vručica		P
1.2.7.	Ruralna cjelina Duba Pelješka	Duba Pelj.	ev-TR-C/1	E

2.0. Povijesne građevine i sklopovi

2.1.	Sakralne građevine – crkve i kapele	Naselje	Oznaka	Status zaštite
2.1.1.	Župna crkva Sv. Petra I Pavla	Trpanj	TR-A/3	P
2.1.2.	Crkva Gospe od Karmela	Trpanj	TR-A/2	P
2.1.3.	Kapelica Gospe od Milosrđa	Trpanj		P
2.1.4.	Crkva sv. Nikole	Trpanj	ev-TR-A/3	E
2.1.5.	Crkva sv. Roka (s grobljem)	Trpanj	TR-A/1	P
2.1.6.	Crkva sv. Križa (s grobljem)	Trpanj	ev-TR-A/2	E
2.1.7.	Kapela sv. Antuna	Trpanj	ev-TR-A/1	E

2.1.8.	Crkva sv. Spasa	G. Vručica	ev-TR-C/3	E
2.1.9.	Crkvica sv. Paškala	G. Vručica		P
2.1.10.	Crkva sv. Jurja	G. Vručica		P
2.1.11.	Župna crkva Gospe od Milosrđa	G. Vručica	TR-C/1	P
2.1.12.	Crkva sv. Kuzme I Damjana	D. Vručica	ev-TR-B/1	E
2.1.13.	Crkva sv. Margarite s grobljem	Duba Pelj.	TR-D/1	P
2.1.14.	Ostaci crkve Sv. Petra	Trpanj	ev-TR-A/11	E

2.2.	**Stambene građevine**	**Naselje**	**Oznaka**	**Status zaštite**
2.2.1.	Bota, stranj Gundulića	Trpanj	ev-TR-A/7	E
2.2.2.	Ostaci ljetnikovca Gundulić	Trpanj	ev-TR-A/6	E
2.2.3.	Magazin Gučetić	G. Vručica	ev-TR-C/5	E
2.2.4.	Ostaci ljetnikovca Bunić	D. Vručica	ev-TR-B/3	E
2.2.5.	Ljetnikovac Dobroslavić	Duba Pelj.	ev-TR-D/2	E
2.2.6.	Stranj	Duba Pelj.	ev-TR-D/3	E
2.2.7.	Stambeni niz	Duba Pelj.		P
2.2.8.	Ostaci ljetnikovca Ranjina s kapelom	D. Vručica	ev-TR-B/2	E
2.2.9.	Ostaci ljetnikovca Zamanja	G. Vručica	ev-TR-C/4	E
2.2.10.	Ljetnikovac Ranjina (ruševina)	Trpanj	ev-TR-A/5	E
2.3.	**Građevine javne namjene**	**Naselje**	**Oznaka**	**Status zaštite**
2.3.1.	Zgrada Kapelanije, kuća Gundulić	Trpanj	TR-A/4	P

3.0. Elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima

3.1.	Tehničke i građevine niskogradnje s uređajima	Naselje	Oznaka	Status zaštite

4.0. Područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe

4.1.	Spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe	Naselje	Oznaka	Status zaštite
4.1.1.	Spomenik žrtvama NOB-a	Trpanj		E

4.2.	Groblja i grobne građevine	Naselje	Oznaka	Status zaštite
4.2.1.	Groblje sv. Roka	Trpanj		P
4.2.2.	Groblje sv. Križa	Trpanj		P
4.2.3.	Groblje sv. Jurja	G. Vručica		P
4.2.4.	Groblje sv Kuzme I Damjana	D. Vručica		P
4.2.5.	Groblje sv. Margarite	Duba Pelj.		P

4.3.	Prostorna plastika i urbana oprema	Naselje	Oznaka	Status zaštite
4.3.1.	Križ u Trpnju uz cestu D.-415	Trpanj		P

5.0. Arheološki lokaliteti i zone

5.1.	Arheološki lokaliteti	Naselje	Oznaka	Status zaštite
5.1.1.	Špilja Duboki dolac	Trpanj	ev-TR-A/8	E
5.1.2.	Špilja Vilina	Trpanj	ev-TR-A/9	E
5.1.3.	Špilja Ferenčina	Trpanj	ev-TR-A/10	E
5.1.4.	Lokalitet Žalo - (villa rustica)	Trpanj	ev-TR-A/12	E
5.1.5.	Ostaci crkve sv. Petra ad Ripas	Trpanj		P
5.1.6.	Gomile na Muškatu	G. Vručica	ev-TR-C/7	E
5.1.7.	Gradina	G. Vručica	ev-TR-C/6	E
5.1.8.	Gomila	D. Vručica	ev-TR-B/4	E
5.1.9.	Lokalitet - rimski castrum	Duba Pelj.	ev-TR-D/5	E

5.2.	Arheološki lokaliteti	Naselje	Oznaka	Status zaštite
5.2.1.	Zona Mrcine	Trpanj	ev-TR-A/13	E
5.2.2.	Zona Gradina	Trpanj	ev-TR-A/10	E
5.2.3.	Zona Zabaščina - (villa rustica)	Duba Pelj.	ev-TR-D/4	E

6.0. Područja kultiviranog krajobraza i prostornih sklopova

6.1.	Područja kultiviranog krajobraza	Naselje	Oznaka	Status zaštite
6.1.1.	Trpanjsko polje			P

6.2.	Područja prostornih sklopova	Naselje	Oznaka	Status zaštite
6.2.1.	sklop sv. Roka s grobljem	Trpanj		Ep
6.2.2.	sklop sv. Jurja s grobljem	G. Vručica		Ep
6.2.3.	sklop sv. Paškala I zaselka Kračinići	G. Vručica		Ep
6.2.4.	sklop Blažene Gospe od Milosrđa	G. Vručica		Ep
6.2.5.	sklop sv Kuzme i Damjana s grobljem	D. Vručica		Ep

Kulturne atrakcije za turističku valorizaciju – Općina Trpanj

Ključni kulturno-povijesni resursi s turističkim potencijalom

1. Povijesna jezgra Trpnja

- Tradicionalna dalmatinska arhitektura (kamene kuće, uske ulice, riva)
- Potencijal za interpretacijske šetnje, tematske ture i kulturne manifestacije

2. Sakralna baština

- Crkva Gospe od Karmela (župna crkva)
- Crkva sv. Petra i Pavla (vidikovac i simbol mjesta)
- Manje kapelice i zavjetna mjesta
  Potencijal: vjerski turizam, panoramske i kulturne rute

3. Arheološki lokalitet Gradina

- Ostaci prapovijesnog i antičkog naselja (ilirsko i rimsko razdoblje)
- Mogućnost uređenja interpretacijskih ploča i arheološke tematske staze

4. Kulturni krajolik Pelješca

- Terasasti vinogradi, maslinici i suhozidi
- Autentični ruralni ambijent
  Potencijal: eno-gastronomija, aktivni turizam (pješačke i biciklističke rute)

5. Pomorska i ribarska tradicija

- Povijesna luka i pomorski identitet mjesta
- Mogućnost razvoja interpretacije pomorske baštine i tematskih događanja

6. Nematerijalna baština

- Tradicionalne fešte i procesije
- Lokalna gastronomija (riba, vino, maslinovo ulje)
- Vinogradarska i vinska kultura (Plavac mali)

2.3.2.2. Područja kultiviranih krajobraza

Područja **kultiviranih krajobraza** u općini Trpanj predstavljaju prostorne cjeline koje su oblikovane dugotrajnim ljudskim djelovanjem, prvenstveno kroz poljoprivredu, vinogradarstvo, maslinarstvo i naseljeni ambijent, a istovremeno očuvavaju mediteranski prirodni karakter.

- **Terasasti vinogradi i maslinici**

Terasasti vinogradi su tipični za Pelješac, s kamenom potporom (suhozidi) koji sprječavaju eroziju i očuvavaju reljef.
Glavna vinogradarska kultura: **Plavac mali**, posebno u područjima blizu Trpnja i uvale Divna.
Maslinici su često smješteni uz vinograde ili u zaleđu, dio tradicionalnog kulturnog krajolika.

- **Poljoprivredna i ruralna područja**

Održavanje **obradivih površina i pašnjaka** oblikuje karakter krajobraza, zadržavajući tipičnu mediteransku ravnotežu između prirode i ljudskog djelovanja.
Suhozidi i kamene terase čine integralni dio vizualnog identiteta krajobraza.

- **Naselja i obalni pojas**

Tradicionalne **kamene kuće i ulice** u Trpnju i manjim naseljima (Duba Pelješka) oblikuju urbani dio kultiviranog krajobraza.
Obalni pojas s lukama i ribarskim objektima spaja kulturu i prirodni ambijent.

- **Turistički i rekreativni potencijal**

Kultivirani krajobrazi predstavljaju osnovu za **eno-gastronomski turizam**, **agroturizam** i **aktivni turizam** (pješačenje, bicikliranje, vinske rute).
Posebna vrijednost: spoj **autentičnog kulturnog krajolika** i **pristupačnih prirodnih uvala**.

2.3.2.3. Kultura života i rada

Kultura života i rada u Općini Trpanj oblikovana je stoljetnim životom u mediteranskom okruženju, kombinacijom **pomorstva, ribarstva, vinogradarstva, maslinarstva i tradicijske poljoprivrede**, te očuvanim običajima i vrijednostima lokalne zajednice.

- **Pomorski i ribarski način života**
- Trpanj je povijesno **pomorsko i ribarsko mjesto**, čiji stanovnici tradicionalno obavljaju ribolov, transport i pomorsku trgovinu.
- **Ribarske kuće i lučki objekti** svjedoče o gospodarskoj aktivnosti vezanoj uz more.
- Tradicija brodogradnje i rukotvorina (male barke, čamci) prisutna je i danas u simboličnom i funkcionalnom obliku.
- **Vinogradarstvo i maslinarstvo**
- Vinogradarstvo je ključna gospodarska i kulturna djelatnost, s naglaskom na sortu **Plavac mali**.
- Maslinarstvo je tradicionalno, uz proizvodnju **domaćeg maslinovog ulja**, što je sastavni dio lokalnog identiteta.
- **Suhozidi i terase** oblikuju kulturni krajolik, povezujući rad i život s prirodom.
- **Poljoprivreda i ruralni rad**
- Održavanje **obradivih površina, vinograda i pašnjaka** odražava vezu čovjeka i prostora kroz generacije.
- Tradicionalni radni ritmovi i sezonske aktivnosti oblikovali su društvene običaje i zajednički život.
- **Običaji i nematerijalna kultura**
- **Pučke fešte, procesije, vjerski i društveni običaji** čuvaju lokalni identitet i povezanost zajednice.
- **Gastronomska tradicija**: riba, školjke, lokalna vina i maslinovo ulje.
- Pjesme, plesovi i pripovijedanje prenose vrijednosti zajednice i povijest mjesta.

2.3.3. Turistički putevi

2.3.3.1. Biciklističke i pješačke staze – Pelješac outdoor

S 348 km² površine, geomorfološkom raznolikošću te rijetkom naseljenošću, brojne lokalne ceste i putovi (asfaltirane i neasfaltirane) čine Pelješac idealnim odredištem za bicikliste i hodače.

Štoviše, povezivanje sa vinarijama, selima i zaselcima, poljskim crkvicama i ostalim zanimljivim lokalitetima nude mogućnosti raznih tematiziranih biciklističkih putova.

TZ općine Trpanj, zajedno s drugim turističkim zajednicama na Pelješcu zadnjih godina pokrenule su projekt Pelješac Outdoor kojim su inicirale mapiranje i markiranje biciklističkih i pješačkih staza na cijelom Pelješcu. Biciklističke staze su još uvijek dovoljno tematizirane, međutim gradirane su po težini (udaljenost, nadmorska visina), signalizirane su jedinstvenom signalizacijom, te povezane s planinarskim putevima i Napoleonovim putem

2.3.3.2. Tematske staze – Napoleonov put kroz Pelješac

Projekt „Napoleonov put kroz Pelješac“ pokrenut je s ciljem povezivanja i promocije prirodnih ljepota, kulturno-povijesne baštine, ruralnih gospodarstva kroz održivi turizam u manje razvijenim dijelovima poluotoka. Put je istražen i trasiran, identificirani su glavni pravci s ključnim atrakcijama te alternativne rute.

2.3.3.3. Pelješac vinsko carstvo

Vrhunska pelješka vina pozicionirala su cijeli poluotok Pelješac u sam vrh enološke scene svijeta. Glavna zvijezda tog najvećeg vinogorja hrvatskog juga je plavac mali, sorta kojom je zasađeno gotovo 90 posto peljeških vinograda.

Dubrovačko-neretvanska županija oformila je svoju prvu tematsku turističku cestu upravo na prostoru Pelješca i nazvala je po njezinom najvrjednijem resursu - vinu.

Turistička cesta Pelješac vinsko carstvo vodi do svake vinarije i kušaonice vina, do agroturizama, restorana i školjkara, do vrijednih primjeraka kulturne baštine, te upoznaje sa zanimljivim manifestacijama, običajima i domaćim suvenirima.

2.3.3.4. Putevi ljekovitog bilja

Ova staza započinje u **Donjoj Vrućici**, starim putem koji se odvaja od asfaltirane ceste prema **Dubi**. Dužina staze iznosi **~2,5 km** i završava kod **crkve sv. Kuzme i Damjana** u Donjoj Vrućici. Staza obiluje **samoniklim i ljekovitim biljkama** tipičnim za mediteransko područje – poput **kadulje, ružmarina, vrijesa i smilja**, koje šetnju čine mirisnom i edukativnom. Uz biljke, na stazi se mogu vidjeti i tradicionalni kameni gomili nastali obrađivanjem zemlje ili kao tragovi iz prapovijesnih razdoblja.

2.3.3.5. Trpanjski puti maslinovog ulja

Trpanjski *Putevi maslinovog ulja* su **označena pješačka i biciklistička ruta** na području Općine Trpanj koja povezuje prirodne i kulturne elemente mediteranskog krajolika s višestoljetnom tradicijom **maslinarstva i proizvodnje maslinovog ulja** – jednog od temeljnih tipova poljoprivredne proizvodnje i životnog stila na Pelješcu.

Opis rute – *Putevi maslinovog ulja*

- **Start:** kamp *Vrila* (istočno od Trpnja).
- **Duljina:** oko **6 km** pješačke i biciklističke staze do **Velike Prapratne**.
- **Kraj:** Velika Prapratna – slikovita uvala i vidikovac.
- **Okruženje:** staza prolazi kroz obnovljene **stoljetne maslinike**, tradicionalne suhozide i nove nasade maslina.
- Uz **bilješke i panoe** o ruti na križanjima te **kamene klupe za odmor**, staza pruža uvid u maslinarsku tradiciju i prekrasan pogled na more i krajolik.

2.3.4. Geografska, klimatska i prirodna obilježja

Općina Trpanj dio je megaregije jadranske Hrvatske kojoj pripada i županija Dubrovačko-neretvanska. U užem smislu ona je dio jugoistočne dalmatinske makroregije s arhipelagom. Južna Dalmacija je najmanji, najuži i najrjeđe naseljeni dio megaregije (županija Dubrovačko-neretvanska po gustoći je inače 14. među županijama i gradom Zagrebom). Čine je otoci Korčula, Lastovo i Mljet od većih te dubrovački arhipelag Elafitskih otoka, poluotok Pelješac, dubrovačko priobalje jugoistočno od poteza Klek - Neum i Konavle do Sutorine. To je jedini dio južnog Hrvatskog primorja, koji nema svoju zagoru unutar Republike Hrvatske, jer neposredno iza obale prelazi u hercegovački krš Republike Bosne i Hercegovine i primorja Crne Gore.

Općina Trpanj smještena u sjeverozapadnom dijelu Županije geografski je dio pelješkog kraja, koji nije jedinstven prostor, već se sastoji od dijela otoka Korčule i poluotoka Pelješca, kojega uska stonska prevlaka veže sa susjednim kopnom.

Pelješki kraj ima prijelazno obilježje između splitske i dubrovačke regije, jer se zapadni dio Pelješca i otok Korčula nalaze u snažnom utjecaju Splita preko Vela Luke, Trpnja i Ploča, dok istočni Pelješac s općinama Janjina i Trpanj ulazi u izrazitu gravitacijsku zonu Dubrovnika.

Iako je općina smještena na poluotoku skoro po svemu je otočnog karaktera. More i morska obala u potpunosti prožimaju krajolik i život ljudi općine. Gospodarstvo općine bitnim dijelom turistički orijentirano, vezano je uz komponentu mora, a dijelom i kopna (poljodjelstvo – vinogradarstvo). Još uvijek čisto, prozirno i plavo more je bitna sastavnica razvoja općine i kraja, kako u prošlosti, tako i danas, a biti će to vjerojatno i u budućnosti. More i njegova ekološka ranjivost zahtijevaju dodatne napore u zaštiti, od izgradnje i uništavanja obalnih prostora i u sprječavanju njegovog zagađenja ispuštanjem svekolikog otpada, čime se posredno štiti njegova fauna i flora U kopnenom dijelu općine, u reljefu Pelješca prevladavaju nizovi vapnenačkih bila i dolomitskih udolina. Dolomitsku podlogu pokrivaju najvrijednije poljoprivredne površine. Bliže moru brojne su naplavine i zone fliša. Južni položaj i maritimnost ublažavaju termičke ekstreme i klimu čine ugodnom iako ponekad iznenade studeni prodori s kopna.

Biljni pokrov Pelješca je mediteranski, bogat i raznolik. Sveprisutna su crnogorična stabla alepskog bora (Pinus halepensis), pinije (pinus pinea), dalmatinskog crnog bora (pinus nigra Dalmatica), čempresa (cypressus) i dr. Makija, koja prekriva dio Pelješca, uglavnom sadrži planiku, vrijes, smrčiku i grahorac. Postoje i šume česvine crnike (querxus ilex), raste rogač i lovorika. Kraška polja i obronci mnogih brda su u najvećoj mjeri obrađeni, a prekrivaju ih maslinici i vinogradi, a samo ponegdje i južno voće: šipak, mandarina, smokve, badem, naranača. Poviše Orebića raste šuma čempresa, najveća te vrste u Hrvatskoj. Klima i položaj uzrokovali su da na Pelješcu raste dosta ljekovitog i aromatičnog bilja: metvica, ružmarin, kadulja, lavanda, mažuran. Pored bogatog biljnog, Pelješac karakterizira i relativno bogat životinjski svijet. Osim čaglja (canis aureus dalmaticus), specifične vrste grabežljivca, na poluotoku obitava i prilično velik i raznolik broj divljači kao što su mufloni, divlje svinje, zečevi i fazani. Ovome valja dodati i relativno veliku populaciju mungosa (mungus nungo). Glavne gospodarske djelatnosti na Pelješcu su vinarstvo, vinogradarstvo i turizam. Uzgoj školjkaša, a u novije vrijeme i riba, važne su gospodarske grane u Malom moru, na sjevernoj obali poluotoka.[2]

2.4. Analiza javne turističke infrastrukture

Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 136/21.) definiran je pojam javne turističke infrastrukture. To je turistička infrastruktura u javnom vlasništvu koja je dijelom ili cijele godine u funkciji turizma te je dostupna svima pod jednakim uvjetima sukladno njezinoj prirodi i namjeni. Dijeli se na primarnu i sekundarnu.

Primarna je ona infrastruktura koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude, a na području općine Trpanj ona obuhvaća:

- označene biciklističke staze
- označene pute ljekovitog bilja
- trpanjske pute maslinovog ulja
- vinske ceste
- biciklistička ruta Pelješac Outdoor
- TIC Trpanj
- info ploče i turistička signalizacija na području cijele općine.

[2] Institut za turizam, Plan razvoja turizma poluotoka Pelješca, Zagreb, 2011.

Sekundarna je ona infrastruktura koja ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma. Na području općine Trpanj ona obuhvaća:

- arheološka nalazišta
- javna parkirališta
- nogometno igralište
- plaže
- stara jezgra Trpnja

2.5. Komunalna infrastruktura

Infrastrukturu općine Trpanj čini komunalna infrastruktura koja predstavlja preduvjet kvalitetnog funkcioniranja svih gospodarskih i društvenih aktivnosti na području općine. U komunalnu infrastrukturu ubrajaju se ceste, javne površine, vodovod i kanalizacija, rasvjeta, telekomunikacije te energetska i druga infrastruktura koja doprinosi boljoj kvaliteti života i funkcioniranju gospodarskih djelatnosti općine Trpanj.

2.5.1. Telekomunikacije

Izgrađenost i/ili raspoloživost prikladne telekomunikacijske infrastrukture, odnosno efikasno funkcioniranje telekomunikacijskog sustava predstavlja ključni čimbenik suvremene komunikacije, a time i presudan činitelj funkcioniranja ne samo gospodarstva, već i društva u cjelini. Stoga bi razvoj telekomunikacija trebao biti korak ispred trenutnih potreba stanovništva, gospodarskih i društvenih subjekata određenog područja ili regije.

Generalno gledano, može se ustvrditi da postojeći telekomunikacijski sustav na Pelješcu funkcionira dobro. Naime, cijeli telekomunikacijski promet na Pelješcu odvija se preko tranzitne centrale u Dubrovniku na koju su vezane automatske telefonske centrale pojedinih općina, odnosno naselja poluotoka.

Kad je riječ o mobilnoj telefoniji, manji zahvati se predviđaju u cilju daljnjeg povećanja kvalitete usluge, odnosno bolje pokrivenosti cijelog poluotoka mobilnom mrežom.

Usluga internetskog povezivanja je najslabije riješena na području cijelog poluotoka. Iako je u tijeku izgradnja optičke mreže, sama dinamika izgradnje i spajanja domaćinstava na tu mrežu je spora. Potrebno je, za pojedine lokacije, da domaćinstva predvide i korištenje alternativnih rješenja poput satelitskog interneta.

Prema prostornom planu općine, lokalna telekomunikacijska mreža povezivala je **naselja Trpanj, Gornju i Donju Vrućicu te Dubu**, uglavnom podzemnim i zračnim telefonskim kabelima ukupne dužine više od 6 km. Većina kabela je standardnog tipa koji omogućuje osnovnu telefonsku i podatkovnu komunikaciju, ali kapaciteti su ograničeni u odnosu na suvremene potrebe. Jedan od prioriteta razvojnih planova općine je **poboljšanje telekomunikacijske infrastrukture**

U samom mjestu **Trpanj postoji pristup internetu** preko lokalne fiksne infrastrukture, no prema dostupnim analizama infrastruktura **nije u potpunosti u skladu s potrebama i kapacitetima suvremenog širokopojasnog pristupa**. Druga naselja u općini mogu imati ograničen pristup fiksnom internetu ako nemaju punu infrastrukturu (optiku ili brzu DSL vezu). Stoga ta naselja trebaju razmotriti pojedinačno korištenje satelitskih opcije pristupa internetu koji pruža značajnu brzinu I kvalitetu pristupa internetu uz plug and play kućnu infrastrukturu.

Općina je sudjelovala u **europskoj inicijativi WiFi4EU**, kroz koju je dobila vaučer za uspostavu **besplatnog Wi-Fi pristupa na javnim lokacijama**. U suradnji s **Hrvatskim Telekomom**, na relevantnim javnim mjestima u Trpnju postavljeni su pristupni punktovi koji omogućuju bežični internet za građane i posjetitelje bez naknade.

Mobilne mreže u Hrvatskoj pokrivaju gotovo čitavo područje Republike, uključujući i ruralna naselja poput Trpnja, zahvaljujući infrastrukturnim ulaganjima vodećih operatora kao što je **Hrvatski Telekom**, **A1** i drugi (HT pokriva oko 98 % teritorija Hrvatske).

Signali mobilnih mreža općenito su dostupni u naseljenim dijelovima Trpnja i obalnim zonama, no kvaliteta i brzina mogu varirati ovisno o lokaciji, udaljenosti od baznih stanica i topografiji terena.

2.5.2. Elektroopskrba i obnovljivi izvori energije

Poluotok Pelješac je uključeni u državnu elektroenergetsku mrežu preko otočnog dalekovoda DV 110 kV HE „Zakučac" – TS „Dugi RaT" – TS „Nerežišće" – TS „Starigrad" – TS „Blato" – TS „Ston". Generalno gledano, može se ustvrditi da su sva naselja Pelješca dobro pokrivena električnom energijom. Općina Trpanj napaja se električnom energijom iz TS „Pijavičino" zračnim kabelom 10 kV. Vod iz pravca naselja Oskorušno ide do trafostanice TS „Vručica Gornja", odakle se račva prema Trpnju, odnosno Donjoj Vručici i Dubi. Za općinu Trpanj najznačajnije su trafostanice Vručica Donja, Duba Trpanjska, Trpanj 1, Trpanj 2, Faraon, Ville i Luka. Kako bi se poboljšala opsrkba zone uvale Divna, planira se nova trafostanica kapaciteta 10(20)/0,4 kV.

Na području Općine Trpanj mreža se razgranato prenosi i distribuira preko više **trafostanica i pristupnih točaka,** među kojima su:

- **TS „Gornja Vrućica"** – glavna točka napajanja
- **TS „Donja Vrućica"**
- **TS „Duba Trpanjska"**
- **TS „Trpanj 1" i "Trpanj 2"**
- **TS „Faraon", „Ville" i „Luka"**
  Ove trafostanice služe za transformaciju i distribuciju električne energije potrošačima – kućanstvima i gospodarstvu – kroz srednjenaponsku (10 kV) i niskonaponsku (0,4 kV) mrežu.

2.5.3. Vodoopskrba

Vodoopskrbna situacija na Pelješcu još uvijek ne zadovoljava suvremene civilizacijske standarde, osobito kad je riječ o manjim, slabije napućenim naseljima. U općini Trpanj samo naselja Trpanj i Gornja Vrućica imaju izgrađenu vodoopskrbnu mrežu. Iako je inicijalni vodovod izgrađen još 1950-tih godina kaptiranjem vlastitog izvora „Orah", kvalitetna vodoopskrba ostvarena je tek izgradnjom regionalnog vodovoda NPKL i priključenjem na njega iz pravca općine Orebić. Ostala naselja općine (Donja Vrućica te Duba) još se uvijek snabdijevaju iz vlastitih gustirni i/ili bunara. Kako bi se poboljšalo postojeće stanje, planira se polaganje cjevovoda do Gornje i Donje Vrućice te Dube, pri čemu bi se izgradila vodosprema s prepumpnom stanicom u zoni iznad uvale Divna i naselja Duba Pelješka.

U području Selo u naselju Trpanj postoji vodoopskrbna mreža koja je nedovoljnog kapaciteta kako za sanitarne tako i za požarne potrebe. Okosnicu čitavog sustava vodoopskrbe čini postojeća vodosprema

s kotom vode na min. 70 m n.m. Vodovod u naselju Trpanj izgrađen je pedesetih godina kaptiranjem vlastitog izvora oskudnog kapaciteta "Orah". Kvalitetnija vodoopskrba ostvarila se tek izgradnjom regionalnog vodovoda NPKL i priključenjem naselja Trpanj na regionalni vodovod iz pravca Općine Orebić, odnosno vodospreme "Potomje" s crpnom stanicom "Dingač".

2.5.4. Otpadne vode i oborinska odvodnja

Problematika suvremenog tretiranja otpadne, a djelomično i oborinske odvodnje danas predstavlja najveći infrastrukturni problem cijeloga Pelješca. S obzirom da postojeće stanje narušava ne samo današnji, već i dugoročno poželjni tržišni imidž Pelješca kao ekološki čiste, zdrave i prekomjernom izgradnjom nezahvaćene turističke destinacije poznate po marikulturi, riječ je o ozbiljnom problemu koji bi valjalo što je moguće prije i što je moguće kvalitetnije riješiti.

Općina Trpanj, smještena na poluotoku Pelješcu, ima infrastrukturu za odvodnju otpadnih i oborinskih voda prilagođenu veličini i karakteru naselja. Sustavi su projektirani da **štite okoliš, kvalitetu mora i lokalne izvore vode**, uzimajući u obzir mediteranske padaline i turističku funkciju mjesta.

Postojeći sustav odvodnje naselja Trpanj obuhvaća fekalnu i oborinsku kanalizaciju te dvije crpne stanice i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Sustavom odvodnje se fekalne vode gravitacijom dovode da crpne stanice Trpanj koja je locirana na samoj rivi uz trajektno pristanište. Odatle se fekalne otpadne vode tlače tlačnim cjevovodom na sjeveroistok prema uređaju za pročišćavanje otpadnih voda u sklopu kojeg je i crpna stanica Trpanj 1. Nakon pročišćavanja crpna stanica Trpanj 1 otpadnu vodu tlačnim cjevovodom pumpa prema podmorskom ispustu na sjeveru. Putem podmorskog ispusta pročišćena otpadna voda se ispušta u more. Oborinska kanalizacija prikuplja sve oborinske vode s prometnica u kojima je položena i krovova kuća lociranih uz te prometnice čiji odvod oborinskih voda završava na tim prometnicama. Postojeći uređaj za pročišćavanje otpadnih voda mehanički tretira otpadne vode, što odgovara I. stupnju pročišćavanja. Uređaj je dimenzioniran na 1.330 m3/dan, odnosno u satu vršnog opterećenja na oko 30 l/s.

2.5.5. Gospodarenje otpadom

Zbrinjavanje krutog otpada predstavlja još jedan u nizu neadekvatno riješenih infrastrukturnih problema cijelog poluotoka Pelješca bez obzira o kojoj je jedinici lokalne samouprave riječ. Naime, iako se većina komunalnog otpada generiranog na području općine Trpanj donedavno „izvozio" u Neum, to nije dugoročno prihvatljivo rješenje. Zadnjih mjeseci 2024. otpad se odvozi u općinu Orebić koja također nema legalan centar za zbrinjavanje otpada. A od veljače 2026. problem odvoza otpada s Pelješca eskalirao je i na nacionalnoj razini.

Ni na području poluotoka, ni u županiji, ne postoji centar za gospodarenje otpadom, što svakako otežava rješavanje ovoga problema. Rješenje ovog problema treba tražiti u bržem i efikasnijem radu županijske administracije na izgradnji županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Javna usluga prikupljanja komunalnog otpada organizirana je i provodi se na cijelom području Općine i njome je pokriveno 100% područja odnosno stanovništva kao i sve pravne osobe. Javnu uslugu prikupljanja komunalnog otpada provodi tvrtka za obavljanje komunalnih djelatnosti Komunalno Trpanj d.o.o. U sklopu gospodarenja komunalnim otpadom Komunalno Trpanj d.o.o. obavlja djelatnost prikupljanja, prijevoza i zbrinjavanja komunalnog otpada.

2.6. Prometna infrastruktura

Izgradnjom suvremene autoceste Zagreb - Dubrovnik, pri čemu se trenutno stiglo do čvora Karamatići (neposredna blizina Ploča), osigurana je prilično dobra cestovna povezanost Pelješca sa sjevernim i sjeverozapadnim dijelovima Hrvatske, a time i s brojnim emitivnim tržištima. Znatno bolja izgradnjom Pelješkog mosta koji je dovršen do 2022. godine, a koji se proteže preko Malostonskog zaljeva između Komarne (rt Međed) na kopnu i Brijeste (predio Oštri Vrh) na Pelješcu. Time je glavna pelješka prometnica, državna cesta D414, spojena na Jadransku turističku cestu D8, odnosno na autocestu Zagreb – Dubrovnik.

Državna cesta D414 (Ston – Janjina - Orebić) glavna je poluotočka prometnica i poveznica jugoistočnog i sjeverozapadnog dijela Pelješca. Njome se, uz ostalo, odvija i redovni autobusni promet. Autobusni promet preko poluotoka Pelješca obavljaju dva poduzeća i to JP Libertas iz Dubrovnika i Arriva Rijeka. Prostor općine Trpanj je od posebnog državnog i nacionalnog geostrateškog interesa za Republiku Hrvatsku i Dubrovačko-neretvansku županiju zbog svojih izuzetno važnih obilježja. Ima značajan prometno geografski položaj i povoljna geografska obilježja, ali i veoma osjetljiv i važan geostrateški i geopolitički položaj. Prostor općine Trpanj je danas značajno tranzitno prometno područje s posebnim čvorišno-križišnim prometno-geografskim značenjem. Prema prostorno planskoj dokumentaciji, u nastavku su bitne prometnice i luke u općini Trpanj:

D 415 – D414 (kod Krive doline)
L – 69002 Gornja Vručica-Donja Vručica-Duba
L-69074 Trpanj - Sreser

Trajektna luka Trpanj pomalo gubi svoj značaj, ali je i dalje bitna poveznica s kopnom.

Konačno, najbliže zračne luke od interesa za općinu Trpanj su one u Dubrovniku i Splitu koje direktno ili preko zračne luke Zagreb, osim nacionalnog, obavljaju i međunarodni zračni promet.

2.7. Stanje digitalizacije

Besplatan pristup internetu na svim javnim površinama omogućen je na području općine Trpanj. Cijelo područje općine je pokriveno mobilnom mrežom, iako je dostupnost većih brzina ovisna o tipu mobilnog uređaja, tarifnom modelu, razini signala, te trenutnoj prometnoj opterećenosti mobilne mreže. U centru Trpnja unutar građevina je nešto slabiji signal mobilne mreže, jer su stari zidovi debeli i ne propuštaju signal najbolje.

Sigurnost i privatnost - Svim pružateljima usluge smještaja dostavljene su višejezične obavijesti u vezi prikupljanja osobnih podataka radi evidentiranja turista u sustavu eVisitor. S obzirom da je člankom 5. stavkom 4. Pravilnika o načinu vođenja popisa turista te o obliku i sadržaju obrasca prijave turista turističkoj zajednici propisano da se podaci za prijavu i odjavu turista upisuju na temelju podataka iz osobne iskaznice, odnosno putne ili neke druge isprave o identitetu, turisti su upoznati s činjenicom da su dužni pružatelju usluge smještaja dati na uvid takvu ispravu te pružiti sve druge informacije koje su potrebne za upis podataka, a nisu sadržane u takvoj ispravi. Prikupljeni osobni podaci se sukladno članku 6. Pravilnika o načinu vođenja popisa turista te o obliku i sadržaju obrasca prijave turista turističkoj zajednici pohranjuju na rok od 10 godina.

2.8. Stanje pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Pristupačni turizam podrazumijeva prilagodbu turističkih proizvoda i usluga primjenom načela univerzalnosti i uključivost na različite skupine turista: osobe s invaliditetom, starije i teže pokretne

osobe, obitelji s malom djecom, osobe s posebnim zdravstvenim ili prehrambenim potrebama, osobe s neurorazvojnim poremećajima...

Osobe s invaliditetom čine najmanje 15% ukupne svjetske populacije, odnosno 1,2 milijarde ljudi, a 30% ih redovito putuje. Takvi se turisti, ako su zadovoljni, vrlo često vraćaju na provjerena odredišta, u pravilu troše više zbog objektivnih okolnosti i gotovo uvijek putuju u pratnji barem jedne do dvije osobe. Često izbjegavaju velike gužve na vrhuncu sezone i time postaju još zanimljivija ciljana skupina. Prilagođavanje infrastrukture, odnosno otklanjanje arhitektonskih barijera u prostoru, nije uvijek i svugdje moguće zbog specifičnosti povijesne arhitekture naselja općine stoga je potrebno raditi na stjecanju osnovnih znanja o komunikaciji i usluživanju osoba s različitim vrstama invaliditeta. Na svim javnim parkiralištima osigurana mjesta za osobe s invaliditetom.

Također, dobar primjer pristupačnog turizma je prilagodba mrežnih stranica općine i Turističke zajednice slijepim i slabovidnim osobama i osobama s drugim ograničenjima.

Ističemo da ne postoje posebno izrađeni načini pristupa osobama s neurorazvojnim poremećajima, međutim očekujemo u budućnosti da će se početi raditi i na tim segmentima.

2.9. Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji (javne usluge i servisi)

Na području općine djeluju humanitarne udruge koje tijekom godine organiziraju razne aktivnosti. Također, na području općine djeluju i sportska udruga, kao i niz udruga iz područja kulture. Vinari također djeluju u udruzi.

U općini postoji osnovna škola i predškolska ustanova, poslovnica pošte, ambulanta, ljekarna, bankomat.

U Trpnju postoji više trgovina i kiosk.

2.10. Stanje i potreba ljudskih potencijala

Na području općine Trpanj najtraženiji su radnici u sektoru ugostiteljstva. Zbog izrazite sezonalnosti teško je radnike i naći i zadržati.

Zamjetno je da se većina fakultetski obrazovanih osoba ne vraća, što nije neočekivano obzirom na slabu ponudu poslova za visokoobrazovane i u samoj općini i u okolnim mjestima.

2.11. Komunikacijske aktivnosti

Komunikacijski kanali uključuju:

- objave za medije
- intervjue
- letke
- brošure
- članke u tiskanim medijima
- članke na portalima
- objave na televiziji i radiju
- društvene mreže
- oglasnu ploču
- plakate….

Možemo ih dijeliti na:

- Offline: časopisi, letci, pozicije za oglašavanje (plakati/oglasne ploče), grupe unutar neke tvrtke, sastanci, prezentacije, plakati, novine, TV i radio,
- Online: e-mail, newsletter, društvene mreže, web stranica, blog, portali, intranet, video poruke/edukacije/webinari.

Trenutno najučinkovitiji oblik komuniciranja je putem online kanala prvenstveno zbog globalnog dosega i širokog spektra korisnika te nižih troškova. Trpanj je kao destinacija predstavljena na službenoj web stranici Hrvatske turističke zajednice i Turističke zajednice Dubrovačko-neretvanske županije, te na web-u www.peljesac.holiday

Turistička zajednica općine Trpanj se pojavljuje na dvije društvene mreže – Instagram i Facebook. Klaster se isto tako pojavljuje na dvije društvene mreže. Uz aktivnosti na internetu, Turistička zajednica ne zanemaruje offline kanale komunikacije. I na razini Klastera je planirana se nova brošura o svim uključenim destinacijama.

Događaji i manifestacije se promoviraju putem više kanala, ovisno o potrebi. Najčešće su to plakati, članci u časopisima ili novinama, te društvene mreže i web stranica.

2.12. Analiza konkurencije

S obzirom na diversificiranost ponude Dubrovačko-neretvanske županije, ključna obilježja konkurentnog turističkog sektora sagledavaju se kroz orijentiranost na potrebe kupaca, fleksibilnost, ponudu doživljaja uz ekološku osjetljivost.

Destinacijski brending kao i primjena e-marketinga neophodni su za održavanje konkurentske pozicije na tržištu. Općina Trpanj promatrana je u odnosu na konkurentski krug turističkih destinacija: Ston, Orebić, Neretva i Slano. Svaka od navedenih turističkih destinacija izdvaja se po elementima prepoznatljivosti od doline Neretve, stonske kulturne baštine, te hotelskih kapaciteta Orebića i Slanoga.

Međutim, pokazalo se da područje općine Trpanj kvalitetno je usmjerilo svoje aktivnosti prema turistima koji traže gastro ponudu, te kulturni segment turizma. Naravno i svi turistički proizvodi koji su vezani na ponudu i koji se razvijaju na području općine čine mogućim da u narednim godinama ostvarimo produljenje turističke sezone.

2.12. Izvješće o provedenoj analizi stanja

Smještajna ponuda je pretežito locirana u Trpnju. Turistički promet raste gotovo svake godine, a u ukupnom prometu prednjače strani turisti.

Ugostiteljska ponuda općine Trpanj je prosječna, te očekujemo u narednom razdoblju da se nastavi daljnji razvoj.

Ponuda događanja je zadovoljavajuća u ovom trenutku.

Tijekom glavne sezone otvoren je Turističko-informativni centar u Trpnju u kojima posjetitelji mogu dobiti sve informacije o turističkoj ponudi destinacije. Prirodni i kulturni resursi koji trenutno nisu u funkciji turizma, ali koji predstavljaju temelj za budući razvoj, atraktivnost i održivost destinacije. Općina Trpanj je Turističkoj zajednici općine Trpanj ustupila na korištenju svu javnu turističku infrastrukturu koja obuhvaća biciklističke staze, pješačke staze i šetnice, odmorišta, vidikovce, TIC, info ploče i turističku signalizaciju na području cijele općine. U komunalnu infrastrukturu ubrajaju se ceste, javne površine, vodovod i kanalizacija, rasvjeta, telekomunikacije te energetska i druga infrastruktura koja doprinosi boljoj kvaliteti života i funkcioniranju gospodarskih djelatnosti općine Trpanj.

S obzirom na to da je područje općine neravnomjerno naseljeno, postojeća cestovna mreža je prilagođena postojećim potrebama. Najveći problem prometnog sustava na području općine su tehničke karakteristike lokalnih cesta, odnosno uski kolnici bez rješenja odvodnje uz visoke troškove održavanja.

Veći dio općine Trpanj priključen je na javnu vodoopskrbnu mrežu. U općini se provodi odvojeno prikupljanje otpada te se reciklabilni otpad prikuplja u zasebnim spremnicima. Sve građevine na području općine priključuju se na nepokretnu TK mrežu te opremaju telekomunikacijskom instalacijom kapaciteta i izvedbe prilagođene njihovoj veličini i namjeni. Gotovo cijelo područje općine je pokriveno mobilnom mrežom, a besplatan pristup internetu na svim javnim površinama omogućen je u općini

Prilagođavanje infrastrukture destinacije osobama s posebnim potrebama nije uvijek i svugdje moguće zbog specifičnosti povijesne arhitekture naselja općine Trpanj stoga je potrebno raditi na stjecanju osnovnih znanja o komunikaciji i usluživanju osoba s različitim vrstama invaliditeta.

Trenutno najučinkovitiji oblik komuniciranja je putem online kanala prvenstveno zbog globalnog dosega i širokog spektra korisnika te nižih troškova.

Uz aktivnosti na internetu, ne zanemaruju se ni offline kanali komunikacije. Događaji i manifestacije se promoviraju putem plakata, članaka u časopisima ili novinama, putem radio spotova ili posebnih emisija.

3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

TURISTIČKI PROIZVOD	TRENUTNO STANJE	POTENCIJAL
SMJEŠTAJ	- zadovoljavajuća ponuda srednje kategoriziranih smještajnih jedinica - nedostatak visoko kategoriziranih smještajnih jedinica - nedostatak tematsko opredijeljenog smještaja - nedostatak hotelskog smještaja - zadovoljavajuća kamping ponuda	- ulaganje u podizanje kvalitete, raznovrsnosti i dostupnosti smještaja u domaćinstvima - tematsko opredjeljenje smještaja (za obitelji, za djecu, pet friendly,...) - diverzifikacija smještajnih kapaciteta (kamping turizam) - poticanje brownfield investiranja u smještajne kapacitete
UGOSTITELJSTVO	- ponuda lokalnih proizvoda - nedostatak adekvatne radne snage - rad ograničen na glavnu sezonu, - eno-gastro događanja	- poticanje razvoja agroturizma - poticanje povezivanja ugostitelja i lokalnih proizvođača - organiziranje edukacijskih programa
TURISTIČKI RESURSI	- autentično - izvorno - prirodno	- daljnje promoviranje - poticanje očuvanja - poticanje novih i održivih aktivnosti na lokalitetima - daljnje povezivanje s novim proizvodima na razini klastera i lokalno
KULTURNO - POVIJESNA BAŠTINA	- izvorna - dobro očuvana - može se još turistički iskoristiti	- promoviranje - uključivanje u turističku ponudu destinacije - ulaganje u podizanje turističke atraktivnosti
DOGAĐANJA	- izvorni - poznati - popularni - dugogodišnji	- privlačenje posjetitelja - osmišljavanje novih događanja
TURISTIČKE USLUGE	- TIC - ne postoji turistička agencija	- poticanje pružanja kompletne turističke usluge - pronalazak partnera u online turističkim agencijama za bolju vidljivost destinacijske ponude, osobito atrakcija
SAKRALNA BAŠTINA	- izvorna dobro očuvana - nedovoljno poznata - nedovoljno turistički iskorištena	- povezivanje u rutu vjerskog turizma - promoviranje sakralne baštine

PRIRODNA BAŠTINA	- izvorna - autentična	- poticanje istraživanja i valorizacije zbog razvoja istražena održivog turizma
JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTURA	- raznovrsna - atraktivna - dijelom nedovoljno turistički iskorištena - dijelom zastarjela	- razvoj nove turističke infrastrukture kroz diverzifikaciju - povezivanje više elemenata turističke infrastrukture radi stvaranja novih turističkih proizvoda - ulaganje u kvalitetu i održivost - generiranje novih motiva dolazaka
KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	- dobra cestovna povezanost - preopterećena infrastruktura tijekom sezone - nejednako razvijena na području destinacije - poboljšanje sustava odvodnje otpadnih voda - probem odlaganja otpada	- ulaganje u vizualno uređenje destinacije - infrastrukturna ulaganja koja će doprinijeti postizanju ciljeva povezanih s energetskom učinkovitošću - izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja voda - poticanje korištenja obnovljivih izvora energije - izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom
DIGITALNE TEHNOLOGIJE	- prihvatljivo	- ulaganje u širenje internetske i mobilne mreže - korištenje alternativnih mogućnosti pristupa internetu digitalnog nomadstva - razvoj dostupnosti inovativnih tehnologija
PRISTUPAČNOST DESTINACIJE	- nedovoljna fizička pristupačnost atrakcija - manjak komunikacijske pristupačnosti	- ulaganje u prilagodbu dijela javne turističke infrastrukture - realizacija edukacija o društvenoj i kognitivnoj pristupačnosti
JAVNE USLUGE I SERVISI	- udruge koje provode razne aktivnosti i programe - dostupnost javnih usluga i servisa za lokalno stanovništvo	- rad na zadržavanju svih javnih servisa dostupnih u destinaciji
LJUDSKI POTENCIJALI	- nedostatak radne snage - sezonalnost zapošljavanja	- realizacija edukacija o promociji, prodaji i podizanju kvalitete usluge s ciljem ostvarenja boljih prihoda
KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI	- razvijeni kanali komunikacije - u upotrebi svakodnevno - pozitivan učinak partnerstva u klasteru na veliki broj komunikacijskih kanala	- unapređenje komunikacijskih aktivnosti prema tržištima

Prema podacima Svjetske turističke organizacije (UNWTO) međunarodni turizam je u 2023. dosegnuo 1,3 milijarde turističkih dolazaka. Time se ostvarilo 88% rezultata prije pandemije na svjetskoj razini, a važno je spomenuti da je EU ostvarila bolje rezultate od svjetskog prosjeka (94% rezultata ostvarenih 2019. godine). Najbrži oporavak ostvaren je na Južnom Mediteranu.

Sve vrste kriza imaju veliki utjecaj na turizam, ne samo u smislu turističkog prometa, već i u smislu promjena u ponašanju turističkih potrošača - njihovih planova, sustava vrijednosti, očekivanja i drugih obilježja. Krize upućuju na potrebu promišljanja otpornijeg i održivijeg turizma, što znači da se u razvojne politike ugrađuje zaštita prirodnih i kulturnih resursa, korištenje obnovljivih izvora energije, jačanje znanja i kompetencija ljudskih resursa, jačanje partnerstva među sektorima te rad na sigurnosti. Izazovno političko i gospodarsko okruženje, visoka inflacija i stalne promjene cijene nafte utjecat će na cijene prijevoza, smještaja, ali i svih drugih elemenata turističke ponude. Turisti će biti oprezni i 'vrijednost za novac' bit će sve važniji aspekt putovanja. Ovakvo dinamično okruženje zahtijeva da turistička destinacija u kratkom vremenu **reagira i prilagođava svoju ponudu**. Važno je istaknuti kako se odnos suvremenog potrošača prema turističkim putovanjima

i odmorom neprestano mijenja. Te promjene treba pratiti, a među značajnijima mogu se izdvojiti sljedeće:

Rast svijesti o potrebi održivog razvoja. Turisti su danas sve obrazovaniji i raspolažu velikim brojem informacija. Sukladno tome, raste i svijest o njihovoj ulozi u održivom razvoju te pokazuju brigu i interes za čuvanje okoliša kroz smanjenje bacanja hrane, manje korištenje plastike, biranje prijevoza kojima manje zagađuju okoliš i slično. To se odražava i na biranje destinacije koje posjećuju i od kojih također očekuju posvećenost brizi za okoliš.

Rast broja iskusnih putnika. Ljudi danas sve više putuju i njihovo im iskustvo pomaže u prepoznavanju i razumijevanju izvornih i autentičnih vrijednosti koje je danas u svijetu globalizacije teško očuvati. Stoga cijene gostoljubivost, očuvani 'duh mjesta' i stvarnu brigu za goste.

***'Traganje za 'vrijednostima'*.** Uslijed ekonomskih kriza i neizvjesne budućnosti sve je izraženija briga o 'vrijednosti za novac'. Traže se proizvodi i usluge kod kojih je omjer uloženog i dobivenog prihvatljiv. Cijena treba biti dobro usklađena s kvalitetom ponude, iako su gosti spremni više izdvojiti za atraktivnije i jedinstvene događaje koji se ne mogu iskusiti u drugim destinacijama.

Pažnja na vrijednosti vremena. Kupci su danas u izloženosti velikom broju informacija često skloni tražiti brza i jednostavna rješenja koja će im uštedjeti vrijeme. U tom kontekstu, važno je personalizirati usluge i provoditi ciljani marketing. Nedostatak vremena očituje se u potrebi više kraćih odmora koja pomažu u vraćanju energije. Zbog toga raste potražnja za avanturama u prirodi poput pješačenja, planinarenja, bicikliranja i slično, koje ne samo da mogu donijeti opuštanje, već i druženja za koje često u svakodnevnom životu nema dovoljno vremena.

'Digitalni život'. Brz razvoj tehnologija i digitalizacija brojnih aspekata života mijenja 'dnevnu rutinu' – od načina druženja, načina poslovanja, načina obrazovanja i brojnih drugih aktivnosti. Kupci su zahvaljujući dostupnosti gotovo svih informacija i mogućnostima tehnologija u 'poziciji moći' i stoga se prilikom komunikacije s njima treba voditi briga o cijelom ciklusu putovanja – od sanjarenja do dijeljenja iskustva. Poruke trebaju biti motivirajuće i inspirirajuće, a kanali koji se koriste za promociju aktualni i zanimljivi.

Holistički pristup. Gosti tijekom boravka u destinaciji žele cjeloviti doživljaj koji će na najbolji mogući način zadovoljiti njihove različite interese, potrebe i želje. Stoga treba naglašavati novo i drugačije. To se postiže kroz povezivanje s domaćinima i lokalnom zajednicom, upoznavanjem njihovog načina i stila života.

Rast svijesti o potrebi zdravog načina života. Prepoznaje se važnost boravka u nezagađenom prostoru, odnosno čisto okolišu. Važna je rekreacija u zdravom i prirodnom okruženju i konzumacija lokalnih namirnica. Izražena je potreba za holističkim pristupom zdravlju, što uključuje fizički, mentalni i duhovni aspekt. Prilikom kreiranja turističke ponude to treba uvažiti.

Danas više ne smijemo preskakati mogućnosti koje otvaraju open source AI kanali, te je potrebno u dogledno vrijeme uključiti se u pravilan razvoj i korištenje istih.

4. POKAZATELJI ZA PRAĆENJE RAZVOJA I ODRŽIVOSTI TURIZMA

Pokazatelji održivosti pružaju strukturu i smjernice kako bi turističke destinacije mogle sustavno pratiti, ocjenjivati i poboljšavati svoje održivosti, što je ključno u eri kada su održivi pristupi postali ključni za dugoročni uspjeh turizma. Plan mora sadržavati obvezne pokazatelje održivosti destinacije, a može sadržavati i specifične pokazatelje održivosti destinacije, koji moraju biti utemeljeni na analizi stanja destinacije i povezani s razvojnim smjerom.[3]

4.1. Obavezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone
2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji
4. Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom
5. Broj organiziranih turističkih ambulanti
6. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju
7. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)
8. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)
9. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije 1
10. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
11. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem
12. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji
13. Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
14. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija
15. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom
16. Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS
17. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone

[3] Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom, Zagreb 2024.

4.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone

Pokazatelj	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone		
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.	
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizma, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.	
Metodologija izračuna pokazatelja	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika Pokazatelj = $\frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u mjesecu x broj stalnih stanovnika u destinaciji / 100}}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
2025.	**2026.**	**2027.**	**2028.**
234.49			

4.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom		
Obilježja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.	
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma	
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
2026.	**2030.**	**2034.**	**2038.**
*provest će se od travnja do lipnja			

4.1.3. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

Pokazatelj	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	
Obilježja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.
	Podpokazatelji	– Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Metodologija izračuna pokazatelja	Vrijednost pokazatelja – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	

2026.	**2030.**	**2034.**	**2038.**
Provest će se u sezoni 2026.			

4.1.4. Pristupačnost destinacije

Pokazatelj	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom		
Obilježja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja	
	Opis	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.	
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom, – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom.	
Metodologija izračuna pokazatelja	EA – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji EAP – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom Udio pristupačnih atrakcija = EAP/EA x 100		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
2025.	**2027.**	**2029.**	**2031.**
56			

4.1.5. Sigurnost destinacije

Pokazatelj	Broj organiziranih turističkih ambulanti		
Obilježja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.	
	Opis	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.	
	Podpokazatelji	--	
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji.		
Učestalost mjerenja	Svake godine		
2025.	**2026.**	**2027.**	**2028.**
0			

4.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

Turističke zajednice podatke potrebne za izračun pokazatelja održivosti destinacije prikupljaju primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela putem integriranog informacijskog sustava turizma.

Izračun obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija primarno se obavlja putem integriranog informacijskog sustava turizma.

Podatke koji nisu dostupni putem integriranog informacijskog sustava turizma, prikupljaju i čuvaju turističke zajednice. Ove podatke, kao i ostale podatke koji su korišteni za izračun pokazatelja, turistička zajednica dužna je dostaviti Ministarstvu u elektroničkom obliku pogodnom za strojno

čitanje podataka najkasnije 30 dana prije roka za objavu vrijednosti pokazatelja. Izračun vrijednosti obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija objavljuje se u pravilu u svibnju tekuće godine za prethodnu godinu.

4.2.1. Upravljanje vodnim resursima

Pokazatelj	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)			
Obilježja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.		
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama.		
	Podpokazatelji	--		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m3). F1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji potrošnja vode po noćenju turista = F2N1 – F1N2/T2N1 – T1N2 potrošnja vode po noćenju stanovnika = 1/S (T2F1 – T1F2) /(T2N1 – T1N2) omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika = potrošnja vode po noćenju turista /potrošnja vode po noćenju stanovnika x 100			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Početna vrijednost	**2027.**	**2029.**	**2030.**	
400				

4.2.2. Gospodarenje otpadom

Pokazatelj	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	
Obilježja	Definicija	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)

	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
	Podpokazatelji	--
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) WTN – količina otpada po turističkom noćenju, WTN =(F2N1 – F1N2) /(T22N1 – T1N2) WRN – količina otpada po noćenju stanovnika, WRN = 1/S (T2F1 – T1F2) / (T2N1 – T1N2) WT – količina otpada nastalog zbog noćenja turista u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T2) i količine otpada po turističkom noćenju (WTN), WT = T2 x WTN WR – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N2) i količine otpada po noćenju stanovnika (WRN), WR = S x N2 x WRN omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo	

	(za promatrani period) = WT / WR		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
2025.	**2027.**	**2029.**	**2031.**
*zatraženi podaci			

4.2.3. Zaštita bioraznolikosti

Pokazatelj	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinacije – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode.	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
2025.	**2029.**	**2033.**	**2037.**
Nema posebno područje već je dio zaštićenog područja Pelješca			

4.2.4. Održivo upravljanje energijom

Pokazatelj	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije	
Obilježja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
	Podpokazatelji	--
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja	

	T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) potrošnja električne energije po noćenju turista = (F2N1 – F1N2)/ (T2N1 – T1N2) potrošnja električne energije po noćenju turista = 1/S (T2F1 – T1F2) / (T2N1 – T1N2) omjer potrošnje električne energije po noćenju turista i stanovnika = potrošnja el. energije po noćenju turista / potrošnja el. energije po noćenju stanovnika x 100
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine

2025.	**2029.**	**2033.**	**2037.**
Zatraženi podaci			

4.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

Pokazatelj	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
	Podpokazatelji	--
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	

2024.	**2026.**	**2028.**	**2030.**
NE			

4.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

Održivost destinacije prati se sagledavanjem kretanja trendova osnovnih pokazatelja i odabranih specifičnih pokazatelja održivosti. Održivost destinacije može se pratiti i usporedbom pojedinih pokazatelja održivosti s pokazateljima usporedivih destinacija u zemlji i/ili inozemstvu. Planom upravljanja destinacijom određuje se hoće li se i koji pokazatelji održivosti uspoređivati s

pokazateljima održivosti usporedivih destinacija u zemlji i/ili inozemstvu, kao i destinacije za usporedbu.

4.3.1. Turistički promet

Pokazatelj	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)		
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.	
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.	
	Podpokazatelji	--	
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih noćenja, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.		
Učestalost mjerenja	Svake godine		
2025.	**2026.**	**2027.**	**2028.**
6.710			

Pokazatelj	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)	
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćenja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.
	Podpokazatelji	- Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja - Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja - Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju - Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju
Metodologija izračuna pokazatelja	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji = ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji / ukupan broj dolazaka turista u destinaciju	
Učestalost mjerenja	Svake godine	
2025.	**2026.**	**2027.**	**2028.**
6.71			

4.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

Pokazatelj	Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)		
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD).	
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.	
	Podpokazatelji	- Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada - Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek - Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)	
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora.		
Učestalost mjerenja	Svake godine		
2025.	**2026.**	**2027.**	**2028.**
Zatraženi podaci			

Pokazatelj	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)		
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u	
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.	
	Podpokazatelji	- dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine - bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine	
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu		
Učestalost mjerenja	Svake godine		
2025.	**2026.**	**2027.**	**2028.**
?po završnom računu			

4.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma

4.4.1. Turistička infrastruktura

Pokazatelj	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)	
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji	- popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) - identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine - popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Metodologija izračuna pokazatelja		
Učestalost mjerenja	Svake godine	
2025.		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	Str. 20-23	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	Str. 20-23	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	Str. 20-23	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	Str. 20-23	
2026.		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara		
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja		
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara		
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH		
2026.		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara		
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja		
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara		
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH		
2027.		

Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	

4.4.2. Održivo upravljanje destinacijom

Pokazatelj	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)		
Obilježja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije.	
	Opis	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.	
	Podpokazatelji	- Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije - Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online - Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)	
Metodologija izračuna pokazatelja	Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom x 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.		
Učestalost mjerenja	Svake godine		
2024.	**2025.**	**2026.**	**2027.**
n/a			

4.4.3. Održivo upravljanje prostorom

Pokazatelj	Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)	
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
	Podpokazatelji	--
Metodologija izračuna pokazatelja	TN – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini PS – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) PM – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene (pretežito stambene namjene) (ha)	

	PT – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini = TN / (PS + PM + PT)		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
2025.	**2027.**	**2029.**	**2031.**
631.95			

5. RAZVOJNI SMJER DESTINACIJE S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

Smjer daljnjeg razvoja destinacije je zasnovan na **SWOT analizi**. Radi se o analitičkom postupku koji razmatra sastavnice ciljane teme, a koja se primjenjuje u strateškom planiranju. Cilj ove SWOT analize je sistematizacija ključnih **snaga, slabosti, prilika i prijetnji razvoju turizma** te definiranje strateških ciljeva, mjera i aktivnosti za održiv i konkurentan turistički razvoj.

Turizam je višefunkcionalna pojava i kao takva nije samo ekonomska aktivnost, nego je i sociokulturni fenomen. Osnovne pokretačke činitelje turizma čine:

- prirodne ljudske težnje za upoznavanje nepoznatih područja, ljudi i običaja;
- vjerske pobude;
- zdravstveni motivi;
- sportski motivi;
- rekreacijski motivi;
- zabavni motivi;
- istraživački motivi;
- poslovni motivi;
- putopisni motivi;
- pustolovni motivi;
- drugi motivi i težnje.

Za potrebe izrade ovog dokumenta otvorena je e-mail adresa za dostavu ideja, komentara i ostalih naputaka od strane stanovnika. Nažalost dobili smo samo jedan (1) e-mail kojim je izraženo nezadovoljstvo komunalnom infrastrukturom. To je i zabilježeno u ovom dokumentu. Također je upućen set pitanja javnim djelatnicima, načelnik, TZ, komunalno, te su i njihova razmišljanja uvrštena u ovaj dokument. Da bi se upoznali različiti motivi kao pokretači određenih turističkih putovanja, potrebno je upoznati ponašanja ljudi u slobodnom vremenu u kojem se odvijaju i turistička putovanja. Slobodno vrijeme u suvremenom društvu odavno je predmet istraživanja sociologije, posebno sociologije slobodnog vremena. Brojni autori ukazuju na razlikovanje pojmova "radno i slobodno vrijeme" te "slobodno vrijeme i dokolica". Suvremeno društvo zasniva se na prenaglašavanju materijalnih dobara, pa ga sociolozi s pravom nazivaju potrošačkim društvom. Značajno je da se u posljednjih 100 godina značajno smanjilo potrebno radno vrijeme, sa 70 sati tjedno na 40, s predviđanjima da će se do 2030. smanjiti na 30 sati tjedno. Isto je uzrokovano usavršavanjem i automatizacijom sredstava za rad, ali i sindikalnim aktivnostima koja su omogućila pravo na rad, ali i pravo na odmor. Već danas je u nizu država prepoznat 4-dnevni radni tjedan kao zdraviji način rada, i istodobno se vrijeme tjednog odmora produžilo na 3 dana. Prilikom određivanja značaja kulturno-društvenog utjecaja turizma na život važno je istaknuti da se turizam ne može skladištiti niti je u svojoj naravi prenosiv s mjesta na mjesto. Odnosno da bi se turistički proizvod konzumirao potrebno je otići u destinaciju. Upravo ova situacija značajno utječe na međusobni odnos rezidenata i turista i to međusobnom interakcijom turisti – turisti, turisti –rezidenti, rezidenti – rezidenti. Prilikom ovih interakcija dolazi do učinaka koji mogu:[4]

- utjecati na promjene vrijednosnog sustava, individualnog ponašanja, obiteljskih odnosa, životnog stila, razine sigurnosti, moralnog ponašanja, kreativnog izražavanja, tradicionalne ceremonije i društvene organizacije;
- biti pozitivnog ili negativnog karaktera;
- imati direktan, indirektan i induciran učinak.

[4] Križman Pavlović D., op.cit. (bilj. 20), str. 20

Istraživanja koja su utvrđivala društveno – kulturni učinak turizma, koja su uglavnom istraživanja stranih autora, u većini slučajeva su navodila sljedeće:

- Promatrao se kulturni i društveni učinak turizma kombinirano;
- Uglavnom se ističe negativan učinak društveno – kulturnog turizma;
- Uglavnom se analiziraju odnosi turisti – rezidenti i utjecaj na destinaciju u cjelini.

Iako se rijetko ističu pozitivni aspekti društveno – korisnih učinaka turizma bitno je na iste ukazati i poticati pozitivne učinke, a smanjivati utjecaj negativnih učinaka. Iz donje tablice daju se uočiti značajne razlike utjecaja društveno-kulturnih učinaka na turiste u odnosu na rezidente. Tako je uočljivo da turisti imaju puno više pozitivnih iskustava, dok rezidenti imaju podjednako i pozitivnih i negativnih iskustava. Iz tabele se iščitava da su pozitivni učinci svakako povećanje socijalnosti ljudi, smanjenje napetosti, samo realizacija i slično. Što se tiče rezidenata, pozitivni učinci su u domeni razmjene ideja, razvoja turističke kulture, valorizacija društvenih atraktivnosti destinacije. Međutim značajni su i negativni učinci prvenstveno porast kriminala, moralna erozija, ali i imitiranje ponašanja turista, te rast napetosti zbog osjećaja servilnosti i slično.

Objekt društveno-kulturnog učinka turizma	**Društveno - kulturni učinci turizma**	
	pozitivni	**negativni**
turist/društvo pretežito emitivnih zemalja	- razvoj kulture putovanja - upoznavanje kulture i povijesti drugih naroda - bolje razumijevanje među ljudima iz različitih zemalja, s različitim kulturno - povijesnim naslijeđem - povećanje socijalnosti ljudi i smanjenje društvene napetosti - primjena pozitivnih iskustava stečenih turističkim kretanjem u mjestu stalnog boravka - samo realizacija, oslobađanje napetosti i zadovoljstvo	- primjena negativnih iskustava stečenih turističkim kretanjem u mjestu stalnog boravka.
rezidenti/društvo pretežito receptivnih zemalja	- razvoj turističke kulture - razmjena kulturnih informacija, ideja i vjerovanja s drugim populacijama - valorizacija društvenih atraktivnosti destinacije - oživljavanje starih običaja i kulturnih priredbi - očuvanje i stimuliranje starih zanata	- porast kriminala - demonstracijski (pokazni) efekt (rezidenti imitiraju ponašanje turista) - migracije radnika iz ruralnih u urbane prostore - gubitak kulturnog identiteta - lažni imitiranje "autentičnih" ugođaja i sredina - erozija morala - porast napetosti uslijed osjećaja servilnosti - širenje zaraznih bolesti

5.1. SWOT analiza

SNAGE	***SLABOSTI***
Nautički turizam kvalitetni komplementarni smještajni kapaciteti aktivni turizam ljekovito blato obiteljski turizam vinogradarstvo i vinarstvo prirodni resursi tradicija u turističkoj djelatnosti sigurnost gostoljubivost diferencirana ponuda proizvoda aktivnog turizma rastuća svijest turista važnosti holističkog odmora (fizičko, mentalno zdravlje) Bogat, autohton i diversificirani program manifestacija	nepostojanje marketinške koncepcije kadar u turizmu masovni turizam neiskorištenost "novih" kanala prodaje nedostatak hotelskog smještaja nekonkurentni siva ekonomija koncentracija turista tijekom ljetne sezone Izrazita sezonalnost Jednolična i nedovoljno inovativna smještajna i ugostiteljska ponuda Nedovoljna inicijativa privatnog sektora i javno-privatnog partnerstva za veće investicije
PRILIKE	***PRIJETNJE***
stvaranje geo-cjeline Pelješca kao turističke destinacije stjecanje potrebnih znanja razvijanje kulture komunikacije i suradnje razvoj selektivnih oblika turizma Rast turizma na globalnoj razini Globalna potražnja za autentičnim i novim turističkim proizvodima (holistički odmor) Značajan pomak nacionalne turističke politike prema održivom razvoju turizma Raspoloživost EU i nacionalnih fondova za razvoj održivog turizma Razvoj emitivnih tržišta koji su okrenuti zaštićenim prirodnim područjima Smanjenje sezonalnosti na razini destinacije Porast interesa za razvoj posebnih oblika turizma Fokus na razvoju novih oblika turizma temeljenih na prirodnim resursima	depopulacija "odljev mozgova" nepostojanje menadžmenta u kulturi sezonalnost i niska iskorištenost kapaciteta premašivanje prihvatnog kapaciteta zanemarivanje atrakcija Globalne društveno-gospodarske krize Klimatske promjene Rast cijena smještaja, usluga i proizvoda Gospodarska nerazvijenost pojedinih dijelova destinacije Nedostatak velikih razvojnih projekata Stagnacija razvoja i uključivanja autohtonih sadržaja i proizvoda u turističku ponudu Nedovoljna povezanost lokalnih proizvođača i ugostitelja/ponuditelja smještaja Nedostatak poduzetničkih inicijativa za razvoj 'novih' turističkih proizvoda i smještajno-ugostiteljskih kapaciteta Onečišćenje okoliša s visokom razinom ugroze (nepropisno odlaganje otpada) Trajni rizik od onečišćenja mora

Ovim kvalitativnim analitičkim alatom definiraju se ključni faktori koji utječu na razvoj, a dijele se na snage, slabosti prilike i prijetnje. Snage i slabosti odnose se na trenutačno stanje turizma Trpnja i na ono na što možemo utjecati samostalno, dok se prilike i prijetnje odnose na budućnost i na ono na što ne utječemo samostalno. Na temelju ove analize definiraju se strateške konkurentske prednosti na osnovu koje općina Trpanj može ojačati svoju poziciju na turističkom tržištu te umanjiti utjecaj strateških nedostataka proizašlih iz ove analize.

Prilikom provedbe SWOT analize sagledana je turistička ponuda i značajke konkurentskog okruženja te je analizirano više područja utjecaja: upravljanje i organizacija, turističke atrakcije, infrastruktura, razvijenost turističkog sektora te ljudski potencijali.

Sinteza snaga i prednosti razvoja turizma u Općini Trpanj temelji se na raznolikosti atraktivnih **prirodnih krajolika i kulturne baštine, te eno i gastro ponude**. Trendovi pokazuju kako veliki dio turista žele povratak prirodi, čime se otvara prostor za razvoj aktivnog, ruralnog, eko i gastro turizma, tijekom cijele godine. Očuvanost prirode (ne samo u ZPP-ovima) te bogata kulturna baština u sprezi sa ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom i marikulturom dodatno pridonose jedinstvenosti destinacije. Tradicijske i sportske **manifestacije** privlače mnoge posjetitelje iz svih krajeva Hrvatske i inozemstva, a kulturno-povijesna atrakcijska osnova kontinuirano privlači brojne poklonike. Povoljna **prometna povezanost om**ogućuju daljnji razvoj turističke ponude.

Ključno za napredak turizma u Općini je **osmišljavanje dodatnih atraktivnih sadržaja** i posebnih oblika turizma (proizvoda) kojima se produžuje boravak turista te povećava broj dolazaka (jednodnevnih posjetitelja i turista). Inicijative poput onih koje provode turističke zajednice na području Pelješca u smislu **umrežavanja turističke ponude i promocije autohtonih proizvoda** daju destinaciji dodatnu priliku da **proširi portfelj** turističkih proizvoda. Unapređenje širokopojasnog interneta preduvjet je za snažnije privlačenje **'novih' turista** (npr. digitalnih nomada), te ponovo napominjemo mogućnost korištenja satelitskog interneta na izdvojenim ruralnim područjima.

Prijetnje i slabosti su prisutne, unatoč snažnim potencijalima za daljnji razvoj turizma. Najizraženiji su u sferi negativnih demografskih trendova i resursne osnove, a odnose se na neadekvatnu valorizaciju kulturnih i povijesnih resursa te na onečišćavanje okoliša i degradacije kopnenih i morskih ekosustava. Također se uviđa **nedostatak profesionalno oblikovanih proizvoda i turističkih doživljaja** koji bi zadovoljili zahtjeve sve izbirljivije turističke potražnje.

Nezadovoljavajuće stanje pojedinih vidova infrastrukture u području vodoopskrbe, te gospodarenje otpadom i dalje je prisutno. Ovaj izazov traži **infrastrukturna ulaganja na duži rok**, pri čemu se ne treba zanemariti važnost **javne turističke infrastrukture**. Naime, uočena je dotrajalost ili nedovoljan kapacitet primarne, ali i sekundarne javne turističke infrastrukture. Prisutna je i **manjkavost u prostorno-urbanističkoj regulaciji zona** s potencijalom za turistički razvoj. Izostanak podataka temeljem kojih bi se moglo unaprijediti prostorno upravljanje turizmom svakako treba unaprijediti.

Nadalje, ne postoji ponuda **dodatnih usluga u smještajnim kapacitetima**, što smanjuje prihode lokalnoj zajednici. Ovi nedostaci rezultiraju nemogućnošću uspostave **cjelovitog turističkog lanca vrijednosti**, što se negativno odražava na diversifikaciju turističkog doživljaja te na visinu prihoda od turizma.

Ljudski potencijali u turizmu su ograničeni. Turizam je uslužna industrija i presudno ovisi o kompetencijama i znanju ljudskih potencijala. Unatoč nastojanjima aktualne politike Hrvatske, svi **demografski trendovi** su negativni. Slaba karika je ne samo izostanak radne snage iz bazena lokalnog stanovništva, već i odljev educiranih kadrova. Kontinuirani pad broja mladih poduzetnika u sektoru turizma osobiti je izazov. S tim je povezano i upravljanje destinacijom. Stoga je nužno iznaći načina da se **privuče stručni kadar**, kao i menadžerski potencijal.

Iako posljednjih godina raste broj privatnih inicijativa i poduzetničkih pothvata u turizmu, nedostaje dovoljan broj tržišno spremnih turističkih proizvoda s jasno definiranim **destinacijskim lancem vrijednosti**. Prosječna duljina boravka lagano se produžava. No, i dalje je iskazana potreba za ulaganjem u promociju i brendiranje Općine Trpanj, ali i Pelješca kao jedinstvene destinacije koja nudi niz turističkih proizvoda i zadržava turiste unutar svoga područja. Za to je ključno osigurati financiranje i upravljanje **javnom turističkome infrastrukturom** koja neće odstupati od autentičnosti kraja i koja će biti pristupačna.

Ograničeni promocijski budžeti za turističke kampanje na regionalnoj i nacionalnoj razini otežavaju osnaživanje pozicije na tržištu. Nedostatak dobro artikuliranog konsenzusa svih interesnih grupa i pojedinaca oko razvojnih prioriteta turizma te nedostatak sustavnog upravljanja kvalitetom turizma u destinaciji, prepreke su u razvojnom iskoraku turizma Općine Trpanj i Pelješca. Dodatni rizici uključuju **ekonomske i političke nestabilnosti** iz okruženja, koje mogu utjecati na kupovnu moć i turističku potražnju.

Općina Trpanj svoj turistički razvoj temelji na bogatoj prirodnoj i kulturnoj baštini, tradiciji, autentičnom ruralnom okruženju te prihvatljivom geoprometnom položaju. Stoga je ključno pozicionirati destinaciju kao onu koja ima izraziti **ekološki pristup** i u kojoj je moguće ostvariti tzv. **holistički odmor**, *s posebnim osvrtom na ljekovito blato*. Pritom je ključno razmotriti povezivanje prirodnih i kulturnih atrakcija s proizvodom „sunce i more".

Kako bi se osigurao održiv i cjeloviti razvoj ove jedinstvene turističke destinacije, ključno je usmjeriti aktivnosti na:

- povećanje kvalitete postojeće turističke ponude
- diversifikaciju turističke ponude,
- ulaganja u infrastrukturu (prometnu, komunalnu, digitalnu i javnu turističku),
- ulaganje u ljudske kapacitete
- jačanje destinacijskog upravljanja
- brendiranje i promociju Pelješca kao jedinstvene, atraktivne i autentične destinacije.

5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

Da bi se uspješno planiralo u turističkim destinacijama, a posljedično i uspješno upravljalo marketingom, potrebno je proći zadane zadatke. Ujedno unutar planiranja, kao finalni proizvod, trebala bi svaka turistička destinacija za područje za koje je osnovana ili na kojem se rasprostire imati izrađen strateški marketing plan.

U svakoj destinaciji postoji cijeli niz osoba koje svojom funkcijom ili djelovanjem određuju razvoj destinacije, pa i samo upravljanje marketingom destinacije. Svi uključeni imaju različite interese i na različit način vide i marketing destinacije.

Kunst[5] razvojne dionike turističke destinacije svrstava u četiri skupine:

- ambasadori razvoja – smatraju da je dinamiziranje turističkog razvoja i povećanje gospodarskih učinaka turizma jedan od prioritetnih zadataka gospodarskog razvoja turističke destinacije, te svojim djelovanjem mogu utjecati na implementaciju i kontrolu zaključaka strateških planskih dokumenata;
- zagovornici razvoja – smatraju da bi ubrzavanje turističkog razvoja i povećanje gospodarskih učinaka turizma trebao biti gospodarski prioritet za turističku destinaciju, ali i da (oni sami) imaju vrlo malen utjecaj na implementaciju zaključaka i preporuka strateških planskih dokumenata;
- latentni dionici – ne pridaju veliku važnost implementaciji strateških planskih dokumenta, ali pravilno potaknuti, mogu utjecati na razvoj turizma u turističkoj destinaciji;
- indiferentni dionici – ne pridaju nikakvu važnost implementaciji zaključaka strateških planskih dokumenata. Nadalje, unatoč potencijalnom utjecaju koji mogu imati na razvoj turizma, na njih je izuzetno teško utjecati u smislu da bi turizam počeli tretirati kao svoj razvojni prioritet.

[5] Kunst I.: Akcijski plan razvoja turizma Pelješca, Institut za turizam, Zagreb, 2011., str. 6

Iako je zakon propisao da turističke zajednice upravljaju destinacijom, pa samim time i marketingom turističke destinacije, neupitno je da ograničenja koja su postavljena istim, i drugim zakonskim okvirima, ne omogućavaju turističkim zajednicama u Hrvatskoj da se svrstaju u ambasadore razvoja, već u skladu s mogućnostima najdalje u skupinu zagovornika razvoja s obzirom na to da imaju vrlo mali, ili nikakav utjecaj na implementaciju strateških planova.

Međutim, da bi se marketinški upravljalo turističkom destinacijom potrebno je postići interni konsenzus svih dionika razvoja turizma na području turističke destinacije i omogućiti utvrđivanje **temeljnih razvojnih vrijednosti** koje se uobičajeno odnose na pozitivne učinke turizma u destinaciji: ekonomske, društveno-kulturne i environmentalističke. Temeljne vrijednosti turističke destinacije su uobičajeno dugoročne, međutim potrebno ih je redovno propitivati i redefinirati u korist aktualnih trendova na turističkom tržištu i očekivanja od razvoja turizma.[6]

Ciljevi turističke destinacije predstavljaju rezultate koji se žele postići. Ciljevi se uvijek definiraju na temelju provedene detaljne analize potencijalnog turističkog tržišta, te u suradnji s lokalnim dionicima u destinaciji, na temelju rezultata SWOT i/ili ostalih analiza, te se definira nova razvojna vizija iz koje proizlaze i strateški razvojni ciljevi, odnosno prostorna i programska koncepcija turističkog razvoja. Utvrđeni razvojni ciljevi ne smiju biti u sukobu s temeljnim razvojnim vrijednostima turističke destinacije.

Prema MINTS-u u nastavku dajemo pregled načela turističkog razvoja koje je prema smjernicama MINTS.a pripremio Institut za turizam Zagreb.

Načela održivog razvoja, prema MINTS-u prilagodio IZTZG

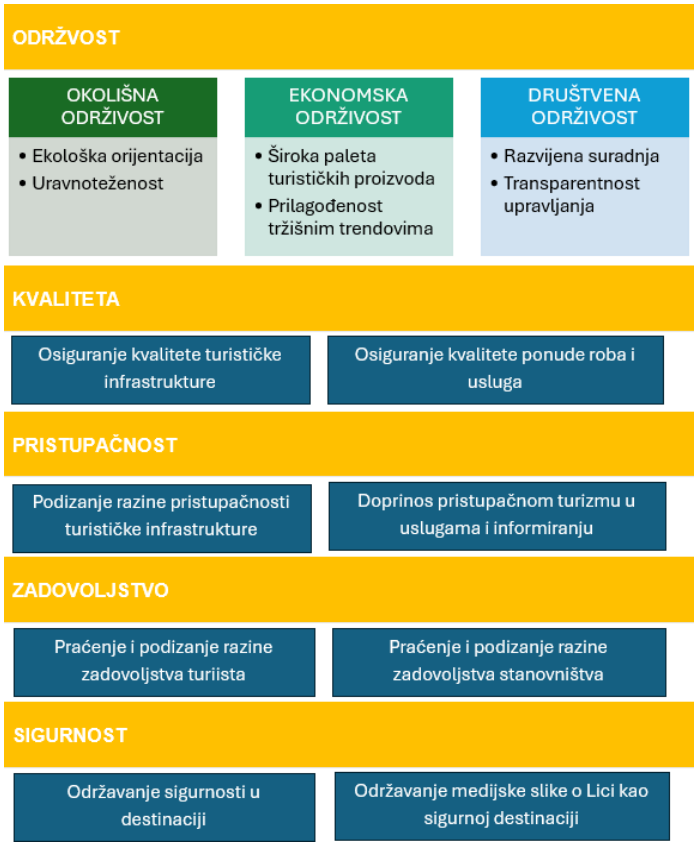

[6] Uloga sustava turističkih zajednica u upravljanju turizmom u Hrvatskoj, Orebić 2016.

5.2.1. Analiza tržišta

Benchmarking znači uspoređivanje neke dimenzije vlastitog poslovanja s najboljim poduzetnikom u istoj djelatnosti (na istom tržištu).[7] Prema Leksikonu menedžmenta[8] definicija benchmarkinga dana je u širem kontekstu: Benchmarking je proces mjerenja i uspoređivanja kompanijinih operacija, proizvoda i usluga s najboljima, bilo unutar kompanijina područja djelovanja ili izvan njega. Benchmarking je postupak koji se temelji na uspoređivanju vlastitih dimenzija (procesa, proizvoda, troškova itd.) s nekim poduzećem koje zaslužuje da bude mjera vrijednosti. Potrebno je naći takvo poduzeće s kojim se može – i vrijedi – usporediti te izvesti zaključke i poruke iz spoznaja o iskustvima drugih. Preduvjet uspješnog benchmarkinga je samo uspoređivanje, odnosno spoznaja o tome što se događa u poduzeću. Uspješan benchmarking odgovara na pitanja:

- što (koja korisna iskustva ima partner);
- kako (tj. kako je došao do njih).

Bit benchmarkinga čine ova obilježja:

- benchmarking se eksplicitno usmjerava na pojedini proizvod, proces ili funkcionalno područje, a ne na poduzeće u cjelini;
- benchmarking je decentralizirani proces koji za svaku pojedinu funkciju traži odgovarajući uzor;
- u središtu nije globalna ukupna usporedba već specifična pojedinačna usporedba.

Cilj je takvog procesa otkrivanje komparativnih prednosti kompanije koje zatim treba primijeniti. Benchmarking uključuje prikupljanje kvantitativnih i kvalitativnih informacija o procesu i funkcijama koje podupiru proces. Postoje dva tipa benchmarkinga: unutarnji i vanjski. Unutarnji se upotrebljava kada se uspoređuje jedan odjel, proces ili posao unutar organizacije s drugim. Vanjski je kompliciraniji i upotrebljava se kao usporedba one prakse koju koristi organizacija u procesu reinženjeringa s praksom drugih organizacija.

Primjena benchmarkinga u turizmu je još uvijek rijetka bez obzira na popularnost koju isti ima u poslovnom svijetu kao menadžerska metoda. Međutim primjena benchmarkinga u turizmu ne kasni s primjenom u odnosu na benchmarking u drugim sektorima, međutim značajno je da se primjena benchmarkinga odnosi na široku paletu područja: destinacije, hoteli, putničke agencije, atrakcije, edukacijski programi, aviokompanije…. Također benchmarking još nije došao do čvrstih metodoloških načela. Prema Kozaku[9] identificirano je 40 benchmarking modela. Analiza obilježja tih modela pokazala je da sadrže 5 faza:

- planiranje;
- prikupljanje podataka;
- analiza;
- implementacija;
- revizija.

Za upravljanje turizmom benchmarking je bitan na dvije razine:

1. Benchmarking neprofitno orijentiranih turističkih organizacija:
    - državne ili regionalne turističke zajednice, uredi;
    - prateći sadržaji turizma organizirani na neprofitnoj osnovi (muzeji, galerije kazališta, opere i drugo).

[7] Cerovac M., Rječnik pojmova prava i politike tržišnog natjecanja i srodnih područja, TEB, Zagreb, 2004.
[8] Sikavica P., Bahtijarević-Šiber F., Leksikon menedžmenta, Masmedia, Zagreb, 2001.
[9] Kozak M., Destination benchmarking, Annals of Tourism research: A social Sciences Journal 29 (2), 2002., str. 497-519

2. Benchmarking destinacije:
   - države;
   - regije;
   - grada.

Navedeno nam omogućuje da stavimo i instituciju turističke zajednice i destinaciju u usporedbu s nama važnim konkurentima.

Benchmarking je u Hrvatskoj još nedovoljno poznato i korišteno sredstvo učenja od najboljih, što posebno vrijedi za destinacijski benchmarking. Treba naglasiti da turističku destinaciju određuje njezin poslovni model i ona ne konkurira s destinacijama sličnih obilježja već s destinacijama koje imaju isti poslovni model. Zato je izuzetno važno procijeniti poslovni model određene destinacije kao i način na koji model funkcionira. Cilj je procjene određivanje smjera razvoja sustava destinacije u budućnosti, odnosno načina osiguravanja njegove održivosti na dugi rok.[10] Upravo zbog nedovoljne praktične razvijenosti i primjene destinacijski se benchmarking prilično razlikuje od benchmarkinga turističkih organizacija.

TOMAS istraživanja[11], koja u Hrvatskoj provodi Institut za turizam, jedino je kontinuirano istraživanje stavova, zadovoljstva i potrošnje turista. Prikupljeni podaci služe kao:

- ulazni podaci za planske dokumente;
- pretpostavka strateškog upravljanja;
- benchmarking i usporedbe – horizontalna i vertikalna analiza.

Destinacijski benchmarking podrazumijeva kontinuirano mjerenje rezultata turističke destinacije, jake i slabe strane, i to kako u odnosu na vlastite rezultate, tako i u odnosu na rezultate nekih drugih destinacija u zemlji i inozemstvu, te u odnosu na nacionalne i međunarodne sustave mjerenja kvalitete, pri čemu se koriste primarni i sekundarni podaci s namjerom uspostavljanja prioriteta, određivanja ciljeva djelovanja i postizanja poboljšanja djelovanja da bi se ostvarila kompetitivna prednost.[12]

Istraživanje Instituta za turizam TOMAS Hrvatska 2022./2023. nacionalno je istraživanje obilježja turističke potražnje koje je provedeno na području Hrvatske i koje je obuhvatilo turističku potražnju u razdoblju od lipnja 2022. do lipnja 2023. godine. Istraživanje je provedeno na uzorku od 14.632 ispitanika koji su boravili u smještajnim objektima u 148 mjesta diljem Hrvatske.

Obuhvaćeni su domaći turisti i turisti s 19 najvažnijih emitivnih tržišta.

Prosječna dob turista koji su u Hrvatskoj boravili u razdoblju lipanj 2022. – lipanj 2023. je 42 godine. Većina turista, njih 60%, je srednje životne dobi između 30 i 49 godina, 25% turista je starije od 50 godina, a 15% mlađe od 30 godina. S obzirom na glavni motiv putovanja prosječno najstariji turisti (52 godine) su oni motivirani zdravstvenim razlozima među kojima je i najveći udio turista starijih od 50 godina (65%).

[10] Cetinski V., Juričić B.: Benchmarking i kvaliteta u turizmu, Konferencija Novi trendovi u turizmu i uslužnoj djelatnosti, Opatija,2004., str. 9
[11] Institut za turizam, Stavovi i potrošnja turista 1998-2008, Zagreb, 2009., str. 5-7
[12] Kozak M.: Destination benchmarking: Concepts, Practices and Operations, Wallingford, CABI Publishing, 2004., str. 16-19, 87

Prema starosti slijede turisti motivirani upoznavanjem sela i ruralnih područja čija je prosječna dob 51 godina. Najmlađi turisti u prosjeku dolaze iz Španjolske i azijskih zemalja te su motivirani zabavom, festivalima, manifestacijama i događanjima.

Fakultetsko obrazovanje ima 42% turista u Hrvatskoj, a obrazovaniji turisti zastupljeniji su među gostima hotela više kategorije. Gotovo dvije trećine turista u promatranom razdoblju je imalo mjesečna primanja kućanstva viša od 3.000 eura (64%), a dolaze iz Belgije, Nizozemske, skandinavskih zemalja, Švicarske i SAD-a.

Prosječna dnevna potrošnja turista u Hrvatskoj u razdoblju lipanj 2022. - lipanj 2023. iznosila je 140 eura. U strukturi prosječnih dnevnih izdataka 48% se odnosilo na uslugu smještaja s povezanom hranom, 20% na uslugu hrane i pića izvan usluge smještaja, a 32% na sve ostale usluge.

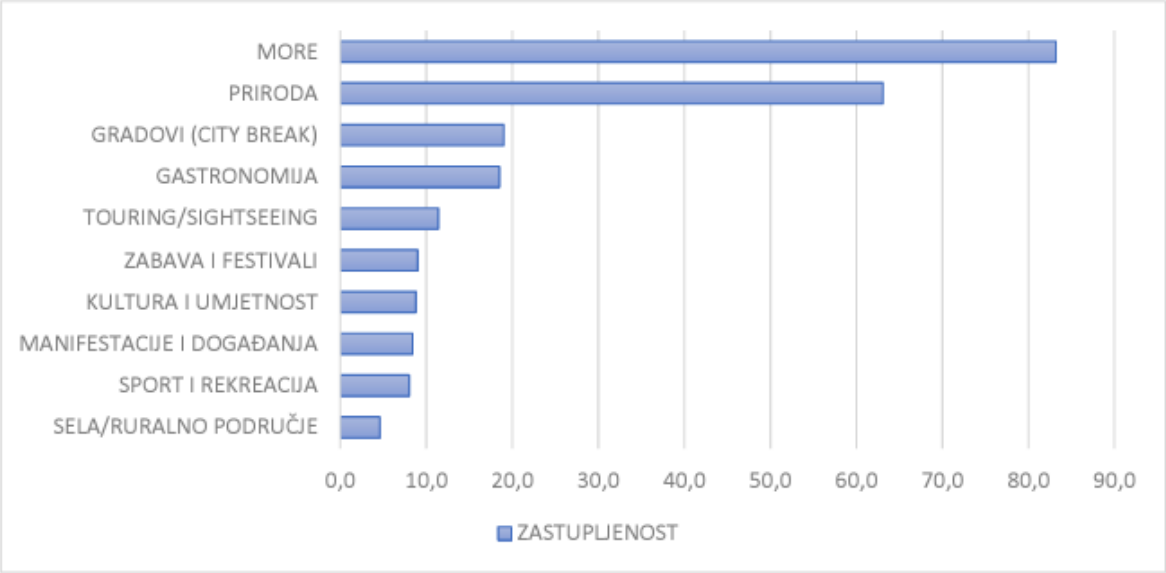

SLIKA 3. TOMAS 2023

Dolazak u pratnji obitelji dominantan je među turistima u Jadranskoj Hrvatskoj (45%), a slijedi dolazak samo s partnerom (38%). Glavni motiv dolaska u destinaciju za 92% turista bio je 50 odmor, slijedi posjet rodbini i prijateljima (3%), posao (3%) te zdravstveni razlozi (1%).

Ispitanici koji su kao motiv dolaska odabrali odmor imali su mogućnost birati četrnaest odmorišnih motiva od kojih su mogli odabrati najviše tri. U tablici su prikazani najzastupljeniji odmorišni motivi (za područje Jadranske Hrvatske).

Turisti najčešće do informacija dolaze putem interneta (61%) i njega podjednako koriste turisti koji borave u svim vrstama smještaja. Na internet se najmanje oslanjaju domaći turisti (41%) i Slovenci (45%).

Nakon interneta, 33% turista je kao izvor informacija navelo preporuke rodbine i prijatelja. No, veliki broj turista, njih 70%, već je dobro upoznat s ljepotama Hrvatske, jer su je posjetili tri ili više puta.

S obzirom na blizinu glavnih emitivnih tržišta, automobilski je prijevoz dominantan način dolaska turista u Hrvatsku – 82% turista dolazi automobilom (uključujući i automobil s kampkućicom i kamper). Slijedi zračni prijevoz kojim dolazi 14% turista od kojih je 43% koristilo usluge niskobudžetnih zračnih prijevoznika.

Većina turista (97%) je unaprijed rezervirala uslugu smještaja, a njih 44% učinilo je to od jedan do tri mjeseca prije polaska. Pri rezervaciji smještaja 45% turista koristilo je uslugu online booking-a, a 8% osobni kontakt s agencijom. Nakon dolaska u Hrvatsku turisti u prosjeku ostvare 9,1 noćenje boraveći najčešće u samo jednom smještajnom objektu (81% turista). Prosječno najduži boravak ostvaruju turisti iz Nizozemske, Belgije, SAD-a, Njemačke, Švicarske i Skandinavije, dok najkraći boravak ostvaruju domaći turisti i oni iz azijskih zemalja.

Tijekom svog boravka turistima je najomiljenija aktivnost plivanje i kupanje. Slijedi odlazak u restorane, razgledavanje gradova pa odlazak u klubove, na ples ili u noćni život. Pri tome najviše turista za kretanje koristi vlastiti automobil (75,3%), 33,7% koristi taxi, a 29,1% lokalni javni prijevoz. Turisti koji su boravili u Hrvatskoj od lipnja 2022. do lipnja 2023. godine bili su izrazito zadovoljni ukupnim boravkom – 92% turista iskazalo je vrlo visok stupanj zadovoljstva ukupnim boravkom. Ono čime su turisti najnezadovoljniji su promet u mjestu, prijevoz, mogućnost za kupnju, biciklističke staze i rute, događanja i manifestacije te zabava/noćni život.

Prilagođavajući se ovim promjenama, javljaju se potrebe za novim modelima upravljanja destinacijama te novi marketinški koncepti u turizmu. Ključna obilježja suvremenog turizma odnose se na potrebe kupaca, fleksibilnost, integriranost, ponudu doživljaja i ekološku osjetljivost.

5.2.2. Analiza ciljanih tržišta

Svaki turistički proizvod potrebno je plasirati na tržište i to točno određenom ciljanom potrošaču. Ciljni marketing predstavlja suvremeni pristup tržištu tako prezentiraju proizvod koji može najbolje zadovoljiti potrebe kupca.

Proces ciljnog marketinga sastoji se od tri međusobno povezane aktivnosti:[13]

- **Segmentacija tržišta** – identifikacija tržišnih segmenata i podjela tržišta na različite kupce koji zahtijevaju posebne turističke proizvode. Prilikom identifikacije tržišnih segmenata moguće je koristiti više različitih kriterija: geografski, demografski, psihografski, učestalost uporabe… Svaki segment je potrebno i profilirati da bi se upoznale karakteristike uobičajenog potrošača.
- **Izbor ciljnog tržišta** – postupak provjere i odabira jednog ili nekoliko tržišnih segmenata koje će se opsluživati, a nužno je vrednovati definirane tržišne segmente turističke destinacije.
- **Pozicioniranje** – postupak formuliranje odgovarajućeg konkurentskog položaja organizacije ili njezine ponude za svako ciljno tržište. Pozicioniranje se provodi na tržištima na kojima postoji konkurencija. Broj turističkih destinacija na turističkom tržištu stalno raste, te je potrebno pravovremeno odgovoriti na zahtjeve tržišta i pozicionirati turistički proizvod da bi se polučili očekivani rezultati. Cilj pozicioniranja je postići pozitivnu percepciju i preferiranje turističkog proizvoda na turističkom tržištu. Za kvalitetno pozicioniranje potrebno je utvrditi trenutnu i željenu poziciju turističke destinacije na turističkom tržištu, te odabrati koncept za postizanje željene pozicije. Pozicioniranje se određuje temeljem konkurentskih prednosti, stoga je potrebno utvrditi konkurentske prednosti turističkog proizvoda na ciljnom tržištu. Da bi se pozicioniranje uspješno provelo, odabrani koncept je potrebno komunicirati odabranom ciljnom tržištu i dionicima turističke destinacije.

Prilikom definiranja i analize ciljnih tržišta potrebno je uzeti u obzir činjenicu da suvremeno turističko tržište zahtjeva konstantno prilagođavanje potrebama i željama potencijalnih turista. Odabir ciljnih tržišta ovisi o turističkim proizvodima i ciljevima razvoja turizma do 2029. godine.

[13] Križman Pavlović D., op.cit. (bilj. 20), str. 142

Strategija ciljnih tržišta odnosi se na privlačenje tradicionalnih geografskih tržišta (Bosna i Hercegovina, Poljska, Češka), turista koji pretežito koriste automobil kao prijevozno sredstvo do odredišta.

U nastavku su identificirana tržišta s opisom i potrebama prema pojedinim interesnim skupinama.

INTERESNE SKUPINE	KORISNICI	OPIS POTREBA
TURISTI NA ODMORU KULTURNI TURIZAM	• Visokoobrazovani muškarci i žene / stariji parovi dobrih primanja bez djece • Zrela dob (50 do 65 godine) • Treća dob (66 + godina)	Ova skupina nije više vezana uz potrebe svoje djece te imaju osigurana financijska sredstva za putovanja. Žele si priuštiti ugodan odmor te uglavnom traže intelektualno stimulativna putovanja (upoznavanje kulture i baštine) uz mirno prirodno okruženje, traže kvalitetan smještaj.
LJUBITELJI VINA I GASTRONOMIJE	• Zrela dob (50 do 65 godine) • Srednja dob (40 do 50 godina) • Treća dob (66 + godina)	Zainteresirani za obilazak vinarija i degustaciju te posjete restoranima. Očekuju obilaske informativnog karaktera s obzirom na to da posjeduju određena znanja o vinima i gastronomiji. Spremni su kupiti domaće proizvode.
ACTIVITY BASED TURIZAM	• Osobe srednje dobi (36 do 54) • Osobe mlađe dobi (20 do 35), parovi bez djece	Traže dodatne sadržaje na odmoru (biciklizam, pješačenje, planinarenje). Važna im je kvaliteta smještaja i ponuda sportskih sadržaja. Najvažnija im je atraktivnost okoliša.
SUNCE I MORE	• Sve dobne skupine	Popularan obiteljski odmor, nositelj turizma u našoj državi

Identifikacija ciljnih potrošačkih segmenata važna je za valorizaciju ukupnih turističkih resursa koji postoje na području općine Trpanj. S obzirom da svaka interesna skupina ima svoja obilježja, potrebno je uskladiti turističku ponudu prema potražnji. Prema obilježjima interesnih skupina, faktori koji utječu na uspjeh razvoja turizma općine Trpanj mogu se podijeliti u četiri skupine:

- Ekološka svijest
- Sadržajnost i atraktivnost destinacije
- Kvaliteta smještajne ponude
- Kvaliteta prometne infrastrukture

Pojedinačni, za različite tržišne niše pakirani, turistički proizvodi trebali bi:

- naglašavati aktivnosti vezane ponajviše uz more i maritimne sadržaje tijekom ljeta,
- isticati različite kombinacije maritimnih aktivnosti/sadržaja, uživanja u prirodi i upoznavanja lokalne kulture i običaja (rekreacija i dokoličarska edukacija) u pred i posezoni;
- većim dijelom biti rekreacijskog, a manjim dijelom, dokoličarsko edukacijskog karaktera;
- biti namijenjeni uglavnom stacionarnim turistima u sklopu kako organiziranih, tako i samostalnih dolazaka;
- naglašavati potrebu (i mogućnost) obilaska pojedinih lokaliteta i/ili atrakcija na cijelom prostoru poluotoka i to kako korištenjem osobnog vozila, tako i vlastitim ili iznajmljenim plovilom, odnosno biciklom;
- biti tematizirani prema dominantnim doživljajima;
- biti usmjereni na specijalizirane, precizno definirane potrošačke segmente;

- voditi računa o stupnju tržišne spremnosti, što znači da bi se pojačani napori trebali ulagati u razvoj onih proizvoda koji se mogu plasirati na tržište (rezervirati i kupiti) uz utrošak minimalnih financijskih sredstava, odnosno u vrlo kratkom vremenskom roku.

Neovisno o pozitivnim gospodarskim učincima turizma kako za općinski proračun, pravne osobe te ponajviše brojne fizičke osobe/obitelji u vlasništvu apartmanskih jedinica i/ili kuća za odmor, turističko privređivanje, osobito u uvjetima dominantno sezonske turističke potražnje karakterizira i cijeli niz manje poželjnih pojava/procesa. Riječ je ponajviše o sljedećim procesima:

- kontinuirani rast interesa turističke potražnje za dolaskom i boravkom ograničen je, u pravilu, samo na nekoliko ljetnih mjeseci. Prikladno zbrinjavanje dodatne potražnje tijekom ljetnih mjeseci iz godine u godinu ne povećava iskorištenost već postojećih smještajnih objekata, već uvjetuje kontinuiranu potrebu za dodatnom izgradnjom (relativno jeftinih) smještajnih kapaciteta koji će, kao i već postojeći kapaciteti, izvan sezone biti uglavnom prazni.
- u uvjetima nedostatka raspoloživog razvojnog prostora za veću izgradnju, ali i nedovoljnog interesa većih poduzetnika/hotelskih kompanija za investiranjem u hotelski smještaj, rast sezonski izražene potražnje rezultira neproporcionalnim povećavanjem uglavnom kapaciteta u obiteljskom vlasništvu (turistički apartmani).
- sve veća orijentacija na izgradnju apartmana u obiteljskom vlasništvu ima za posljedicu ne samo postupno istiskivanje (eng. 'crowding out') još neizgrađenih (zelenih) površina u građevnim zonama u naselju, već i pojačanu izgradnju na 'periferiji', sve dalje od već izgrađenih naselja. Drugim riječima, turistička izgradnja, a time i udarna mjesta koncentracije turista sve se više udaljavaju od središta naselja.
- pojačana izgradnja turističkih apartmana na 'periferiji', ali i sve manji broj stalnih stanovnika, bilo uslijed postupne prodaje vrijednih nekretnina osobama koji ovdje borave samo privremeno, povremeno i kratko (proces gentrifikacije), bilo uslijed njihove zapuštenosti i niskog komfora, bilo uslijed činjenice da njihovi vlasnici više ne žive stalno ovdje, bitno utječu na vitalnost života u općini. Drugim riječima, dosta kuća veći dio godine 'oslobođen' je od stalnog stanovanja.
- nekorištenje značajnog broja stambenih objekata ima za posljedicu i odumiranje javnih sadržaja.
- sezonalnost turističkog privređivanja dominantno uvjetuje i vrijeme poslovanja (broj dana otvorenosti) većine objekata izvan smještajnog ugostiteljstva.

Sve u svemu, može se konstatirati da današnji 'model razvoja' turizma u općini Trpanj izrazito pogoduje razvoju rubnih dijelova naselja (tzv. 'periferija'), a destimulira dolazak/boravak na području starih naselja. U takvim razvojnim prilikama/okolnostima, povratak turista na sve prostore neće se dogoditi spontano i sam od sebe, već jedino pod uvjetom dobro osmišljene i sustavno provođene razvojne politike.

Turističku atraktivnost općine Trpanj, osobito u kontekstu potrebnog uspostavljanja skladne ravnoteže između kvalitete njegovih prirodnih resursa i kulturno-povijesne baštine, valja promatrati ponajviše kao slojevit i osjetljiv prostor u kojem treba težiti svojevrsnoj konvergenciji lokalnog, kulturno-povijesnog i turističkog identiteta naselja. U tom smislu, umjesto da se povijesna naselja, kao što je to danas slučaj, doživljava i koristi samo kao 'kulisa' i 'muzejski prostor' koji turisti jednokratno dolaze posjetiti i nakratko doživjeti, nju treba sagledavati ponajviše kao nezaobilazno ishodište cjelovitijeg turističkog doživljaja.

- sustavno odmicanje njenog doživljavanja samo kao lijepe (idilične) 'slike' mora,

- osmišljavanje i turističko aktiviranje cijelog niza sekundarnih turističkih atrakcija, povezanih ponajviše s vjekovnom kulturom života i rada na ovom prostoru, a koje valja uvezivati u integralni sustav autentičnih doživljaja,
- omogućavanje skladnog prožimanja turističke i domicilne populacije na cijelom prostoru.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Prema Magašu (1997.) jasno je naznačeno da je proizvodna funkcija odmora uvjetovana i fiksnim i varijabilnim čimbenicima, te u skladu s navedenim potrebno je razmatrati turističku destinaciju kao cjelinu koju određuje tržište, a ne administrativne granice, te formalne administrativne granice ne smiju stajati između lokalno internih i lokalno eksternih mogućnosti turističkog djelovanja u turističkim destinacijama.[14] Svako uvjetovanje, zakonsko ili na bilo koji drugi način, granica turističkih destinacija administrativnim granicama, ograničavat će daljnji razvoj destinacija. Ako uzmemo u obzir da bi turističke destinacije trebale biti nositelji turističkog razvoja, isti neće biti moguće razvijati pod ograničenjem administrativnih granica, već će se morati prilagoditi zahtjevima tržišta i definirati turističke destinacije u skladu s lokalno internim i lokalno eksternim mogućnostima turističkog djelovanja koja su u svojoj osnovi usklađena sa zahtjevima tržišta.

Vizija turističkog razvitka općine Trpanj mora odgovoriti na tri osnovna pitanja:

- Što - Kakav turizam želimo razvijati? Što su naša temeljna uvjerenja? Kakve vrijednosti želimo komunicirati turističkim razvojem?
- Gdje - Na koja ćemo se geografska tržišta usredotočiti? Koje ćemo tržišne segmente ciljati?
- Kako - Kako ćemo se razlikovati od drugih konkurentskih destinacija? Koje ćemo kompetencije posebno isticati? Kako ćemo udovoljavati potrebama naših gostiju?

Misija turističkog razvitka općine Trpanj predstavlja srž operativne filozofije koja određuje način na koji će se općina kao integralna turistička destinacija, odnosno kako će se njime upravljati u cilju dostizanja željene razvojne vizije. Misija treba biti relativno općenita i ne uključivati mjerljive ciljeve koji mogu biti podložni promjenama. Ona razmatra pitanja 'tko smo mi, što radimo i za koga radimo'. U skladu s navedenim, misija bi trebala sadržavati jasne i nedvosmislene odgovore na najmanje sljedeće četiri grupe pitanja:

- Svrhu ili razlog djelovanja: Zašto želimo upravljati turizmom?
- Ključne vrijednosti: Koje vrijednosti želimo da naše područje prikazuje? U što vjerujemo? Koja su naša moralna načela?
- Strateške odrednice tržišnog pozicioniranja: Kakva bi trebala biti naša pozicija na globalnom tržištu i prema izravnim konkurentima? Koje su naše konkurentne prednosti? Gdje ćemo biti u budućnosti ako postignemo naše ciljeve?
- Standardi ponašanja koji će poduprijeti odgovarajuće kompetencije i sustav vrijednosti: Kako radimo? Koje su naše sposobnosti? Kako se ponašamo? Kako uslužujemo naše goste?

Imajući na umu implikacije pojedinih razvojnih scenarija na turističku budućnost, turistički imidž i ključne razlikovne elemente općine Trpanj, diskusija tijekom strateške radionice ukazala je na nekoliko bitnih komponenti koje valja ugraditi u razvojnu viziju i misiju ovog područja te koje, u tom smislu, predstavljaju dugoročne smjernice za upravljanje budućim turističkim razvitkom. To su:

1. Zaštita okoliša

[14] Magaš D.: Turistička destinacija, Opatija, 1997., str. 21.

Prostran, čist, nezagađen i relativno rijetko naseljen prostor predstavljaju ključne strateške prednosti Pelješca te ih valja dugoročno štititi ne samo na dobrobit turističkog razvoja, već i ukupne kvalitete života cjelokupnog stanovništva. U tom smislu u promišljanju budućeg turističkog razvoja valja se voditi načelom održivosti.

2. Isticanje komparativnih prednosti ovog prostora
   U skladu s principima zaštite i očuvanja okoliša, kvaliteta i različitost prirodne i/ili kulturne resursno-atrakcijske osnove nude mogućnost uspostavljanja većeg broja različitih, međusobno komplementarnih turističkih doživljaja i/ili iskustava. Samim tim, turizam valja razvijati nudeći jedinstvene, autentične i tematizirane doživljaje prilagođene interesima različitih potrošačkih segmenata, ali i dobu godine.
3. Zauzimanje za turistički razvoj prilagođen tržišnim trendovima
   Vizija razvoja turizma mora biti u funkciji povećanja kvalitete života lokalnog stanovništva, što implicira ne samo povećanje današnje razine primanja već zaposlenih i otvaranje novih radnih mjesta, već i povećanje raznolikosti društvenog i kulturnog života. Da bi se to osiguralo, bit će potrebno razvijati/poticati turističku industriju koja je sposobna prilagođavati se globalnim tržišnim trendovima, stvarajući doživljaje, proizvode i usluge koji će zadovoljiti očekivanja ne samo izabranih/ciljanih tržišnih segmenata, već (jednim dijelom) i lokalnog stanovništva.
4. Zauzimanje za stvaranje društvene klime koji podržava razvoj turizma
   Polazeći od današnje situacije, u cilju stvaranja ključnih pretpostavki za postupno napuštanje još uvijek dominantnog modela (masovnog) sezonskog „sunce i more“ turizma, prepoznata je potreba za uspostavom novog sustava vrijednosti bez kojeg neće biti moguće bitnije promijeniti dosadašnje razvojne trendove i usmjeriti budući turistički razvoj novim kolosijekom. U tom smislu, posebno su prepoznate sljedeće vrijednosti koje valja promicati kao temelj za uspješnu realizaciju razvojne vizije:
   - inovativnost u razvoju i tržišnoj komercijalizaciji proizvoda – kao preduvjet produljenja sezone i privlačenja većeg broja različitih potrošačkih segmenata;
   - cjeloživotno obrazovanje – kako bi se osiguralo da se turistički proizvodi i/ili usluge kontinuirano usavršavaju i prilagođavaju zahtjevima sve probirljivije turističke potražnje;
   - timski rad i partnerstvo – kao preduvjet za dobar destinacijski menadžment i pružanje obećanih jedinstvenih turističkih doživljaja, odnosno
   - uzajamno povjerenje – kao preduvjet za uspostavljanje cjelovitog turističkog lanca vrijednosti.

5.3.1. Vizija i misija upravljanja turizmom općine Trpanj

Polazeći od prethodno definiranih razvojnih smjernica, vizija upravljanja turizmom općine Trpanj mora uzeti u obzir činjenicu da budući koncept turističkog razvoja, osim na tradicionalnom ljetnom „sunce i more“ proizvodu, treba bazirati i na sve većem broju raznorodnih aktivnosti i/ili doživljaja primjerenih tijekom cijele godine, a namijenjenih različitim ciljnim skupinama i tržišnim nišama. Iako turistički proizvodi i/ili iskustva, osobito u glavnoj ljetnoj sezoni, moraju i dalje biti dobrim dijelom temeljeni ponajviše na bogatoj prirodnoj resursnoj osnovi kojima cijeli prostor Pelješca obiluje, pa i općina Trpanj, u izvansezonskim mjesecima sve veći naglasak valja postupno stavljati i na:

- proizvode bazirane na zdravlju, psihofizičkoj rekuperaciji i održavanju vitalnosti, a za što valja osigurati investitore u hotelski smještaj izvrsne opremljenosti s dodatkom spa centra vezanog uz ljekovito blato, šetnice, biciklističke staze i slično, ali i osigurati ponuditelji usluga, osposobljenu „radnu snagu“ i slično.

- proizvode temeljene na tržišnoj komercijalizaciji tzv. nematerijalne kulturne baštine, naglašavajući posebice mediteranski životni stil (pučke svetkovine, festivale), vjerska okupljanja i sveta mjesta, odnosno kulturu života i rada. Riječ je o organiziranju i komercijalizaciji cijelog niza edukativnih tematiziranih programa, radionica i/ili doživljaja, od uzgoja školjkaša, sadnje vinograda i proizvodnje vina, preko maslinarstva i proizvodnje maslinovog ulja, pripreme pršuta i spravljanja tradicionalnih jela, do izrade tradicijskih predmeta, klesanja kamena, noćnog ribarenja „uz sviću“, sakupljanja ljekovitog bilja…
- Polazeći od činjenice da je suvremeni turizam industrija koja počiva na ljudima i dvosmjernoj komunikaciji između davatelja i korisnika usluga, tradicionalna gostoljubivost i otvorenost lokalnog stanovništva također predstavlja izuzetno bitan čimbenik dugoročno održivog turističkog razvoja nekog područja na koji se treba fokusirati u namjeri da se ostvare istinska i teško ponovljiva turistička iskustva.
- Vizija upravljanja turizmom općine Trpanj treba snažno upućivati na činjenicu da i prirodni i kulturni resursi trebaju dugoročno biti sačuvani i zaštićeni od degradiranja, tj. da se koriste na održivi način, naglašavajući potrebu da se osigura ne samo ekološka, nego i ljudska, društvena i ekonomska održivost.

Svi navedeni elementi su sažeto izraženi u zajednički formuliranoj **viziji** upravljanja turizmom općine Trpanj, koja glasi:

> ***U 2029. općina Trpanj će biti poželjna turistička destinacija privlačna gostima srednje platežne moći s boravcima od svibnja do listopada.***
>
> ***Prioriteti su turizam, poljoprivreda i ribarstvo, s uključivanjem prirodnih resursa I kulturne baštine, te wellbeinga kroz ljekovito bilje i ljekovito blato.***
>
> ***Poseban naglasak je na ravnoteži između gospodarstva i kvalitete života stanovnika.***

Polazeći od činjenice da misija izražava temeljne vrijednosti i smjernice ponašanja koje će dovesti do ostvarenja zacrtane razvojne vizije, pri čemu je kontinuirano povećanje kvalitete života temeljni cilj svakog razvoja, nedvojbeno je da se gore iskazana vizija, osobito u uvjetima sve bržih promjena u globalnom okruženju, neće moći ostvariti primjenjujući dosad prevladavajuću poslovno razvojnu filozofiju. U tom smislu, bit će potrebno uvoditi nove (inovativne) standarde poslovnog ponašanja koji će podržavati razne oblike javno - privatnog, privatno - privatnog i javno - javnog partnerstva, odnosno koji će stvoriti društvenopolitičku klimu pogodnu za poticanje razvojnih inicijativa.

Dakle, misija turističkog upravljanja općinom Trpanj treba se fokusirati na promoviranje inovativnosti i cjeloživotnog obrazovanja bez kojih neće biti moguće stvoriti konkurentan destinacijski proizvod, niti tržištu ponuditi interesantne sadržaje. Istodobno, u namjeri da turističko upravljanje ni na koji način ne ugrozi postojeći način života koji bi stanovnici htjeli i dalje održati, lokalno će stanovništvo i svi dionici turističkog razvoja, u cilju učinkovitog destinacijskog menadžmenta, biti upućeni na izgradnju međusobnih odnosa na principima uzajamnog povjerenja, međusobnog poštovanja i suradnje. Sažimajući prethodne odrednice, definirana je sljedeća **misija** upravljanja turizmom:

> ***Destinacija potiče održivi razvoj turizma kroz očuvanje prirodne i kulturne baštine, jačanje lokalne zajednice i poduzetništva, promociju autentičnih proizvoda i iskustava te stvaranje prepoznatljivog brenda destinacije koji privlači goste tijekom cijele godine. Usmjerenošću na suradnju svih***

razvojnih dionika i definiranjem razvojnih prioriteta ostvarit ćemo želje i očekivanja turista, te zaštiti interese lokalnog stanovništva.

5.4. Ciljevi razvoja turizma općine Trpanj

U metodološkom smislu, definiranje strateških razvojnih ciljeva direktno je povezano s potrebom svojevrsne dekonstrukcijom vizije na konkretne, detaljnije definirane operativne ciljeve koje je moguće delegirati, odnosno čije je ostvarenje moguće mjeriti, nadzirati i/ili poticati. U tom kontekstu, riječ je o ciljevima čijem ostvarenju trebaju težiti svi dionici razvojnog procesa kako bi se ostvarila zacrtana vizija.

Strateški razvojni ciljevi moraju se pridržavati osnovnih razvojnih smjernica i trebaju:

- usko korespondirati sa zacrtanom razvojnom vizijom,
- biti jasni i nedvosmisleni,
- imati pobliže specificirane učinke/rezultate koji se žele postići.

Polazeći od analize postojećeg stanja i rezultata SWOT analize, kao i evidentiranih strateških prednosti i nedostataka dostignutog stupnja razvoja turizma, a uvažavajući pritom kako globalne trendove u turističkoj potražnji, tako i odrednice razvojne vizije, prepoznata su četiri strateška cilja:

5.4.1. Stvaranje poticajnog socijalnog okruženja koje će podržavati turistički razvoj

U cilju stvaranja željenog razvojnog okruženja, potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:

- Provođenje aktivne i kontinuirane edukacije lokalnog stanovništva o pozitivnim učincima turizma, što treba poduzimati da bi se minimizirali njegovi negativni učinci, kao i što je njihova uloga u razvojnom procesu;
- Upoznavanje lokalnog stanovništva s vrijednostima, raznolikošću i razvojnim potencijalom postojeće resursno - atrakcijske osnove, kao i o važnosti dodatne (usmene) promidžbe ovog područja u svakodnevnom kontaktu s turistima;
- Stvaranje preduvjeta za ubrzano osposobljavanje malih i srednjih privatnih poduzetnika zainteresiranih za investiranje u turistički sektor o svim, s tim povezanim, rizicima i što činiti kako bi ih se učinkovito minimiziralo (mreža savjetodavnih usluga na razini općine, izdavanje operativnog „how to“ poduzetničkog vodiča, uspostava suradnje s razvojnom agencijom DNŽ i sl.);
- Primjerena i kontinuirana briga za zaštitu okoliša i kulturnih dobara na cijelom području;
- Povećanje kvalitativne razine usluživanja i razine osposobljenosti turističkih djelatnika radi osiguranja trajno kvalitetne usluge;
- Povećanje menadžerskih znanja i vještina kako na razini pojedinačnih poduzetničkih poduhvata, tako i na razini upravljanja cijelim prostorom;
- Definiranje jedinstvene, turistički orijentirane kulturne politike koja bi obuhvatila cijelo projektno područje s posebnim naglaskom na tradicionalne vrednote, navike i lokalni stil života;
- Gubici vode u vodoopskrbnom sustavu prijetnja su održivosti turizma pa je važno pokrenuti infrastrukturne projekte koji će ovaj problem trajno riješiti.
- Osim zelenog usmjerenja, inovativno se poduzetništvo okreće **digitalnim tehnologijama**, kako u proizvodnji, uslugama, tako i u promocijskim aktivnostima.
- Sređivanje stanja s odlaganjem otpada na način da se uredi u skladu s važećim zakonskim propisima.

5.4.2. Uspostava turističke strukture koja će moći udovoljiti zahtjevima potražnje inducirane tržišnom komercijalizacijom novih turističkih doživljaja područja

Cilj je nastaviti razvijati **sveukupnu turističku ponudu i promociju** (proizvode, usluge, smještaj, infrastrukturu, promotivno-edukacijske kanale) koji odražavaju specifičnosti prostora, tradicije i načina života. To podrazumijeva **jačanje lokalnih lanaca vrijednosti** povezivanjem proizvođača, obrtnika i turističkih subjekata. U cilju uspješne tržišne komercijalizacije novih turističkih proizvoda i postupnog produljenja kratke ljetne sezone, pažnju treba usmjeriti ponajviše na:

- Poboljšanje kvalitete ponude i raznovrsnosti smještajne ponude, dijelom kroz podizanje kategorijalnog razreda, a dijelom kroz obogaćivanje ponude postojećih objekata;
- Diverzifikaciju današnje (stereotipne) smještajne ponude u vlasništvu lokalnih žitelja ne samo otvaranjem malih obiteljskih hotela, već i prerastanjem većeg broja bezličnih apartmanskih jedinica u znatno tematizirane smještajne objekte (ronjenje, cikloturizam, etnoeko smještaj i sl.), sve u skladu s različitim turističkim iskustvima koje ovo područje namjerava ponuditi;
- Unapređenje raznolikosti i raznovrsnosti ponude u objektima hrane i pića kao i u slučaju prethodno navedenog smještajnog sektora, objekti hrane i pića morali bi se međusobno diversificirati ponudom, izgledom, ambijentom, kvalitetom usluživanja i cjenovno. Istodobno, neovisno o veličini i/ili vrsti objekta, svi bi trebali odražavati autohtone ambijentalne značajke prostora, kao i posebnost dalmatinske kulinarske tradicije i životnog stila;
- Proširenje ponude u sferi maloprodaje – paralelno s razvojem novih turističkih proizvoda namijenjenim specifičnim tržišnim nišama, potrebno je povećati broj današnji maloprodajnih objekata, osobito onih koje nude proizvode lokalne „kulture života“, kao i trgovina specijaliziranih za pojedine tržišne niše (ronilačka oprema, bicikli i dijelovi, trekking, nautička oprema…).

5.4.3. Diversifikacija turističkih proizvoda/atrakcija

Glavna poruka vizije odnosi se na pružanje jedinstvenih turističkih doživljaja na osnovi prirodnih ljepota i raznolikosti turističke resursne osnove kojima će se uspješno diversificirati u odnosu na ponudu potencijalno konkurentskih destinacija. Samim tim, u cilju uspješnog tržišnog repozicioniranja cijelog ovog prostora trebalo bi:

- Kreirati sve veći broj novih, inovativnih turističkih doživljaja i/ili iskustava proizašlih ponajviše na uspješnoj valorizaciji i tržišnoj komercijalizaciji još uvijek nedovoljno aktivirane resursne osnove;
- Paralelno s unapređenjem ponude tržišno komercijalizirati cijeli niz proizvoda namijenjenih „samonagrađivanja“; međusobnim partnerstvom, povezivanjem i kreativnim kombiniranjem različitih proizvoda individualnih ponuđača (smještaj i prehrana, aktivnosti, izleti, kulturni programi), inicirati razvoj cijelog spektra različitih, izrazito dojmljivih turističkih doživljaja (integrirani turistički proizvodi).
- Kontinuirano raditi na ideji uspostavljanja i kontinuiranog unapređenja tzv. integralnog turističkog lanca vrijednosti.

5.4.4. Uspostava (međunarodne) tržišne prepoznatljivosti i poželjnosti / brending

Brendiranje destinacije, naselja, hotela, restorana i sve turističke, ugostiteljske i kulturne ponude postalo je jedno od najznačajnijih očekivanja u upravljanju turističkim destinacijama u Hrvatskoj.

Polazeći od premise destinacijskog brenda kao moćnog marketinškog alata u izgradnji imidža i diferenciranju turističkih odredišta, a brend se smatra važnim faktorom konkurentnosti destinacije.[15]

U današnjem konceptu razvoja brenda destinacije značajnu ulogu igra imidž destinacije koji konačno postaje i presudan faktor za odluku o posjetu turista, ali i ulaganja stranih i domaćih investitora. Upravo zbog konkurencije, koja na turističkom tržištu je globalna, a ne lokalna, imidžem destinacije je potrebno upravljati aktivno. Međutim, samo destinaciju nije moguće brendirati bez određivanja strateške vizije destinacije, odnosno izrade razvojnih planova.

Uvažavajući činjenicu da imidž destinacije, bez obzira kakav je, utječe na konkurentsku poziciju turističkih destinacija i država, nužno je prihvatiti činjenicu da je imidžem potrebno upravljati. Upravo navedeno posebno ističe i Anholt navodeći da sve odgovorne vlade, u ime svog naroda, svih institucija i tvrtki, moraju otkriti kakva je percepcija njihove zemlje u svijetu i razvijati strategiju za upravljanje njome. Ovaj golemi zadatak postao je primarnom vještinom vlada 21. stoljeća."[16]

Da bismo uopće razmatrali ovaj cilj, nužno je razlučiti:

Što je destinacijski brend?	**Što NIJE destinacijski brend?**
brend je srž, temeljna obilježja i vrijednosti destinacije koje ne mogu biti proizvedene i koje destinaciju diferenciraju od konkurenata	**brend nije logo, slogan, vizualni identitet ili dizajn**
brend je dinamična i emotivna veza između destinacije i posjetitelja	
brend je osnova na kojoj počiva sva marketinška komunikacija i ponašanje destinacije	

BREND JE ISPUNJENO OBEĆANJE - literatura, i dosadašnja istraživanja, jasno pokazuju da se u upravljanju destinacijom brend još uvijek primarno koristi kao marketinški alat. Izazov je u današnjem svijetu, koji je izrazito natjecateljski, a ujedno i globalan, zadržati pozornost i održavati relevantnost kao turistička destinacija.

U Hrvatskoj upravljanje brendom nema kvalitetan primjer ni za jednu destinaciju. Vrlo često mikro destinacije smatraju logo brendom destinacije, a destinacije, koje imaju potencijal razviti brend na bogatoj i autentičnoj atrakcijskoj osnovi, često nemaju plan upravljanja, pa se i upravljanje brendom odvija stihijski i pod utjecajem nacionalnih i inozemnih medija, i trendova koji ponekad inspiraciju nalaze u filmskoj industriji i upravo zbog nepostojanja plana upravljanja brendom gubi se identitet destinacije u korist trenutnih aktualnosti.[17]

Ovo je osobito značajno u kontekstu sve veće konkurentske borbe na globalnom turističkom tržištu u kojem će dugoročni tržišni opstanak moći ostvariti samo destinacije sposobne za pojačano navođenje međunarodnih turističkih tokova na svoj prostor. U skladu s takvom razvojnom orijentacijom, aktivnosti valja pojačano usmjeriti osobito na:

[15] Telišman Košuta N.: Brendiranje turističke destinacije, Izazovi upravljanja turizmom, Institut za turizam Zagreb, 2011., str. 57

[16] Anholt S.: Competitive Identity: A new model for the brand management of nations, cities and regions', Policy & Practice: A Development Education Review, Vol. 4, Spring, 2007. str. 3-13.

[17] Uloga sustava turističkih zajednica u upravljanju turizmom u RH, Radovanović, Orebić 2016.

- Pažljivo osmišljenom tržišnom komercijalizacijom ključnih turističkih doživljaja i proizvoda, inicirati prijeko potrebno tržišno (re)pozicioniranje cijelog prostora u cilju stvaranja međunarodno prepoznatljivog, tržišno održivog, konkurentskog imidža;
- Stvaranje kreativnog partnerstva i podjelu uloga između turističkih zajednica i poduzetničkog sektora u kreiranju i provođenju strategije učinkovitog tržišnog predstavljanja integralnog destinacijskog proizvoda;
- Smanjenje ovisnosti o malom broju („nama naklonjenih“) geografskih tržišta i/ili touroperatora;
- Uspostavu djelotvornog i koordiniranog pristupa marketingu i koordiniranim naporima u prodaji, kroz povećanu orijentaciju na ciljane tržišne niše i suvremene distribucijske kanale (Internet, direktni marketing, emarketing)

5.5. Mjere i aktivnosti za ostvarenje razvojnog smjera

Nakon definiranja strateških ciljeva i prioriteta nužno je uspostaviti sustav operativnih mjera i aktivnosti kako bi se zacrtani ciljevi i prioriteti ostvarili. Naime, svaki od prethodno navedenih ciljeva postavlja temelje za determinaciju četo međusobno povezanih mjera i aktivnosti, koje se provode već postojećim institucionalnim sustavima ili kroz planirane projekte. Njihovo je ostvarenje moguće pratiti, nadzirati, poticati ili, prema potrebi, korigirati u vremenu važenja Plana upravljanja destinacijom.

U nastavku je dan prikaz mjera i aktivnosti/projekata u području razvoja turizma i održivog upravljanja destinacijom za provedbu u vremenskom periodu od 2026. do 2029. godine. Svrha prikaza je u prvom redu definiranje konkretnih koraka vezanih uz prioritetne razvojne potrebe svih dionika turističke strukture općine Trpanj.

Područje općine Trpanj predstavlja izvanrednu priliku za kreativno i inovativno tržišno profiliranje velikog, geomorfološki i pejzažno homogenog, a gotovo u cijelosti turistički nedovoljno valoriziranog prostora. Naime, vinorodni brežuljci i/ili strmine po kojima je Pelješac već danas u svijetu poznat, kultivirani maslinici i suhozidi, odnosno raštrkani zaselci Trpanja predstavljaju idealno okružje za razvoj različitih oblika turizma specijalnih interesa, kao i turizma kulture života i rada Pelješca. Područje maloTrpanjskog zaljeva je ključno za razvoj marikulture, a samim time i gastro ponude područja. Također značajna je uz prirodnu, i kulturna baština Trpanja, Fortifikacijski sustav, Solana i ostale kulturne znamenitosti.

Drugim riječima, ovaj prostor mogao bi prerasti u unikatni međunarodno poželjan etno-eko turistički proizvod najviše kategorije, čime bi se ne samo diversificirala postojeća turistička i smještajna ponuda Pelješca, već bi se stvorio jedinstveni, novi i prepoznatljivi turistički brend. U skladu s prethodnim odrednicama, u ovom klasteru ne bi trebalo biti turističke izgradnje većih razmjera (izuzetak turistička zona), dok bi se pojedine renovacije i/ili prenamjene postojećih tradicijskih stambenih i/ili stambeno gospodarskih objekata trebale odvijati uz stručni nadzor nadležne konzervatorske službe.

Ovo područje karakterizira:
- nekoliko najljepših prirodnih uvala i pripadajućih im plaža;
- mnoštvo skrovitih, teže dostupnih, manjih plaža i vala otvorenih uglavnom prema jugu, idealnih za sve one koji žele intimniji ugođaj;
- kultiviran poljoprivredni krajolik;
- odsustvo većih objekata kolektivnog smještaja (hoteli, turistička naselja);
- brojne mogućnosti za smještaj u privatnim kućama za odmor i apartmanima, namijenjenim ponajviše obiteljskom odmoru;

- relativna izoliranost – prostor idealan za bijeg od tipičnih ljetnih gužvi i istinsko stapanje s prirodnim mediteranskim okružjem;
- kultiviran krajobraz – vinogradi, maslinici i pašnjaci
- biciklistički i pješački putovi za rekreativce i pasionirane posjetitelje;
- **ljekovito blato;**
- vjerojatno najpoznatije vinorodno područje Jadrana, osobito poznato po uzgoju plavca malog;
- izrazito bogata i turistički dostupna kultura života i rada tipična za južno dalmatinske otoke i obalu:
    - tradicija ribarstva i marikulture
    - danas dostupna kroz lokalnu gastronomsku ponudu
    - tradicija vinogradarstva s velikim brojem vinarija, od kojih su neke otvorene za posjetitelje;
    - tradicija maslinarstva..

Mjera 1. Održivi turistički razvoj

Projekt 1. Uređenje morskih plaža

Projekt 2. Plan unapređenje Pelješac Outdoor

Projekt 3. Provedba sektorskih i udruženih (višesektorskih) akcija i projekata radi unapređenja komunalne, prometne i digitalne infrastrukture kao preduvjeta za održivost sveukupne turističke ponude

Mjera 2. Stvaranje poticajnog socijalnog okruženja koje će podržavati turistički razvoj

Projekt 1. Interni marketing

Projekt 2. Organizacija edukacija za turističke poslovne subjekte

Projekt 3. Među-institucijska suradnja na svim razinama radi podizanja razine svijesti zajednice o potencijalnim pozitivnim i negativnim učincima turizma

Projekt 4. Edukacija o klimatskim promjenama, ekologiji i ekologiji mora za djecu i mlade

Mjera 3. Uspostava turističke infrastrukture koja će moći udovoljiti zahtjevima potražnje inducirane tržišnom komercijalizacijom novih turističkih doživljaja projektnog područja

Projekt 1. Uređenje turističkih zona

Projekt 2. Provedba sektorskih i udruženih (višesektorskih) akcija i projekata radi unapređenja javne turističke infrastrukture, zdravstvene zaštite ljudi te pristupačnosti osobama s invaliditetom, kao i njene prometne porezanosti, kako unutar Županije, tako povezanosti i s okolnim odredištima i prometnim pravcima

Projekt 3. Plan upravljanja plažama, priobalnim područjem i morem

Projekt 4. Nova marina u Trpnju

Projekt 5. Projekt sidrenja u Općini Trpanj – plan za Divnu, Luku i Pozaru

Mjera 4. Diversifikacija turističkih proizvoda/atrakcija

Projekt 1. Activity based odmor

Projekt 2. Uspostava sustava turističke signalizacije

Projekt 3. Plan valorizacije ljekovitog blata kroz turizam i wellbeing

Projekt 4. Razvoj turističkih staza – Pelješac Outdoor, staze ljekovitog bilja, staze maslina i ostale tematske staze

Projekt 5. Razvoj događanja na području Općine Trpanj – eno gastro događanja, manifestacije kulturnog i zabavnog sadržaja, tematski festivali, sajmovi i ostala događanja vezana uz Trpanj i suradnju s ostalim općinama na Pelješcu.

Projekt 6. Plan valorizacije Gradine – rješavanje imovinsko pravnih odnosa
Projekt 7. Izrada plana za projekt „Zavičajni muzej Kapelanija“

Mjera 5. Uspostava (međunarodne) tržišne prepoznatljivosti i poželjnosti / brending
Projekt 1. Promotivni plan aktivnosti TZO Trpnja
Projekt 2. Urbano opremanje naselja
Projekt 3. Urbano opremanje naselja – pristupačnost
Projekt 4. Snažnije povezivanje manifestacija sa turističkim portfeljem
Projekt 5. Jačanje vidljivosti destinacije kroz brendiranje i informiranje i integraciju digitalnih rješenja

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA RAZVOJ/UNAPRJEĐENJE DESTINACIJE

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojnim smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom. S obzirom na kratak rok izrade Plana upravljanja destinacijom za lokalne turističke zajednice koji je određen Zakonom o turizmu te činjenice da je temeljna podloga za izradu Plana upravljanja destinacijom, tj. Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom, na snagu stupio tek 1. listopada 2024. godine, određeni vrlo važni podaci za izradu se nisu mogli prikupiti na vrijeme. Također smjernice iz MINTS-a su dolazile do listopada 2025.

Također, potpunija slika o broju dnevnih posjetitelja Trpnja nije dostupna. Ovaj podatak je izrazito važan za destinaciju. Naime, turisti koji noće u destinaciji kreiraju značajniji ekonomski učinak, jer osim plaćanja noćenja i turističke pristojbe, oni se dulje zadržavaju u destinaciji i generiraju prihode u ugostiteljstvu i trgovinama. Uvažavajući sve gore navedeno, dane smjernice i preporuke bit će općenitog karaktera, a detaljnije i konkretnije smjernice za dionike općine Trpanj će se dati prvim izmjenama i dopunama Plana upravljanja destinacijom.

6.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave

Lokalna samouprava, odnosno općina Trpanj, igra ključnu ulogu u uspješnom razvoju turizma. Kao nositelj raznih strateških i operativnih aktivnosti, ona ima direktan utjecaj na kvalitetu turističke ponude, zadovoljstvo posjetitelja i dugoročni prosperitet općine.

Jedinstveni boravak s autohtonim gostoljubivim stanovništvom neponovljivih tradicijskih vrijednosti temelj je razvoja turizma Općine Trpanj. Turističke se aktivnosti provode na osnovama inovativnog, otpornog i održivog turizama, u interesu turista, poduzetnika i stanovnika.

Stoga su dvije su aspiracije ovog Plana upravljanja:

- Održiv i kontrolirani rast turizma s ponudom koja će se zasnivati na lokalnim resursima te koristiti dobrobiti lokalne zajednice
- Povezivanje postojećih i novih turističkih proizvoda koji će u jedinstvenu cjelinu povezati različitost krajeva Općine i Pelješca i time doprinijeti ujednačenom gospodarskom i društvenom blagostanju, uz trajno očuvanje prirodnih i tradicijskih obilježja.

Predstavnici lokalne vlasti izuzetno su važni dionici u svakom razvojnom procesu. Naime, uronjeni u problematiku lokalne zajednice i dobro upoznati s njezinim aspiracijama, vrlo su često inicijatori razvojnih projekata te inicijalno lobisti kod relevantnih županijskih i/ili državnih tijela. Projektima u domeni turističkog razvoja mogu davati načelnu podršku i kadrovsku potporu, a samo u izuzetnim

slučajevima raspolažu s dovoljno financijskih sredstava i kadra da ih mogu i samostalno financirati. Međutim, unatoč nedostatku financijskih sredstava, lokalna samouprava može namaknuti dovoljna sredstva za pripremu potrebne projektne dokumentacije uz koju bi se lakše lobiralo kod tijela županijske i državne uprave ili pronalazilo investitore u zemlji i inozemstvu. Preduvjet za to je prepoznavanje mogućeg doprinosa turizma društveno-ekonomskom razvoju područja pod njihovom jurisdikcijom. Općina Trpanj je zadužena za kreiranje dugoročne vizije razvoja turizma, usklađene s potrebama lokalne zajednice i turističkog tržišta. Ona razvija detaljne strategije koje definiraju ciljeve, prioritete i aktivnosti za postizanje te vizije. Također, općina koordinira sve aktivnosti vezane uz razvoj turizma, uključujući planiranje investicija, promociju destinacije, razvoj turističkih proizvoda i usluga te upravljanje turističkim resursima. Zadaća je općine osiguranje infrastrukture, tj. ulaganje u kvalitetnu turističku infrastrukturu kao što su ceste, parkirališta i komunalna oprema. Sve su to stavke od ključne važnosti za privlačenje i zadržavanje turista.

Lokalna samouprava uspostavlja i održava partnerske odnose s različitim dionicima u turizmu, kao što su ugostitelji, kulturni djelatnici i lokalno stanovništvo. Kroz zajednički rad moguće je postići sinergiju i optimizirati rezultate.

Općina Trpanj je odgovorna za zaštitu i očuvanje kulturne baštine i prirodnih ljepota Trpanja. Održivost je ključni element razvoja turizma, a općina mora osigurati da se turističke aktivnosti odvijaju na način koji ne ugrožava okoliš. U suradnji s Turističkom zajednicom, a dio unutar svojih ovlasti, bi trebala:

- izrade potrebne prostorno-planske i/ili druge projektne dokumentacije nižeg reda, nužne za razvoj pojedinih turističkih razvojnih zona/lokaliteta;
- podizanja svijesti među lokalnim stanovništvom o važnosti svakog pojedinca u turističkom razvoju (interni marketing), kako bi svi žitelji općine, bez obzira na njihovu povezanosti i/ili uključenost u turističko privređivanje, djelovali kao svojevrsni „unapređivači prodaje“ destinacije;
- osiguranja „servisa“ za pružanje sustavne i kontinuirane stručne pomoći poduzetnicima koji se žele uključiti u turistički razvoj;
- povećanja efikasnosti rada općinskih upravnih tijela u cilju eliminiranja različitih administrativnih prepreka s kojima se poduzetnici na razini lokalne samouprave često susreću;
- institucionalne pomoći i podrške privatnim poduzetnicima (potencijalnim investitorima) pri stvaranju novih turističkih proizvoda;
- poboljšavanja kvalitete komunalne infrastrukture, a posebno rješavanja fekalne odvodnje, održavanja čistoće javnih površina i adekvatnog zbrinjavanja otpada, odnosno hortikulturnog uređenja naseljenih područja;
- sudjelovati u organizaciji kulturnih manifestacija koje privlače turiste i obogaćuju turističku ponudu,
- sudjelovati u razvoju tematskih ruta i staza koje povezuju kulturne, povijesne i prirodne znamenitosti, što čini turističko iskustvo zanimljivijim,
- podržati lokalne proizvođače promoviranje lokalnih proizvoda i organizacijom manifestacija koje predstavljaju eno-gastronomske specijalitete,
- ulaganjem u edukaciju turističkih djelatnika osigurati kvalitetne usluge i zadovoljstvo turista,
- razvijati digitalne alate za promociju destinacije.

Općina Trpanj ima ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti turizma unutar svojih administrativnih granica, jer kroz strateško planiranje, koordinaciju, investicije i suradnju s različitim dionicima, ona može doprinijeti razvoju održivog i profitabilnog turizma koji će dugoročno koristiti cijeloj zajednici.

6.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu

Turistička zajednica općine Trpanj ima ključnu ulogu u daljnjem razvoju turizma općine Trpanj.

- ***Vođenje evidencije o potrebama destinacije te kreiranje ciljanih projekata, odnosno sudjelovanje u projektima unapređenja javne turističke infrastrukture*** kao podrške razvoju turističkih proizvoda, imajući u vidu zelene i digitalne standarde, standarde zaštite prostora od apartmanizacije/preizgrađenosti, kao i standarde zdravstvene sigurnosti i pristupačnosti turizma osobama s invaliditetom.

Važno je razvijati nove turističke proizvode kao što su:

- tematske ture – kreiranje tematskih tura koje će se fokusirati na povijest, umjetnost, gastronomiju ili prirodu,
- doživljaji – organiziranje doživljaja kao što su kuhanje s lokalnim stanovništvom, berba maslina ili grožđa, umjetničke radionice ili radionice izrade suvenira,
- aktivni odmor - promoviranje aktivnog odmora poput biciklizma, trčanje, hodanja.
- **Integracija poljoprivrede i ribarstva si turizmom** moguća je kroz projekte, udružene aktivnosti i sl. Pritom TZ može inicirati razvoj oznaka kvalitete za lokalne poljoprivredne i prehrambene proizvode, poticati suradnju između restorana i lokalnih poljoprivrednih proizvođača te nastaviti organizirati gastronomske i druge povezane manifestacije koje promoviraju autohtonu kuhinju i proizvode područja.

U vidu poticanja održivosti i zaštite okoliša Turistička zajednica mora poticati razvoj ekološki prihvatljivih oblika turizma, kao što je smještaj u eko-objektima. U suradnji s općinom Trpanj treba raditi na očuvanju povijesne jezgre i tradicionalnih običaja te poticati lokalno stanovništvo i posjetitelje na recikliranje i smanjenje upotrebe plastike.

Isto tako, treba nastaviti aktivno koristiti društvene mreže za promociju destinacije i planirati razvoj mobilne aplikacije koja će turistima pružiti sve potrebne informacije o destinaciji. Radi općeg zadovoljstva turizmom nužno je uključivanje lokalnog stanovništva u turističke aktivnosti kako bi se osjećali kao dio priče te promoviranje lokalnih proizvoda i organiziranje manifestacija koje predstavljaju eno gastronomske specijalitete. S ciljem produženja turističke sezone organizirati kulturna, sportska i eno gastronomska događanja u kasnu jesen i rano proljeće, a Trpanj promovirati kao destinaciju za odmor tijekom jeseni i proljeća.

Jednako važno je uvođenje sustava praćenja i evaluacije, tj. redovito praćenje broja posjetitelja, njihovog zadovoljstva i ekonomskog utjecaja turizma kako bi se Plan upravljanja destinacijom prilagodio na temelju dobivenih podataka. Trpanj ima veliki potencijal za daljnji razvoj turizma. Kroz fokusiranje na svoje jedinstvene karakteristike, razvoj novih proizvoda, održivost i digitalnu transformaciju, Turistička zajednica može učiniti Trpanj još atraktivnijim za posjetitelje.

Uloga turističke zajednice institucionalno je povezana organiziranom i sustavnom promocijom destinacijskih turističkih proizvoda. Osim toga, uloga turističkih zajednica je i unapređenje općih uvjeta boravka turista, podizanje kvalitete turističkih usluga, razvijanje svijesti o gospodarskim i ostalim učincima turizma i sl. Ove institucije donošenjem zakona o turizmu dobivaju „ingerenciju“ nad razvojem i upravljanjem pojedinačnim turističkim resursima, tako i nad upravljanjem pojedinim turističkim mjestima i/ili mikrolokalitetima, međutim i dalje im nedostaje financijskih sredstava. Stoga se turistička zajednica svodi na inicijatore aktivnosti, a uspješnost njihovih inicijativa ovisi o spremnosti ostalih aktera – predstavnika javne vlasti i privatnih turističkih

poduzeća – da surađuju na razvoju pojedinačnih projekata, kako stručno, tako i financijski bitno su različite. Naime, općinske turističke zajednice imaju znatno veću ulogu i puno veću odgovornost po novom zakonu:

- kreiranje i promicanje prepoznatljivog turističkog imidža (uključujući i stvaranje brenda)
- sudjelovanje u kreiranju i izradi popratnih promotivnih materijala (osobito u funkciji promocije novih turističkih proizvoda);
- pojačanu suradnju s turističkim zajednicama drugih jedinica lokalne samouprave DNŽ u cilju bolje prezentacije integralnog sustava turističkih doživljaja cijelog dubrovačkog priobalja, kao i u cilju efikasnijeg trošenja raspoloživih financijskih sredstava;
- pojačanu promociju raspoloživog sustava turističkih iskustava i za tržište spremnih proizvoda i pojedinih njegovih karakterističnih proizvoda odabranim tržišnim nišama na geografski najinteresantnijim tržištima, ali i stanovnicima i poslovnim subjektima Zagreba i drugih velikih gradova RH;
- **Uspostava sustava za upravljanje i praćenje razvoja turizma** neodvojiva je od podizanja kompetencija u smislu prikupljanja i obrade podataka potrebnih za upravljanje održivošću turizma destinacije. Za praćenje napretka koje je utemeljeno u novim zakonskim i provedbenim propisima, ključna je aktivna suradnju svih dionika (lokalne vlasti, tvrtki i javnih ustanova te gospodarskih subjekata i lokalnog stanovništva). Važna je i organizacija redovitih sastanaka, radionica s konzultacijama kako bi se pravovremeno i sveobuhvatno uspostavio tijek podataka potrebnih za upravljanje.
-

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Ključni dionici u turizmu općine Trpanj su lokalno stanovništvo, vinari, iznajmljivači i civilne i udruge za kulturu.

Lokalno stanovništvo je temelj svake uspješne turističke destinacije, a njihovo sudjelovanje u donošenju odluka i uključivanje u turističke aktivnosti je ključno.

Poduzetnici (ugostitelji, trgovci suvenirima i drugi poduzetnici) trebaju biti podržani u razvoju kvalitetnih usluga i proizvoda, a vinari poticani za kvalitetnu in house prezentaciju, jer su oni prvi dojam turista o destinaciji.

Razvoj turizma u općini Trpanj treba biti održiv i usmjeren na očuvanje njegove autentičnosti. Kroz suradnju svih dionika moguće je stvoriti još atraktivniju destinaciju koja će privlačiti sve više posjetitelja.

- **Koordinirana suradnja** između Općine, razvojne agencije, obrazovnih institucija i sektora poduzetništva u provedbi turističkih projekata. Za razvoj inovativnih turističkih proizvoda potrebno je uključiti obrazovne institucije u razvoj edukacijskog turizma, dok sportske i rekreativne udruge mogu pridonijeti razvoju aktivnog turizma kroz planiranje outdoor i avanturističkih aktivnosti te sportsko-rekreativnih sadržaja. Također, komunalna poduzeća i institucije za zaštitu prirode surađuju u održavanju i očuvanju prirodnih atrakcija te usmjeravanju aktivnosti za održivi razvoja prostora destinacije.
- **Definiranje jasnih standarda smještajne i ugostiteljske ponude** radi trenutnih zahtjeva zelene tranzicije i digitalne transformacije EU-27 cilj je usmjeriti postojeće i buduće smještajne i ugostiteljske objekte ne samo ka tržišnim potrebama, već i ulaganju u održive načine poslovanja koje štede resurse i smanjuju rashode, štiteći time resurse (energija, voda, tlo, bioraznolikost) te prostor.
- **Korištenje digitalnih tehnologija kod oglašavanja i poslovanja** danas je nužnost pa je za to potrebna

platforma suradnje i baza novih znanja, koje trebaju biti uspostavljene od strane upravljačkih struktura u turizmu i gospodarstva Općine.

7. POPIS PROJEKATA

Plan upravljanja destinacijom kao svoj sastavni dio sadrži popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije te popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

7.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

UREĐENJE MORSKIH PLAŽA			
OPIS PROJEKTA	Sunce i more jedan je od važnih turističkih proizvoda općine. U skladu s tim potrebno je dodatno urediti i opremiti plaže na području općine. Potrebno u opremiti plaže tuševima, ležaljkama, te ostalom plažnom opremom.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Plaže predstavljaju ključan turistički sadržaj za destinaciju. Razina njihove uređenosti i atraktivnost izravno utječe na zadovoljstvo samih korisnika. One predstavljaju dodatan odmorišni sadržaj, a prilikom uređenja potrebno je planirati ih da budu pristupačne za ranjive skupine korisnika i posjetitelja.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - TZO Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Održavanje plaža - Uređenost prostora - Opremanje plaža novom opremom		
VRIJEDNOST PROJEKTA	20.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-

PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

PLAN UPRAVLJANJA PLAŽAMA, PRIOBALNIM PODRUČJEM I MOREM			
OPIS PROJEKTA	Projekt „Plan upravljanja plažama, priobalnim područjem i morem Općine Trpanj" usmjeren je na održivo upravljanje obalnim prostorom, zaštitu prirodnih resursa te unapređenje kvalitete turističke i komunalne infrastrukture na području Općine Trpanj. Cilj projekta je uspostaviti strateški i operativni okvir za plansko korištenje plaža, priobalja i morskog prostora, uz očuvanje krajobraznih, ekoloških i društvenih vrijednosti. Projekt obuhvaća analizu postojećeg stanja plaža i obalnog pojasa, evidentiranje infrastrukturnih potreba, procjenu opterećenja tijekom turističke sezone te definiranje mjera za zaštitu mora i obalnog ekosustava. Poseban naglasak stavlja se na održivi razvoj turizma, prilagodbu klimatskim promjenama, smanjenje negativnih utjecaja na okoliš te povećanje sigurnosti i dostupnosti plaža za lokalno stanovništvo i posjetitelje. Planom će se definirati smjernice za uređenje i korištenje plaža, organizaciju sadržaja i aktivnosti na pomorskom dobru, upravljanje otpadom i otpadnim vodama, zaštitu bioraznolikosti, regulaciju sidrenja i pomorskog prometa te mjere za očuvanje kvalitete mora. Također će se predvidjeti aktivnosti vezane uz edukaciju lokalne zajednice i podizanje svijesti o važnosti očuvanja priobalnog prostora. Provedbom projekta Općina Trpanj stvorit će preduvjete za dugoročno održivo upravljanje obalnim područjem, povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva, očuvanje prirodne baštine te razvoj konkurentne i odgovorne turističke destinacije.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Plan upravljanja plažama, priobalnim područjem i morem Općine Trpanj" doprinosi ostvarenju pokazatelja održivosti kroz uspostavu sustavnog i dugoročnog modela upravljanja obalnim prostorom temeljenog na načelima zaštite okoliša, održivog turizma i racionalnog korištenja prirodnih resursa. Projekt pridonosi očuvanju kvalitete mora i obalnog ekosustava kroz definiranje mjera za smanjenje onečišćenja, kontrolu otpada i otpadnih voda te zaštitu prirodnih staništa i bioraznolikosti. Planirane aktivnosti usmjerene su na smanjenje negativnog utjecaja turističkih i gospodarskih aktivnosti na okoliš, uz istovremeno očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti područja. Doprinos održivosti ostvaruje se i kroz poticanje održivog turizma, uređenje i upravljanje plažama u skladu s prihvatnim kapacitetima prostora te povećanje sigurnosti, dostupnosti i kvalitete javne infrastrukture. Projekt uključuje smjernice za prilagodbu klimatskim promjenama, zaštitu obale od degradacije i erozije te odgovorno upravljanje pomorskim dobrom. Poseban doprinos projektu daje uključivanje lokalne zajednice i podizanje svijesti o važnosti očuvanja mora i priobalja kroz edukativne i informativne aktivnosti. Time se jača odgovorno ponašanje korisnika prostora i dugoročno osigurava održivo korištenje prirodnih resursa za buduće generacije. Provedbom projekta stvaraju se temelji za uravnotežen razvoj Općine Trpanj, uz usklađivanje gospodarskih, društvenih i okolišnih interesa te povećanje otpornosti obalnog područja na buduće razvojne i klimatske izazove.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - TZO Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.

KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Izrada plana upravljanja plažama, priobalnim područjem i morem Općine Trpanj - Definiranje mjera za zaštitu mora, obale i prirodnih staništa - Unapređenje infrastrukture i dostupnosti plaža za stanovnike i posjetitelje - Uspostava smjernica za održivo korištenje pomorskog dobra i razvoj turizma - Edukacija lokalne zajednice i jačanje kapaciteta za dugoročno upravljanje obalnim područjem		
VRIJEDNOST PROJEKTA	12.000,00 €	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

PROJEKT SIDRENJA U OPĆINI TRPANJ – PLAN ZA DIVNU, LUKU I POZARU	
OPIS PROJEKTA	Projekt „Sidrenje u Općini Trpanj – plan za Divnu, Luku i Pozoru" usmjeren je na uspostavu održivog i sigurnog sustava sidrenja na području najznačajnijih uvala i priobalnih lokacija Općine Trpanj. Cilj projekta je organizirati i urediti sustav priveza i sidrenja kako bi se smanjio negativan utjecaj na morski ekosustav, povećala sigurnost plovidbe te unaprijedila kvaliteta turističke i nautičke ponude. Projekt obuhvaća analizu postojećeg stanja pomorskog prometa i sidrenja na područjima Divne, Luke i Pozore, definiranje prihvatnih kapaciteta te izradu prijedloga organizacije sidrišta u skladu s prostornim, okolišnim i sigurnosnim kriterijima. Poseban naglasak

	stavlja se na zaštitu morskog dna, očuvanje prirodnih staništa i smanjenje nekontroliranog sidrenja koje može uzrokovati degradaciju okoliša. Planirane aktivnosti uključuju definiranje lokacija i modela sidrenja, izradu tehničkih i operativnih smjernica, unaprjeđenje sigurnosti pomorskog prometa te usklađivanje korištenja pomorskog dobra s načelima održivog razvoja i zaštite okoliša. Projekt također doprinosi razvoju održivog nautičkog turizma i kvalitetnijem upravljanju obalnim područjem Općine Trpanj. Provedbom projekta stvaraju se preduvjeti za dugoročno očuvanje morskog okoliša, sigurnije korištenje priobalnog prostora te razvoj organizirane i održive nautičke infrastrukture na području Općine Trpanj.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Sidrenje u Općini Trpanj – plan za Divnu, Luku i Pozoru" doprinosi ostvarenju pokazatelja održivosti kroz uspostavu organiziranog i ekološki prihvatljivog sustava sidrenja kojim se smanjuje negativan utjecaj na morski okoliš i obalni prostor. Projekt pridonosi zaštiti morskog dna i očuvanju bioraznolikosti smanjenjem nekontroliranog sidrenja i degradacije osjetljivih staništa. Planiranjem prihvatnih kapaciteta i regulacijom pomorskog prometa omogućuje se održivo korištenje prirodnih resursa te smanjuje pritisak na obalni ekosustav tijekom turističke sezone. Doprinos održivosti ostvaruje se i kroz povećanje sigurnosti plovidbe, unapređenje upravljanja pomorskim dobrom te razvoj održivog nautičkog turizma koji je usklađen s okolišnim i prostornim kapacitetima područja. Projekt potiče odgovorno korištenje mora i priobalja te doprinosi očuvanju prirodnih i krajobraznih vrijednosti Općine Trpanj. Kroz dugoročno plansko upravljanje sidrištima stvaraju se preduvjeti za uravnotežen gospodarski razvoj, zaštitu okoliša i povećanje kvalitete turističke ponude, uz očuvanje prostora za buduće generacije.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - DNŽ - Lučka uprava	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Analiza postojećeg stanja sidrenja i pomorskog prometa na područjima Divne, Luke i Pozore - Definiranje lokacija i prihvatnih kapaciteta organiziranih sidrišta - Uspostava mjera za zaštitu morskog dna i očuvanje prirodnih staništa - Povećanje sigurnosti plovidbe i regulacija korištenja pomorskog dobra - Razvoj održivog i ekološki prihvatljivog nautičkog turizma u Općini Trpanj		
VRIJEDNOST PROJEKTA	20.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-

ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

PLAN VALORIZACIJE LJEKOVITOG BLATA KROZ TURIZAM I WELLBEING			
OPIS PROJEKTA	Projekt „Plan valorizacije ljekovitog blata kroz turizam i wellbeing" usmjeren je na održivo korištenje prirodnih resursa Općine Trpanj kroz razvoj zdravstvenog, wellness i turističkog sadržaja temeljenog na prirodnim svojstvima ljekovitog blata. Cilj projekta je istražiti i valorizirati potencijal lokaliteta s ljekovitim blatom te stvoriti temelje za razvoj prepoznatljive i održive turističke ponude usmjerene na wellbeing, zdravlje i boravak u prirodi. Projekt obuhvaća analizu prirodnih i prostornih karakteristika lokaliteta, procjenu mogućnosti turističke i zdravstvene valorizacije te definiranje smjernica za održivo korištenje i zaštitu područja. Poseban naglasak stavlja se na razvoj sadržaja koji povezuju prirodnu baštinu, zdravlje, rekreaciju i održivi turizam, uz očuvanje okoliša i autentičnosti prostora. Planirane aktivnosti uključuju izradu koncepta wellbeing i zdravstvene turističke ponude, definiranje infrastrukturnih i interpretacijskih sadržaja, mogućnosti edukacije i promocije te povezivanje lokalne zajednice i turističkog sektora u razvoj novih proizvoda i usluga. Projekt također doprinosi diversifikaciji turističke ponude Općine Trpanj i produljenju turističke sezone. Provedbom projekta stvaraju se preduvjeti za razvoj održivog wellness i zdravstvenog turizma, jačanje lokalnog gospodarstva te promociju prirodne i zdravstvene vrijednosti područja Općine Trpanj.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Plan valorizacije ljekovitog blata kroz turizam i wellbeing" doprinosi ostvarenju pokazatelja održivosti kroz održivo korištenje prirodnih resursa i razvoj turističke ponude temeljene na očuvanju okoliša, zdravlja i lokalne baštine. Projekt pridonosi diversifikaciji turističke ponude i produljenju turističke sezone razvojem wellbeing i zdravstvenog turizma koji se temelji na prirodnim vrijednostima područja. Time se smanjuje sezonalnost turizma te potiče uravnotežen gospodarski razvoj lokalne zajednice. Poseban doprinos održivosti ostvaruje se kroz zaštitu i odgovorno korištenje lokaliteta s ljekovitim blatom, uz definiranje mjera očuvanja prirodnog okoliša i sprječavanje prekomjernog korištenja prostora. Projekt potiče razvoj sadržaja s niskim utjecajem na okoliš te promiče prirodne, zdravstvene i rekreativne vrijednosti područja. Projekt također doprinosi jačanju lokalnog gospodarstva kroz razvoj novih turističkih proizvoda i uključivanje lokalne zajednice, uz promociju zdravog načina života, boravka u prirodi i održivog turizma. Dugoročno se stvaraju preduvjeti za očuvanje prirodnih resursa i razvoj prepoznatljive wellbeing destinacije Općine Trpanj.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - TZO Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj

POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Valorizacija prirodnog potencijala ljekovitog blata kroz razvoj wellbeing i zdravstvenog turizma - Izrada smjernica za održivo korištenje i zaštitu lokaliteta s ljekovitim blatom - Razvoj novih turističkih sadržaja i proizvoda temeljenih na zdravlju, rekreaciji i prirodi - Produljenje turističke sezone i diversifikacija turističke ponude Općine Trpanj - Jačanje lokalnog gospodarstva i promocija Općine Trpanj kao održive wellbeing destinacije		
VRIJEDNOST PROJEKTA	20.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

RAZVOJ DOGAĐANJA NA PODRUČJU OPĆINE TRPANJ – ENO GASTRO DOGAĐANJA, MANIFESTACIJE KULTURNOG I ZABAVNOG SADRŽAJA, TEMATSKI FESTIVALI, SAJMOVI I OSTALA DOGAĐANJA VEZANA UZ TRPANJ I SURADNJU S OSTALIM OPĆINAMA NA PELJEŠCU	
OPIS PROJEKTA	Projekt „Razvoj događanja na području Općine Trpanj" usmjeren je na jačanje turističke prepoznatljivosti destinacije kroz organizaciju i razvoj eno-gastro događanja, kulturno-zabavnih manifestacija, tematskih festivala, sajmova i drugih javnih događanja. Cilj

	projekta je obogatiti turističku ponudu, produžiti turističku sezonu te stvoriti prepoznatljiv identitet Trpnja kao destinacije doživljaja. Projekt obuhvaća planiranje i organizaciju različitih tipova događanja koja valoriziraju lokalnu gastronomiju, vina, maslinovo ulje, tradiciju i kulturnu baštinu područja. Poseban naglasak stavlja se na suradnju s lokalnim proizvođačima, udrugama, kulturnim institucijama te susjednim općinama na Pelješcu kako bi se stvorila zajednička i koordinirana regionalna ponuda događanja. Planirane aktivnosti uključuju razvoj godišnjeg kalendara manifestacija, konceptualno osmišljavanje događanja, promociju kroz digitalne i offline kanale te jačanje brenda Općine Trpanj kao autentične mediteranske destinacije. Događanja se oslanjaju na održivi pristup, s naglaskom na lokalne proizvode, tradiciju i uključivanje zajednice. Provedbom projekta doprinosi se jačanju lokalne ekonomije, povećanju turističke potrošnje, očuvanju kulturne baštine te stvaranju prepoznatljivog identiteta Trpnja i šireg područja Pelješca kao atraktivne destinacije tijekom cijele godine. Održivost Projekt „Razvoj događanja na području Općine Trpanj" doprinosi održivosti kroz jačanje lokalnog gospodarstva, očuvanje kulturne baštine i razvoj cjelogodišnje, manje sezonski ovisne turističke ponude. Održivi učinak očituje se u poticanju korištenja lokalnih proizvoda i usluga (eno-gastro ponuda, OPG-ovi, obrti), čime se smanjuje ovisnost o uvoznim sadržajima i povećava ekonomska korist za lokalnu zajednicu. Time se jača kružna lokalna ekonomija i potiče zapošljavanje. Projekt doprinosi i očuvanju kulturne i tradicijske baštine kroz organizaciju manifestacija koje promoviraju lokalne običaje, gastronomiju i identitet Pelješca, uz aktivno uključivanje stanovništva i udruga u provedbu događanja. S aspekta okolišne održivosti, naglasak je na odgovornom upravljanju događanjima, smanjenju otpada, korištenju lokalnih resursa te organizaciji manifestacija u skladu s kapacitetom prostora kako bi se izbjeglo preopterećenje okoliša. Dodatno, projekt smanjuje sezonalnost turizma i potiče ravnomjerniju raspodjelu posjetitelja kroz godinu, čime se doprinosi stabilnijem i održivijem razvoju destinacije Općine Trpanj i šireg područja Pelješca.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Razvoj događanja na području Općine Trpanj" doprinosi održivosti kroz jačanje lokalnog gospodarstva, očuvanje kulturne baštine i razvoj cjelogodišnje, manje sezonski ovisne turističke ponude. Održivi učinak očituje se u poticanju korištenja lokalnih proizvoda i usluga (eno-gastro ponuda, OPG-ovi, obrti), čime se smanjuje ovisnost o uvoznim sadržajima i povećava ekonomska korist za lokalnu zajednicu. Time se jača kružna lokalna ekonomija i potiče zapošljavanje. Projekt doprinosi i očuvanju kulturne i tradicijske baštine kroz organizaciju manifestacija koje promoviraju lokalne običaje, gastronomiju i identitet Pelješca, uz aktivno uključivanje stanovništva i udruga u provedbu događanja. S aspekta okolišne održivosti, naglasak je na odgovornom upravljanju događanjima, smanjenju otpada, korištenju lokalnih resursa te organizaciji manifestacija u skladu s kapacitetom prostora kako bi se izbjeglo preopterećenje okoliša. Dodatno, projekt smanjuje sezonalnost turizma i potiče ravnomjerniju raspodjelu posjetitelja kroz godinu, čime se doprinosi stabilnijem i održivijem razvoju destinacije Općine Trpanj i šireg područja Pelješca.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - TZO Trpanj - Općine i TZ s Pelješca	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj - Pelješac
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Razvoj i jačanje eno-gastro, kulturnih i zabavnih manifestacija u Općini Trpanj - Stvaranje prepoznatljivog godišnjeg kalendara događanja - Promocija lokalnih proizvoda, tradicije i kulturne baštine Pelješca - Produženje turističke sezone i povećanje turističke potrošnje - Jačanje suradnje između Općine Trpanj, lokalnih proizvođača i susjednih općina na Pelješcu		

VRIJEDNOST PROJEKTA	40.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

PLAN VALORIZACIJE GRADINE – RJEŠAVANJE IMOVINSKO PRAVNIH ODNOSA	
OPIS PROJEKTA	Projekt „Plan valorizacije Gradine – rješavanje imovinsko-pravnih odnosa" usmjeren je na stvaranje preduvjeta za dugoročnu zaštitu, uređenje i turističku valorizaciju lokaliteta Gradina na području Općine Trpanj. Cilj projekta je pravno i planski urediti vlasničke i upravljačke odnose kako bi se omogućio razvoj održivih kulturno-turističkih sadržaja uz očuvanje povijesne i arheološke vrijednosti lokaliteta. Projekt obuhvaća analizu postojećeg imovinsko-pravnog stanja, identifikaciju katastarskih čestica i vlasničkih odnosa te pripremu dokumentacije za rješavanje imovinsko-pravnih pitanja. Poseban naglasak stavlja se na usklađivanje s prostornim planiranjem, zaštitom kulturne baštine i relevantnim zakonodavnim okvirom. Planirane aktivnosti uključuju suradnju s nadležnim institucijama, izradu prijedloga rješavanja vlasničkih odnosa, pripremu podloga za buduće investicije te definiranje modela upravljanja lokalitetom. Time se stvaraju uvjeti za buduću revitalizaciju Gradine kao kulturno-povijesne i turističke atrakcije.

	Provedbom projekta osigurava se pravna i planska osnova za održivo upravljanje lokalitetom, zaštitu kulturne baštine te razvoj novih turističkih sadržaja koji doprinose identitetu i prepoznatljivosti Općine Trpanj.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Plan valorizacije Gradine – rješavanje imovinsko-pravnih odnosa" doprinosi održivosti kroz uspostavu pravnih i planskih preduvjeta za dugoročno upravljanje i zaštitu kulturno-povijesnog lokaliteta Gradina. Održivi učinak očituje se u očuvanju kulturne baštine jer se rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa omogućuje sustavno upravljanje, zaštita i sprječavanje nekontrolirane ili neadekvatne uporabe prostora. Time se osigurava dugoročna zaštita vrijednog arheološkog i povijesnog lokaliteta. Projekt doprinosi i prostornoj održivosti kroz usklađivanje s prostornim planiranjem i zakonodavnim okvirom, čime se stvaraju jasni uvjeti za buduće intervencije koje neće narušavati okolišne i kulturne vrijednosti područja. Ekonomska održivost ostvaruje se stvaranjem preduvjeta za buduću valorizaciju i razvoj kulturno-turističkih sadržaja koji mogu potaknuti lokalni razvoj, ali na kontroliran i održiv način, bez prekomjerne eksploatacije prostora. Dugoročno, projekt osigurava ravnotežu između zaštite kulturne baštine, mogućeg turističkog razvoja i interesa lokalne zajednice, čime Gradina postaje održivo upravljan i očuvan resurs Općine Trpanj.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2035.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na području lokaliteta Gradina - Uspostava pravne i planske osnove za dugoročno upravljanje lokalitetom - Stvaranje preduvjeta za zaštitu i očuvanje kulturno-povijesne baštine - Omogućavanje buduće valorizacije i razvoja kulturno-turističkih sadržaja - Usklađivanje upravljanja lokalitetom s prostornim planiranjem i zakonodavnim okvirom		
VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00 €	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-

PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

IZRADA PLANA ZA PROJEKT „ZAVIČAJNI MUZEJ KAPELANIJA“			
OPIS PROJEKTA	Projekt „Zavičajni muzej Kapelanija” usmjeren je na izradu sveobuhvatnog plana za osnivanje, uređenje i razvoj zavičajnog muzeja koji će interpretirati povijest, kulturu i identitet područja Kapelanije i šireg prostora Općine Trpanj. Cilj projekta je očuvanje i prezentacija lokalne baštine kroz stvaranje suvremenog muzeološkog koncepta koji povezuje tradiciju, priču prostora i suvremene interpretacijske metode. Projekt obuhvaća analizu povijesno-kulturne građe, identifikaciju muzejske tematike i zbirki, kao i definiranje koncepta stalnog postava muzeja. Poseban naglasak stavlja se na interpretaciju lokalne povijesti, običaja, života stanovništva, pomorske i poljoprivredne tradicije te kulturnog identiteta područja. Planirane aktivnosti uključuju izradu muzeološkog koncepta, prijedlog prostornog i funkcionalnog uređenja muzeja, definiranje interpretacijskih sadržaja te smjernice za upravljanje i održivost muzejske ustanove. Projekt također predviđa povezivanje muzeja s turističkom ponudom i edukativnim programima. Provedbom projekta stvaraju se temelji za uspostavu Zavičajnog muzeja Kapelanija kao kulturnog središta koje doprinosi očuvanju identiteta, jačanju lokalne zajednice i razvoju kulturnog turizma Općine Trpanj.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Zavičajni muzej Kapelanija” doprinosi održivosti kroz očuvanje i dugoročnu zaštitu kulturne i povijesne baštine te njezinu aktivnu interpretaciju i uključivanje u suvremeni društveni i turistički kontekst. Održivi učinak očituje se u sustavnom prikupljanju, očuvanju i prezentaciji lokalne baštine, čime se sprječava njezin gubitak i osigurava prijenos znanja na buduće generacije. Muzej postaje trajna institucija koja čuva identitet prostora i jača kulturnu svijest lokalne zajednice. Projekt doprinosi i društvenoj održivosti kroz edukaciju stanovništva, uključivanje lokalne zajednice u muzejske sadržaje te jačanje osjećaja pripadnosti i identiteta. Time se potiče aktivno sudjelovanje građana u očuvanju kulturne baštine. Ekonomska održivost ostvaruje se kroz razvoj kulturnog turizma, stvaranje dodatne turističke ponude i produljenje turističke sezone, ali na kontroliran i održiv način koji ne opterećuje prostor. Dugoročno, projekt osigurava trajnu vrijednost kroz uspostavu institucije koja povezuje kulturu, obrazovanje i turizam, doprinoseći održivom razvoju Općine Trpanj i očuvanju njezine baštine.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2035.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Izrada muzeološkog plana za osnivanje Zavičajnog muzeja Kapelanija - Očuvanje, prikupljanje i interpretacija lokalne povijesne i kulturne baštine - Definiranje koncepta stalnog postava i tematskih cjelina muzeja - Uspostava temelja za razvoj kulturno-edukativne i turističke ponude - Jačanje identiteta lokalne zajednice i promocija kulturnog nasljeđa Općine Trpanj		

VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00 €	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	Riješeni
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

PLAN UNAPREĐENJA PELJEŠAC OUTDOOR I OSTALIH TEMATSKIH STAZA	
OPIS PROJEKTA	Projekt „Razvoj turističkih staza – Pelješac Outdoor, staze ljekovitog bilja, staze maslina i ostale tematske staze" usmjeren je na razvoj i unapređenje outdoor i tematske turističke ponude na području Pelješca, s posebnim naglaskom na Općinu Trpanj. Cilj projekta je kreiranje mreže interpretacijskih i rekreativnih staza koje povezuju prirodne, kulturne i poljoprivredne resurse te omogućuju posjetiteljima autentično iskustvo prostora. Projekt obuhvaća planiranje i označavanje pješačkih i biciklističkih staza, razvoj tematskih ruta poput staza ljekovitog bilja i staza maslina, kao i drugih prirodno-kulturnih itinerara koji valoriziraju lokalnu baštinu. Poseban naglasak stavlja se na interpretaciju prirodnih vrijednosti, tradicijskog načina života, poljoprivrede i mediteranskog krajolika. Planirane aktivnosti uključuju izradu koncepta mreže staza, postavljanje signalizacije i interpretacijskih punktova, digitalnu prezentaciju ruta (karte, aplikacije i online sadržaji) te integraciju staza u širu turističku ponudu Pelješca. Projekt također potiče aktivni i održivi turizam kroz pješačenje, biciklizam i boravak u prirodi. Provedbom projekta stvara se prepoznatljiva outdoor destinacija koja doprinosi produženju turističke sezone, razvoju ruralnih područja te očuvanju prirodne i kulturne baštine Pelješca.

DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt „Razvoj turističkih staza – Pelješac Outdoor, staze ljekovitog bilja, staze maslina i ostale tematske staze" doprinosi održivosti kroz razvoj niskootpornih oblika turizma koji se temelje na očuvanju prirodnih i kulturnih resursa te aktivnom boravku u prirodi. Projekt smanjuje pritisak na obalna područja usmjeravanjem posjetitelja na unutrašnjost i ruralne zone, čime se postiže ravnomjernija prostorna raspodjela turističkih aktivnosti. Time se doprinosi zaštiti osjetljivih ekosustava i smanjenju negativnog utjecaja masovnog turizma. Dodatno, projekt potiče očuvanje bioraznolikosti i krajobraznih vrijednosti kroz valorizaciju ljekovitog bilja, maslinika i tradicionalnog poljoprivrednog krajolika. Razvoj staza temelji se na minimalnoj intervenciji u prostoru i korištenju postojeće infrastrukture gdje je to moguće. Održivost se očituje i kroz jačanje lokalnog gospodarstva, poticanje lokalnih proizvođača i pružatelja usluga te razvoj cjelogodišnje turističke ponude. Projekt također promiče zdrav način života, aktivni turizam i edukaciju posjetitelja o prirodnoj i kulturnoj baštini Pelješca.		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - TZO Trpanj - Općine i TZ s Pelješca	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj - Cijeli Pelješac
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Razvoj i uspostava mreže tematskih turističkih staza na području Pelješca i Općine Trpanj - Valorizacija prirodnih i kulturnih resursa kroz staze ljekovitog bilja, maslina i outdoor ruta - Unapređenje aktivnog i održivog turizma (pješačenje, biciklizam, boravak u prirodi) - Ravnomjernija turistička distribucija i smanjenje pritiska na obalna područja - Jačanje lokalnog gospodarstva kroz uključivanje lokalnih proizvođača i turističkih usluga		
VRIJEDNOST PROJEKTA	45.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	-
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	Turistička infrastruktura
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-

PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

INTERNI MARKETING			
OPIS PROJEKTA	U fazi zatečenog stanja turističkog upravljanja destinacijom, interesi i/ili prioriteti pojedinih razvojnih dionika (nositelji javne vlasti, turistička zajednica, privatni iznajmljivači, privatni ugostitelji, najšira populacija) ponešto se razlikuju. Samim tim, vrlo je teško uskladiti uloge, ali i odgovornosti pojedinih aktera u procesu turističkog razvoja. U takvoj situaciji, većina razvojnih dionika djeluje autonomno, pri čemu se postižu suboptimalni učinci što stvara percepciju nemoći i apatije.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Vodeći računa o tome interni marketing i promocija usmjereni su na: - uspostavu klime međusobnog povjerenja i suradnje svih razvojnih dionika, - senzibiliziranje nositelja javne vlasti o potrebi uspostave dijaloga i suradnje s istaknutim predstavnicima kako privatnog sektora, tako i komunalnih poduzeća i turističkom zajednicom (javno-privatna i javno-javna partnerstva), - osiguranje konzistentne kvalitete usluge na razini cijele destinacije, - informiranje stanovništva o mogućnostima za ulaganja u turizam, - prezentacije turističkih atrakcija široj populaciji i poučavanje o tome kako usmenim preporukama promovirati destinaciju		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - TZO Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Dinamiziranje turističkog razvoja		
VRIJEDNOST PROJEKTA	3.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	50%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	-
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	-
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	-
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-

ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029 (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

(a) ORGANIZACIJA EDUKACIJA ZA TURISTIČKE POSLOVNE SUBJEKTE (b) Među-institucijska suradnja na svim razinama radi podizanja razine svijesti zajednice o potencijalnim pozitivnim i negativnim učincima turizma			
OPIS PROJEKTA	Organizacija edukacija za turističke poslovne subjekte je projekt koji ima cilj podizanje razine stručnih znanja i vještina sudionika u turizmu, radi jačanja konkurentnosti, održivosti i otpornosti destinacije na tržištu. Takav projekt polazi od potreba lokalnih turističkih subjekata za stjecanjem ili usavršavanjem novih kompetencija, praćenjem aktualnih trendova, te prilagođavanjem poslovanja u skladu sa strateškim planovima razvoja destinacije.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Podizanje svijesti i znanja zaposlenika o važnosti očuvanja okoliša, energije, lokalnih resursa i kulturne baštine izravno utječe na okolišne, ekonomske i društvene pokazatelje održivosti (npr. smanjenje potrošnje resursa, povećanje zadovoljstva lokalne zajednice, očuvanje identiteta)		
NOSITELJI PROVEDBE	- TZO Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Analiza potreba sudionika i destinacije – prikupljanje podataka i definiranje konkretnih znanja, vještina i kompetencija koje su potrebne za unapređenje održivog turizma te identificiranje ciljne skupine sudionika. - Suradnja ključnih dionika – uključivanje javnog i privatnog sektora, lokalne zajednice i stručnjaka iz turizma radi zajedničkog planiranja sadržaja edukacije i jačanja komunikacije između sudionika. - Izrada edukacijskog programa – izrada detaljnog programa edukacija (radionice, trening, webinari, praktična nastava), osiguravanje stručnih predavača, odabir relevantnih tema (održivost, digitalizacija, upravljanje resursima, inovacije). - Provedba edukacija – organizacija dinamičnih i praktično usmjerenih obrazovnih aktivnosti s aktivnim sudjelovanjem polaznika. - Trajna podrška i nastavak edukacije – poticanje kontinuiranog učenja, stvaranje mreže za razmjenu iskustava i nastavak dijaloga među dionicima turističkog razvoja.		
VRIJEDNOST PROJEKTA	10.000 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	50%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	-
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	-

STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	-
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

EDUKACIJA O KLIMATSKIM PROMJENAMA, EKOLOGIJI I MORU ZA DJECU I MLADE			
OPIS PROJEKTA	Obzirom na to da su klimatske promjene ozbiljna i značajna pojava koja neće nestati, važno je ovu temu približiti široj javnosti, a posebice djeci i mladima. Uz edukacije, priprema slikovnice.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Svrha ovog projekta je putem edukacije djecu i mlade informirati klimatskim promjenama, educirati ih, zainteresirati i aktivirati za promjene.		
NOSITELJI PROVEDBE	- TZO Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2026.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Održavanje edukacije - Izrada slikovnice - Promo materijal		
VRIJEDNOST PROJEKTA	5.000,00 €	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		
IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA		50%	
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA		MINTS	
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI			
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA			
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?			

STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029 (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

UREĐENJE TURISTIČKIH ZONA			
OPIS PROJEKTA	Projekt uređenja turističkih zona u sklopu plana upravljanja destinacijom općine Trpanj osmišljen je kako bi bila omogućena održiva valorizacija ključnih lokaliteta, unapređenje turističke infrastrukture te dugoročna ravnoteža između gospodarskog razvoja, zaštite prirodne i kulturne baštine te kvalitete života lokalnog stanovništva. Usklađivanje turističkog razvoja s prostornim planom i željenim prihvatnim kapacitetom destinacije, pri čemu se osobito vodi računa o zaštiti vrijednih obalnih, arheoloških i prirodnih područja.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Razvoj novih proizvoda , stvaranje preduvjeta za produljenje sezone Povećanje turističkih prihoda Povećanje turističke atraktivnosti općine Prostorno planske turističke zone su ključan instrument za racionalno upravljanje turističkim razvojem, prelazak na održive modele te balans između potrebne izgradnje i očuvanja najvrjednijih lokaliteta i resursa općine.		
NOSITELJI PROVEDBE	Općina Trpanj u suradnji sa stručnim konzultantima i privatnim investitorima	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	Do dolaska investitora
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Definiranje projekta - Provjera tržišne održivosti i procjena financijske isplativosti - Priprema projektne dokumentacije - Provedba natječajnog postupka - Izbor investitora - Početak izgradnje		
VRIJEDNOST PROJEKTA	10.000.000 €	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	investitori
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		
IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA			
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA			

IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

PROVEDBA SEKTORSKIH I UDRUŽENIH (VIŠESEKTORSKIH) AKCIJA I PROJEKATA RADI UNAPREĐENJA JAVNE TURISTIČKE INFRASTRUKTURE, ZDRAVSTVENE ZAŠTITE LJUDI TE PRISTUPAČNOSTI OSOBAMA S INVALIDITETOM, KAO I NJENE PROMETNE POREZANOSTI, KAKO UNUTAR ŽUPANIJE, TAKO POVEZANOSTI I S OKOLNIM ODREDIŠTIMA I PROMETNIM PRAVCIMA	
OPIS PROJEKTA	Razvoj i rekonstrukcija javne turističke infrastrukture: uređenje šetnica, biciklističkih i pješačkih staza, javnih plaža s pristupima za osobe s invaliditetom, odmarališta, vidikovci, javni sanitarni čvorovi, info točke. Unapređenje zdravstvene zaštite turista: osiguranje stalnih i mobilnih turističkih ambulanti, brzo dostupne hitne medicinske službe u turističkim zonama te provedba informativnih kampanja i edukacija za turiste i dionike Povećanje pristupačnosti: prilagodba javne infrastrukture osobama s invaliditetom, uključivanje taktilnih površina, zvučnih vodiča, pristupnih rampi, osposobljavanje javnog i privatnog prijevoza za potrebe osoba s poteškoćama kretanja. Prometna povezanost: optimizacija lokalnog i regionalnog javnog prijevoza, bolja koordinacija autobusnih, željezničkih, pomorskih i avio-linija prema turističkim središtima, te ulaganje u infrastrukturne projekte koji omogućuju lakše spajanje s okolnim odredištima.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt se temelji na suradnji lokalnih vlasti, turističke zajednice, zdravstvenih ustanova, prometnih poduzeća, udruga invalida i privatnog sektora, kroz zajedničke radne skupine i integrirane akcijske planove. Elementi projekta uključuju istovremenu realizaciju radova na turističkim i prometnim kapacitetima, edukaciju zaposlenih (npr. prijevremena zdravstvena skrb, inkluzivni pristup) te zajedničko praćenje učinka projekta kroz specifične pokazatelje održivosti, pristupačnosti i zadovoljstva korisnika. Projekt ovakvog tipa ima ključnu ulogu za razvoj pametnih, dostupnih i sigurnih destinacija, uz poticanje društvene uključenosti i regionalne konkurentnosti na globalnom turističkom tržištu.

NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Detaljna analiza potreba – identifikacija ključnih problema vezanih uz infrastrukturu, zdravstvo, pristupačnost i promet te prikupljanje mišljenja lokalne zajednice i svih uključenih dionika. - Izrada integriranog akcijskog plana – objedinjavanje sektorskih prioriteta (turizam, zdravstvo, promet, socijala) u jedinstven projektni dokument s jasnim ciljevima, prioritetima i definiranim odgovornostima. - Osiguranje izvora financiranja – identifikacija nacionalnih, županijskih i EU fondova, donošenje financijskog plana i upravljanje resursima		
VRIJEDNOST PROJEKTA	20.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/ nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	20%
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	MINTS, MRRFEU, MP
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	-
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa os navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029 (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

NOVA MARINA U TRPNJU	
OPIS PROJEKTA	Na cijelom prostoru pelješkog priobalja danas ne postoji nijedna suvremena luka nautičkog turizma za potrebe sve većeg broja nautičara koji plove ovim akvatorijem. Iako su prostornim planovima kako DNŽ, tako i općine Trpanj predviđene dvije lokacije za njihov smještaj, čini se da je riječ više o zadovoljavanju forme. U oba je slučaja riječ o lokacijama na području Trpanjskog kanala, u okolici naselja Broce.

	S obzirom da bi izgradnja jedne luke nautičkog turizma, izgradnjom potrebnih infrastrukturnih su odnosno priključenjem na već postojeće, uvelike pridonijela ne samo poduzetničkoj aktivnosti lo stanovništva te dodatnom turističkom aktiviranju cijelog razmatranog protora Trpanjskog kanala smo da ne bi trebalo previše sumnjati u tržišnu opravdanost takvog ulaganja.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	- Unapređenje nautičke ponude Pelješca - Razvoj novih proizvoda - Stvaranje preduvjeta za produljenje sezone - Povećanje turističkih prihoda - Povećanje turističke atraktivnosti Trpanja i Pelješca		
NOSITELJI PROVEDBE	- Općina Trpanj - DNŽ - Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture - Etablirana konzultantska kuća - Budući investitor - pobjednik natječaja	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2029.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2033.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Unapređenje nautičke ponude Pelješca - Razvoj novih proizvoda - Stvaranje preduvjeta za produljenje sezone - Povećanje turističkih prihoda - Povećanje turističke atraktivnosti Trpanja i Pelješca		
VRIJEDNOST PROJEKTA	15.000.000,00 €	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	INVESTITOR
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-

PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

NAPOMENA	

URBANO OPREMANJE NASELJA I URBANO OPREMANJE NASELJA - PROSTUPAČNOST			
OPIS PROJEKTA	Uređenje javnih površina na načina da su dostupne i stanovnicima i turistima, a također i osobama s poteškoćama u razvoju je nužno u današnje doba.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	- Uređenje sportskih igrališta - Uređenje dječjih igrališta - Uređenje javnih površina i manjih zelenih površina		
NOSITELJI PROVEDBE	- TZO Trpanj - Općina Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	- Općina Trpanj
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Uređenje naselja - Postavljanje urbane opreme		
VRIJEDNOST PROJEKTA	40.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/ nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	Ne		

IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	NE – ništa od navedenog
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	NE – ništa od navedenog
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**NE**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	-
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	-

PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	-
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	-
NAPOMENA	

7.2. Popis projekata od posebnog značaja za destinaciju

Uređenje lučice u Trpanju			
OPIS PROJEKTA	Projekt uređenja lučice u Trpanju obuhvaća proširenje postojećih vezova postavljanjem modernih, plutajućih pontona. Cilj je povećati kapacitet luke, poboljšati sigurnost priveza i osigurati kvalitetnije uvjete za lokalne brodare i posjetitelje. Novi pontoni bit će prilagođeni različitim veličinama plovila te opremljeni nužnom infrastrukturom, uključujući priključke za vodu i struju. Uređenjem lučice Trpanj dobiva funkcionalniji, uređeniji i održiv prostor koji doprinosi razvoju nautičkog turizma i ukupnoj atraktivnosti destinacije.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Smanjen pritisak na obalu, bolja kontrola prometa na moru, povećana sigurnost, manji okolišni utjecaj modernih pontona.		
NOSITELJI PROVEDBE	Općina Trpanj, Lučka uprava, Komunalno društvo	LOKACIJA PROVEDBE	Lučica Trpanj
POČETAK PROVEDBE	U RAZDOBLJU 2026-2029	ZAVRŠETAK PROVEDBE	U RAZDOBLJU 2026-2029
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Izrada idejnog i glavnog projekta - Ishođenje potrebnih dozvola - Nabava i ugradnja pontona - Instalacija priključaka (voda, struja) - Završno testiranje i puštanje u rad		
VRIJEDNOST PROJEKTA	cca. 2 milijuna eura	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	idejni projekt, glavni projekt, troškovnik, studija utjecaja na okoliš (po potrebi)		
IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA	10–20% ukupne vrijednosti projekta		
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA	NPOO, fondovi kohezijske politike		
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	riješeni – na pomorskom dobru		
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA	pomorsko dobro pod upravljanjem Lučke uprave		
STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	Nije započeto.		
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA;	Nije započeto.		

ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**DA**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	povećanje kvalitete nautičke ponude i jačanje konkurentnosti destinacije
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	DA – povećanje prihoda iz nautičkog turizma
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	DA
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	NE
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	DA
NAPOMENA	-

Sportsko-rekreacijski centar Trpanj			
OPIS PROJEKTA	Projekt predviđa dogradnju postojećeg sportskog kompleksa u Trpanju izgradnjom otvorenog ili natkrivenog bazena te teniskih terena. Cilj je povećati sportske sadržaje za lokalno stanovništvo, omogućiti trenažne uvjete klubovima te stvoriti nove sadržaje za sportski turizam.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Poticanje aktivnog života, povećanje javnih sportskih sadržaja dostupnih lokalnoj zajednici i turistima, unapređenje infrastrukture bez negativnih utjecaja na okoliš.		
NOSITELJI PROVEDBE	Općina Trpanj	LOKACIJA PROVEDBE	Trpanj
POČETAK PROVEDBE	U RAZDOBLJU 2026-2029	ZAVRŠETAK PROVEDBE	U RAZDOBLJU 2026-2029
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	- Izrada projektno-tehničke dokumentacije - Ishođenje građevinske dozvole - Izgradnja bazena - Izgradnja teniskih terena - Uspostava sustava održavanja i upravljanja		
VRIJEDNOST PROJEKTA	2-3 milijuna eura	VLASTITA SREDSTAVA/ SUFINANCIRANJE	Vlastita sredstva/nacionalni fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	idejni i glavni projekt, geodetski i geomehanički elaborati, troškovnik		
IZNOS VLASTITOG FINANCIRANJA		10–20% projekta	
OSTALI MOGUĆI IZVORI FINANCIRANJA		EU fondovi za sport, Ministarstvo turizma i sporta	
IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI		riješeni – u vlasništvu Općine Trpanj	
OSNOVA ZA RASPOLAGANJE NEKRETNINAMA		javno dobro u vlasništvu Općine	

STATUS IZRADE POTREBNE STUDIJSKE DOKUMENTACIJE (PROFIL PROJEKTA; STUDIJA PREDIZVODLJIVOSTI/IZVEDIVOSTI; IZRAĐENA ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI -CBA)?	Nije započeto.
STATUS IZRADE POTREBNE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE (IZRAĐEN IDEJNI PROJEKT; ISHODOVANA LOKACIJSKA DOZVOLA; IZRAĐEN GLAVNI PROJEKT; MOGUĆNOST GRADNJE PREMA PRAVILNIKU O JEDNOSTAVNIM I DRUGIM GRAĐEVINAMA I RADOVIMA; ISHODOVANA GRAĐEVINSKA DOZVOLA)?	Nije započeto.
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA RAZVOJ DESTINACIJE (DA/NE)	**DA**
NAČIN DOPRINOSA STRATEŠKOM CILJU	razvoj sportskog i obiteljskog turizma, poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva
ZNAČAJAN I MJERLJIV/ IZRAVAN ILI NEIZRAVAN POZITIVAN FINANCIJSKI UČINAK NA SEKTOR TURIZMA I POVEZANE SEKTORE	DA – povećanje sportske ponude, dolazak sportskih klubova i rekreativaca
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA ZAPOČINJE S PROVEDBOM U RAZDOBLJU VAŽENJA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM KOJIM JE PREDVIĐEN (2026. – 2029.) (DA/NE)	DA
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA IMA MINIMALNO IZRAĐENU STUDIJU/PROJEKTNU DOKUMENTACIJU PREMA PROPISU KOJIM SE REGULIRA ODOBRAVANJE INVESTICIJSKIH PROJEKATA ZA KOJE OBVEZE PREUZIMAJU PRORAČUNSKI KORISNICI I JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE (DA/NE)	NE
PROJEKT OD POSEBNOG ZNAČAJA PRELAZI MINIMALNU VRIJEDNOST OD 1.000.000 MILIJUNA EUR (DA/NE)	DA
NAPOMENA	-